

Perusduunari muiden joukossa

TEOLLISUUSLIITON JÄSENTUTKIMUS 2023

Anu-Hanna Anttila

Perusduunari muiden joukossa

Teollisuusliiton jäsentutkimus 2023

ANU-HANNA ANTTILA

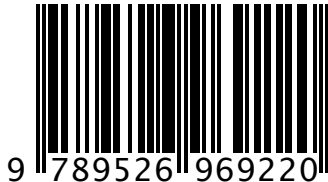

Painotuotteet
4041 0042

Teksti: Anu-Hanna Anttila
Valokuvat ja kuvatekstit: Sami Perttilä
Taitto ja grafiikka: Sole Lätti
Kyselyn toteutus: Anu-Hanna Anttila ja Sami Myllyniemi
Kyselytutkimuksen kuvat ja taulukot: Sami Myllyniemi
Multimediasivun toteutus: Jonne Kivinen
Multimediasivu osoitteessa:
[https://www.teollisuusliitto.fi/liitto/tutkimustoiminta/
julkaisut-ja-tutkimukset/jasentutkimus-2023/](https://www.teollisuusliitto.fi/liitto/tutkimustoiminta/julkaisut-ja-tutkimukset/jasentutkimus-2023/)

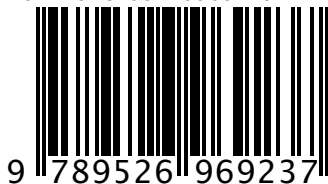
Teollisuusliitto ry
Hakaniemenranta 1A, 00530 Helsinki
<https://www.teollisuusliitto.fi/>
ISBN 978-952-69692-2-0 (pehmeäkantinen)
ISBN 978-952-69692-3-7 (PDF)
Painopaikka Kirjapaino Markprint Oy, Lahti

ISBN 978-952-6969-22-0

(pehmeäkantinen)

ISBN 978-952-6969-23-7

(PDF)

Perusduunari muiden joukossa

Teollisuusliiton jäsentutkimus 2023

ANU-HANNA ANTTILA

TUTKIMUSYKSIKÖN JULKAISUJA 2/2024

Teollisuusliitto ry
Helsinki 2024

SISÄLLYS

Esipuhe	6
1. Liitto pysyy jäsenten pulssilla.....	9
Duunarin ääni kuuluu.....	11
Hyvä tieteellinen käytäntö	12
Luottamuksen kokemus.....	14
Jäsentutkimuksen palkinnot ja niiden saajien kotipaikat.....	16
Perusduunareita on moneksi	17
Tyypilliset teollisuusliittolaiset.....	19
2. Palkalla pitäisi pystyä elämään	21
Kokoaikainen vakityö yleisintä.....	23
Perusduunarin ostovoima heikkeni	25
Liian moni ei tule palkallaan toimeen	26
Nuorten työsuhteet silppuisimpia	29
Perhe on paras.....	30
3. Kaikki löysä on vedetty pois.....	33
Työn mielekkyys.....	34
Työssä jaksaminen	35
Pitkät työviikot yleistyneet.....	37
Työn autonomia vähentynyt.....	39
4. Meillä kaikki kuuluvat liittoon.....	43
Luottamusmies jäsenen tärkein tuki	45
Yhteiskunnallinen aktiivisuus.....	46
Työväenluokkaa – ja osin keskiluokkaa.....	47
Vasemmistolaista ja oikeistolaista työväkeä	49
Kevään 2023 eduskuntavaalit	50
Ammatillinen järjestäytyminen Suomessa.....	52

5. Tilaan ja lähetän robotin matkaan	55
Uusi teknologia lisää koulutustarpeita	57
Huolenaiheet eriytyvät	59
Työehtojen heikkeneminen.....	61
Työn riittävyys	61
Globaalit muutokset	62
6. Työt lisäänty, vaikka tekijä vanhenee	67
Vastaajaprofiili pysynyt samana	68
Jäsentutkimuksen tulokset luotettavia ja yleistettävissä.....	68
Työviikko venähti selvästi	69
Lisää ylitöitä ja viikonlopputöitä.....	72
Työsuhteissa ei muutosta	73
Työpaikasta toiseen	74
Työt kaukana kotoa.....	76
LIITE 1. Jäsenkyselylomake	78
LIITE 2. Jäsenkyselyn edustavuus.....	85
Lähteet	87

ESIPUHE

2020-luvulla aika tuntuu tihentyneen. Ikään kuin vuoteen, kuukauteen, viikkoon ja ihan yksittäiseen päiväänkin näyttäisi mahtuvan tuplamäärä tapahtumia. Eikä vain mitä tahansa tapahtumia, vaan globaalisti merkittäviä kriisejä ja helposti kriisiytyviä tapahtumaketjuja. Niiden vaiheista ja käänteistä uutisoidaan isosti ja vauhdilla.

Viime vuosia on leimannut koronapandemia, joka levisi kaikkialle salakavalan vikkelästi. Tilanne oli sen verran poikkeuksellinen, että aluksi reagoitiin ja vasta tilanteen jatkuessa pystyttiin ennakoimaan tulevia aaltoja. Hitaasti mutta varmasti virus kesytti itsensä, ja tauti talttui kausiflunssaksi.

Kolmessa vuodessa suomalainen työelämä on muuttunut – osalla työntekijöistä pysyvästi. Duunariammateissa toimivilla muutos oli toisenlainen kuin toimihenkilöillä. Etenkin mahdollisuus tehdä etätöitä on duunareilla merkittävästi vähäisempää, sillä tuotantotöitä ei voi tehdä muualla kuin työpaikalla.

TYÖVIIKOT PIDENTYNEET, TYÖTAHTI KIRISTYNYT

Teollisuusliittolaisten kohdalla työelämän muutos on tarkoittanut sitä, että työtahti on kiristynyt, työn autonomia vähentynyt ja työviikko pidentynyt. Yhä useampi tekee yli 40-tuntista työviikkoa. Osalla työviikko venyy jopa yli 45 tunnin.

Eryteisesti ylitöiden ja viikonloppuina tehtävien lisätöiden tekeminen on yleistynyt kolmessa vuodessa. Poikkeusaikojen paineet ja paikallisesti sovitut ratkaisut tuntuvat jääneen päälle. Monella työpaikalla työtä tehdään vajaamiehityksellä, joka joustaa tiukassa taloustilanteessa.

Huoli työstä ja toimeentulosta on kasvanut, kun Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa toi sodan Euroopan reunamille. Sodan suorien seurausten ja Venäjään kohdennettujen rajoitetoimien seurauksesta työnteon ja toimeentulon edellytykset heikkenivät myös Suomessa.

Euroopan maiden kiusana oli korkea inflaatio, joka nosti kuluttajatuotteiden ja palveluiden hintoja pysyvästi. Se on syönyt duunarien ostovoimaa. Lainan korkojen nousu on vienyt kuluttajilta innon tehdä suurempia hankintoja ja viivästyttänyt yritysten investointeja. Teollisuuden tilausten hiipuminen onkin nostanut koko- ja osa-aikaisten lomautusten määrää.

HUOLI TYÖEHTOJEN HEIKENTYMISESTÄ

Teollisuusliiton jäseniltä kysyttiin jäsentutkimuksessa alkuvuonna 2023, minkä he kokivat tulevaisuudessa suurimmaksi uhkaksi. Perusduunarit arvioivat suurimman uhkan olevan työehtojen heikentyminen (41 %). Myös kolme vuotta aiemmin eli vuoden 2020 jäsentutkimuksessa sama asia huolestutti eniten.

Tämän jäsentutkimuksen tulokset osoittavat, mikä työehtojen heikkenemisessä on mietityttänyt eniten. Selvästi eniten Teollisuusliiton jäseniä huolestutti matala palkkataso (28 %). Korkeat hinnat ja ostovoiman lasku heijastuivat näin suoraan koettuun huoleen. Vähemmän huolestuttaviksi koettiin työturvallisuus ja työssä jaksaminen (8 %) sekä työsuhteiden epävarmuus ja pätkäisyys (5 %).

Vielä alkuvuonna 2023 teollisuusliittolaisilla ei ollut tietoa siitä, mikä on eduskuntavaalien tulos ja mitä se tuo tullessaan. Oikeistohallitus hautoikin käkeä pesässään. Hallitusohjelmaan kirjatut työelämän heikennykset ovat suoraan työnantajajärjestöjen toivelistasta.

Jos uhkakuvista kysyttäisiin nyt maaliskuussa 2024 Teollisuusliiton jäseniltä, veikkaisin työehtojen heikkenemisen olevan entistä useammalle suurimmaksi koettu uhka. Tämä uhka on nyt myös todellinen, sillä oikeistohallituksen pakolla perustelemissa työelämän heikennyksiä on alettu ajaa läpi eduskunnassa.

Teollisuusliitto on vastustanut työelämän heikennyksiä alusta asti. Tätä kirjoittaessa kahden viikon mittaiset lakot ovat seisauttaneet useamman prosessiteollisuuden tuotantolaitoksen toiminnan. Tämän toisen lakkoviikon aikana polttoaine alkaa loppua joiltakin huoltoasemilta ja satamista ei tavara liiku. Jäsenistön kannatus työtaistelutoimille on kova. Periksi ei anneta.

Kiitos jäsentutkimushankkeen toteuttajille Jonnelle, Sami M:lle, Sami P:lle ja Solelle! On ollut ilo tehdä tätä projektia kanssanne.

18. maaliskuuta 2024

Anu-Hanna Anttila
tutkimuspäällikkö

Tuotantotyöntekijä Jussi Kahri
jauhemaalaa kylvökoneen säiliötä
Tume-Agrin tehtaalla Janakkalassa.

1. Liitto pysyy jäsenten pulssilla

Teollisuusliitto täytti keväällä 2024 kuusi vuotta. Alkuvuosien kyselyikäisestä on vauhdilla kasvanut vahva toimija, joka hallitsee työelämän pelisäännöt ja osaa solmia työehtosopimuksia. Tutkimuksissaan Teollisuusliitto ei kysele kyselemisen ilosta, vaan liitto ottaa vaarin, reagoi tietoon ja parantaa toimintaansa tuotettuun tietoon pohjaten. Tässä raportissa esitellään toisen jäsentutkimuksen tuloksia.

Prosessoija
Lasse Hynninen seuraa
kiteenkasvatusprosessia
Okmeticin
piikiekkotehtaalla
Vantaalla.

Alkuvuonna 2023 toteutettu jäsentutkimus antaa tuoreimman näkymän Teollisuusliiton jäsenten työelämään, asenteisiin ja ajatuksiin. "Liitto pysyy jäsenten pulssilla" (M alle 36 metalli). Näillä sanoilla nuori metallialan työntekijä kuvaa jäsentutkimuksessa kyselyyn vastaamisen merkitystä. Pulssi on mitä mainion sana kuvaamaan sitä, mitä kyselytutkimuksella mitataan: kunkin jäsenen erilaisia kokemuksia, asenteita ja näkemyksiä liittyen työelämään ja laajemmin yhteiskuntaan. Jotta Teollisuusliitossa ymmärrettäisiin paremmin jäsenten tilanteita ja tarpeita työpaikoilla.

Laaja jäsentutkimus toteutettiin alkuvuonna 2023. Ajankohta osui aikaan ennen Teollisuusliiton liittokokousta, joka järjestettiin toukokuussa 2023 Tampereella. Oli sattuma, että samana keväänä pidettiin myös eduskuntavaalit. Jäsentutkimuksen kyselylomake oli pääosin sama kuin ensimmäisessä jäsentutkimuksessa. Jäsentutkimus 2020 -hanke toteutettiin puolestaan vajaa vuosi vuoden 2019 eduskuntavaalien jälkeen.

Tässä raportissa luodaan yleiskuva teollisuusliittolaisten tilanteista työelämässä. Lisäksi kerrotaan, keitä teollisuusliittolaiset ovat ja mitä he ajattelevat. Yleiskuvaa muodostettaessa ei kuitenkaan unohdeta yksittäistä jäsentä, vaan perusduunarin ääni pääsee kuulumaan suorina lainauksina läpi raportin.

Tutkimusraportin nimenä on "Perusduunari muiden joukossa" (M 36–45 metalli). Ihan perustavalliseksi duunariksi kuvaa itseään todella moni kyselyyn vastanneista, ei vain edellä lainattu nelikymppinen metallimies. Teollisuusliittolaiset mieltävät lähes poikkeuksetta kuuluvansa työväenluokkaan. Perusteluiksi tälle jäsenet nimeävät tulotonsa, koulutuksensa, perhetaustansa ja asenteensa. Tässä muutama esimerkki perusduunariksi itseään nimittävistä, jotka kiinnittyvät työväenluokkaan:

"Perusduunarin työt ja pieni palkka." (M 36–45 kemia)

"Perusduunari, ei valtaa eikä vastuuta. Paitsi itsestä. Koulupohja." (N yli 55 muu teollisuus)

"Perhetausta sekä oma työhistoria." (N 36–45 metalli)

"Perustyöntekijänä koen olevani työväenluokkaa." (M 46–55 metalli)

"Perusduunari. En siis kokoomuslainen." (M yli 55 metalli)

"Perusduunari olen ja olen aina ollut." (N alle 36 puu)

"Perusduunariasenteella mennään tämä elämä." (M 36–45 metalli)

Operaattori
Jukka Jaakkola
Woikosken
asetyylihtealla
Mäntyharjulla.

Teollisuusliiton Jäsentutkimus 2023 -kyselyyn saatiin vastauksia erittäin runsaasti, yli 22 000 jäseneltä. Heistä työelämän käytettävissä olevia oli yhteensä 21 976.

Vastausaktiivisuus oli noin 21,5 prosenttia, joka on sähköiselle kyselylle mainio. Verrattuna Teollisuusliiton Jäsentutkimus 2020 -kyselyyn oli vastausinto kasvanut melkoisesti. Liiton ensimmäiseen jäsentutkimukseen vastasi 13 500 jäsentä, joka sekin oli paljon. Jäsentutkimus 2023 -kyselyyn vastasi noin 8 500 jäsentä enemmän kuin kolme vuotta aiemmin.

Kyselyyn saatiin parisataa vastausta myös äskettäin eläköityneiltä tai entisiltä jäseniltä, joiden muuttunut status ei ollut vielä saavuttanut liittoa. Nämä vastaukset on jätetty pois analyysistä. Sen sijaan mukaan analyysiin on otettu työttömät ja lomautetut jäsenet ja muut väliaikaisesti työelämästä poissa olevat, kuten vanhempainvapaalla tai opiskelemissa olevat. Muutama kyselylinkin kopiointiyritys havaittiin, mutta sähköinen kyselyjärjestelmä paljasti ne välittömästi. Ne päättyivät sähköiseen roskakoriin.

Jäsentutkimus toteutettiin sähköisenä kyselynä suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Tammi-helmikuussa 2023 auki ollut kysely sulkeutui ystävänpäivänä 14. helmikuuta. Tutkimukseen kutsuttiin osallistumaan kaikki työelämän käytettävissä olevat Teollisuusliiton jäsenet, joiden sähköpostiosoite löytyi liiton jäsenrekisteristä. Kutsu osallistua ja linkki jäsenkyselyyn lähetettiin sähköpostitse lähes 102 100 jäsenelle. Tämä on noin 20 000 kutsua enemmän kuin alkuvuonna 2020 toteutetun liiton ensimmäisen jäsentutkimuksen otoksessa.

DUUNARIN ÄÄNI KUULUU

Tässä tutkimusraportissa suorat sitaatit ja lukujen nimet ovat peräisin jäsenten kirjoittamista vastauksista. Kunkin sitaatin perässä on napakka koodi, jossa kerrotaan vastaajan sukupuoli (M tai N) ja ikäryhmä. Ikäryhmiä on neljä: alle 36-vuotiaat, 36–45-vuotiaat, 46–55-vuotiaat ja yli 55-vuotiaat.

Lisäksi suoran lainauksen perässä olevassa koodissa mainitaan ala, jonka piiriin vastaajan työpaikka kuuluu. Aloina käytetään tutkimusyksikön käyttämää jaottelutapaa toimialoista. Se perustuu Tilastokeskuksen toimialaluokitukseen (TOL 2008). Toimialaluokituksen avulla Tilastokeskus tilastoi taloutta, yrityksiä, ammatteja, palkkoja ja montaa muuta keskeistä asiaa koskevaa tietoa Suomessa. (Ks. SVT 2024.)

Teollisuusliiton piiriin kuuluu kuusi päätoimialaa, jotka ovat metalli-, kemian- ja puutuote-teollisuus sekä muu teollisuus, alkutuotanto ja palvelulliset alat. Koodeissa ne näkyvät lyhenteinä (ks. Taulukko 1.).

Esimerkiksi (M alle 36 metalli) kertoo, että vastaaja on alle 36-vuotias mies, joka työskentelee metalliteollisuudessa. Ja vastaavasti (N yli 55 muu teollisuus) kertoo vastaajan olevan yli 55-vuotias nainen, joka työskentelee jollakin muulla teollisuudenalalla kuin kolmen suurimman teollisuusalan piirissä.

Seuraavasta taulukosta selviää tarkemmin koodissa käytetty lyhenne ja se, mitä teollisuusliittolaisten aloja kukin laajempi toimiala sisältää.

Taulukko 1. Teollisuusliittolaisten toimialat ja niiden lyhenteet

Lyhenne	Toimiala	Kattaa seuraavat alat
metalli	Metalliteollisuus	Metallien jalostus, metallituotteiden, koneiden ja laitteiden valmistus, elektroniikkalaitteiden ja kulkuneuvojen valmistus
kemia	Kemianteollisuus	Öljynjalostus, kemiallisten tuotteiden valmistus, lääketeollisuus, kumi- ja muovituotteiden valmistus
puu	Puutuoteteollisuus	Sahatavaran sekä talojen ja huonekalujen valmistus
muu teollisuus	Muu teollisuus	Tekstiilien ja vaatteiden valmistus, kenkäteollisuus, lasiteollisuus sekä painaminen ja kustantaminen
alkutuotanto	Alkutuotanto	Kaivosteollisuus sekä maa- ja metsätalous
palvelulliset alat	Palvelulliset alat	Koneiden ja laitteiden huolto-, korjaus ja asennuspalvelut, moottoriajoneuvojen kaupan ja huolto- ja korjauspalvelut, pesulapalvelut ja jakelupalvelut

HYVÄ TIETEELLINEN KÄYTÄNTÖ

Jäsentutkimus 2023 -kyselyaineisto on käsitelty, koodattu ja analysoitu hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen ja yksilönsuojaa kunnioittaen. Vastaajien nimet, osoitteet ja muut tarkat tunnistetiedot on poistettu aineistosta jo ennen tilastollista analyysivaihetta. Näin vastauksia ei voida yhdistää kehenkään yksittäiseen jäseneseen tai hänen työpaikkaansa. Vain koodi kertoo keskeiset taustamuuttujat.

Kun tutkimusentekijät noudattavat hyvää tieteellistä käytäntöä, he ottavat vastaajat ja heidän näkemyksensä vakavasti. Ilo oli huomata, että myös jäsenet suhtautuivat jäsenkyselyyn myönteisesti ja täyttivät lomakkeen huolella.

Jäsentutkimus on selvästi innostanut teollisuusliittolaisia kertomaan omista kokemuksistaan ja näkemyksistään. Kyselyyn vastanneiden antamien vastausten seikkaperäisyyden ja saadun palautteen perusteella selviää, että kysely on koettu arvokkaaksi ja siihen vastaaminen mieluisaksi.

"Yllätyin kysymyksen laadusta, harvemmin on ollut tarpeeksi mielenkiintoa alkaa tarinoimaan mitään samantyyppisin kyselyihin, eli kiitos siitä!" (M alle 36 metalli)

"Yllättävän hyvän kuvan sain kyselystä. Saattaa jopa olla vaikutusta." (M 36–45 muu teollisuus)

Tuotantotyöntekijä Sergei Livandovski vetää lestiä Kuoman kenkätehtaalla Mikkelissä.

*"Yleensä en vastaa mihinkään kyselyyn, mutta tämä jotenkin tuntui läheiseltä."
(M 46–55 metalli)*

"Yksi parhaista." (M 46–55 alkutuotanto)

"Kyselyn täyttäminen oli piristävää, sekä se sai minut ajattelemaan omia näkemyksiäni ja kyseenalaistamaan tiettyjä asenteitani." (M alle 36 metalli)

Monen vastaajan vastauksista henkii vahva sitoutuminen "meihin" eli liittoon ja teollisuusliittolaisiin, ja vastaukset on annettu punnitusti. Paneutumisesta kerrotaan muun muassa näin: "yritin vastata totuudenmukaisesti joka kysymykseen" (N yli 55 metalli), "ainakin olin rehellinen" (M 46–55 muu teollisuus) ja "vastasin rehellisesti" (M 46–55 metalli). Kun asenne vastaamiseen on kunnossa, se vaikuttaa suoraan tuotetun tiedon luotettavuuteen.

Tutkimuksen tilastoaineisto koostuu kysymyskokonaisuuksista, joissa on annettu valmiina vastausvaihtoehdot. Lisäksi kyselylomakkeessa oli kymmenen kohtaa, joissa avovastauksissa pystyi kertomaan lisää omin sanoin. Mikäli työskenteli robotiikan kanssa, lisäselvityksiä sai kirjoittaa vielä muutaman lisää. Kyselyn lopussa pystyi antamaan palautetta vapaasti.

Vertailtavuuden vuoksi valmiit kysymyskokonaisuudet olivat samoja kuin vuoden 2020 ensimmäisessä jäsentutkimuksessa. Vertailtavuus tarkoittaa sitä, että voidaan havaita teollisuusliittolaisia koskeissa asioissa tapahtuneen muutos vuosien 2020 ja 2023 välillä. Tuohon ajanjaksoon mahtuu paitsi kolme koronavuotta myös Ukrainan sodan suorat ja välilliset vaikutukset teollisuusliittolaisten arkeen.

Vertailun avulla voidaan havaita myös pysyvyyksiä, toisin sanottuna asioita, jotka eivät muutu vuodesta toiseen. Riippuu tutkitusta asiasta, onko muutos tai pysyvyys hyvä vai huono asia. Näistä tuloksista raportoidaan tarkemmin jäsentutkimuksen elokuusta eteenpäin ilmestyvissä luvuissa. Tätä ensimmäistä lukua seuraavat luvut: 2. Palkalla pitäisi pystyä elämään, 3. Kaikki löysä on vedetty pois, 4. Meillä kaikki kuuluvat liittoon, 5. Tilaan ja lähetän robotin matkaan sekä viimeisenä vertailuun keskittyvä 6. Työt lisääntyvät, vaikka tekijä vanhenee.

Tiiminvetäjät
Ville Viljamaa ja
Eero Lempinen tarkas-
tavat talvivaurioita
Greenerin kohteessa
Helsingissä.

LUOTTAMUKSEN KOKEMUS

Jäsenten kyselyssä antama palaute vaihtelee sisällöltään laidasta laitaan. Kun yksi kysyy, missä on se kansalle kuuluva valta, niin toinen tiedustelee, missä on se muovinen liiton jäsenkortti. Huolenaiheita riittää ja motkotettavaakin.

Ärsyyntymiskynnys vaikuttaa olevan joillakin matalalla. Sähköisten kyselyjen osalta tiedetään, että kielteisten kommenttien kirjoittaminen yleistyy, kun ei vastaanottajaa näe kasvokkain kuten haastattelussa. Haistattelut ja vastaavat on otettu enemmänkin kansanperinteenä kuin ihon alle menevinä törkyinä. Niistä ei tässä tutkimusraportissa sen enempää.

Osa epäili, ettei kyselyvastauksia oikeasti katso kukaan ja ettei kyselystä seuraisi mitään: "Nämä vastaukset varmaan katoaa johonkin" (M 46–55 metalli) ja "Meneeköhän nämä vastaukset suoraan roskakoriin?" (M yli 55 metalli). Moinen epäily kertoo siitä, että luottamus liittoon oli jollakin tavoin hukassa tai koetuksella. Luultavammin on kyse laajemmasta luottamuspulasta erilaisiin instituutioihin, sillä instituutiohan suuri ja perinteikäs ammattiliitto on. Tässä esimerkki sapekkaammasta palautteesta ja epäilyistä:

"Tuskinpa tämä muuttaa asiaa suuntaan tai toiseen. Katsotte, että on kritisoitu, niin vastaukset heitetään silppuriin ja otetaan vain ne kehulaput, joten muodostuu keskinäisen kehumisen kerho. Se takaa taantumisen joka toimintamuodossa. Kohta ihmetellään, miten tässä näin kävi. Mutta selvähän se on jo, että liitot ei halua enää jäseniä, sillä halutaan siellä hillotolpalla päivystää ilman häiriötekijöitä."
(M 46–55 metalli)

Kuitenkin tässä sitä ollaan kriittistenkin vastausten ääressä "hillotolpalla" tai arkisemmin kahvikupin ääressä. Seuraavaan toiveeseen on tartuttu: "Toivottavasti edes joku lukee näitä" (M yli 55 metalli). Jäsentutkimus 2023 -kyselyn ovat toteuttaneet tutkimuspäällikkö Anu-Hanna Anttila ja erikoistutkija Sami Myllyniemi, jotka työskentelevät Teollisuusliiton tutkimusyksikössä. Tämä kahden tiimi on lukenut kaikki avovastauksiin kirjoitetut toiveet, huolet ja muut kommentit. Luottamuksellisesti ja vasta sen jälkeen, kun kaikki vastaajan henkilöön liittyvät tunnistetiedot on poistettu datasta.

Luottamuksellisuus tarkoittaa sitä, että kun raportissa siteerataan vastaajien omia sanoja, se tehdään ilman tarkkoja tunnistetietoja. Tällöin yksittäistä vastaajaa tai hänen työpaikkaansa ei ole mahdollista tunnistaa, kuten tästä raportista löytyvistä suorista lainauksista voi havaita. Mitään tunnistetietoa ei kerrota. Vastaajien kokemus kyselyyn vastaamisesta myös jakaa tältä osin tuntemuksia:

*"Vaikka vastaukset ovat ilmeisesti tarkoitettu anonyymiksi, tunnen antaneeni liikaa tietoja, että työpaikkani/ henkilöllisyyteni pystytään selvittämään."
(N 36–45 alkutuotanto)*

*"Liian henkilökohtainen kysely ja liian vähän kohtia 'en halua kertoa'.
(M 46–55 kemia)*

"Sopivasti ei liian henkilökohtainen. Jos tämän kyselyn myötä maailma taas parantui, niin aina plussaa." (N alle 36 metalli)

Tilastollisessa tutkimuksessa juuri erilaiset taustamuuttujat auttavat analyysissä, kun analysoidaan suuria määriä kyselyvastauksia. Taustamuuttujien avulla selvitetään, mikä on tyypillistä tai yleistä esimerkiksi tietyillä toimialoilla tai tietyn ikäisille liitonmiehille ja -naisille. Taustamuuttujien avulla arvioidaan myös tulosten yleistettävyyttä.

Taustamuuttujilla tarkoitetaan tässä jäsentutkimuksessa vastaajan ikää, sukupuolta, koulutustasoa, kotipaikkakuntaa, perhe- ja elämäntilannetta, sopimusalaa, työmarkkina-asemaa ja työpaikan kokoa. Osa näistä taustatiedoista saadaan tutkimuskäyttöön suoraan jäsenrekisteristä. Osasta taas on kysytty tutkimuslomakkeessa erikseen.

Taustatietojen avulla selviää, että Jäsentutkimus 2023 -kyselyyn vastanneet edustavat sangen mukavasti teollisuusliittolaisia pienenäköisyydessä. Naisjäsenet ovat vastanneet kyselyyn hieman miesjäseniä yleisemmin ja vanhemmat jäsenet nuoria yleisemmin.

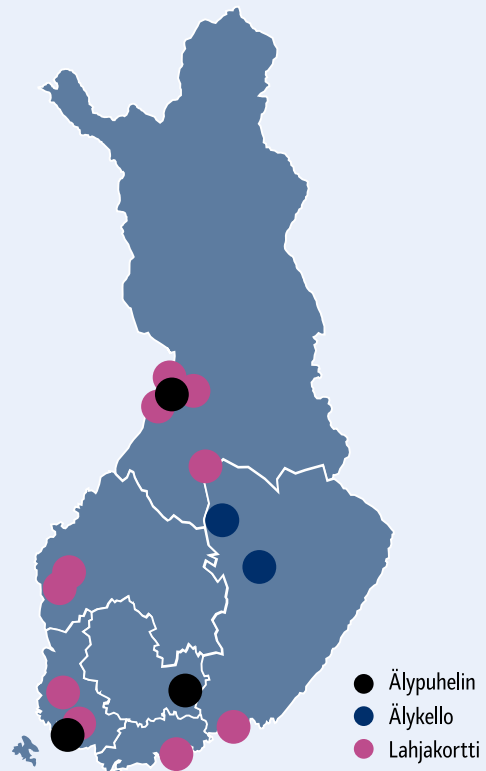
Tuotantotyöntekijä Kirsi Saaristo esikokoa junanäyttöjen osia Telesten tehtaalla Forssassa.

Kartta 1. Palkinnot eri puolille maata

JÄSENTUTKIMUKSEN PALKINNOT JA NIIDEN SAAJIEN KOTIPAIKAT

Motivaatio vastata jäsenkyselyyn kasvoi osalla, kun palkinnot tuntuivat tavoittelun arvoisilta. Vastaajien kesken arvottiin kelpo palkintoja, ja moni kirjoittikin palautteeseen toivovansa voittoa kohdalleen: "Vastasin kyselyyn ihan vaan palkinnon toivossa" (M yli 55 puu) ja "Vaimo tarvis uuden puhelimen" (M alle 36 muu teollisuus).

Metallialalla työskentelevä jäsen epäili, että palkintojen arvonta olisi huijausta. Hän kirjoitti palautteessaan: "Eiköhän 'palkinnot' ole jo jaettu kavereitten kesken... ei ainakaan ole yhtään luottoo siihen, että kukaan niitä näkee" (M 36–45 metalli). Pieleen meni veikkaus, lottokone toimi.

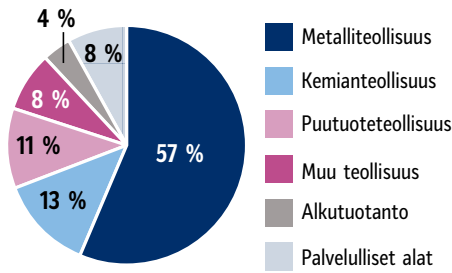
Jäsentutkimukseen osallistuneiden kesken arvottiin 15 palkintoa. Arvonta suoritettiin kaikkien reilun 20 000 vastaajan kesken. Satunnaislukugeneraattori (2023) arpoi jokaiselle vastanneelle ensin järjestysluvun 1. ja 22 153. väliltä. Tämän jälkeen generaattorin avulla arvottiin 15 järjestyslukua. Niiden avulla löytyivät voittajat palkinnoille.

Voitot osuivat useampaan maakuntaan, mutta erityisen onnekkaita olivat oululaiset. Nimittäin Ouluun meni peräti kolme palkintoa. Kaikille palkinnonsaajille voittouutinen ilmoitettiin henkilökohtaisesti.

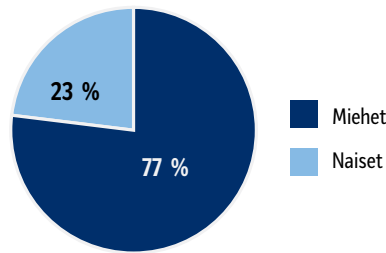
Pääpalkinnot, 500 euron arvoiset älypuhelimet, menivät iloisesti yllättyneille voittajille Nastolaan, Ouluun ja Lietoon. "Ikinä en ole voittanut mitään", totesi yksi pääpalkinnon voittajista ja aivan yhtä yllättyneitä olivat muutkin. Toinen uuden älykännykän omistajista kertoi, että "voiton ajoitus aivan täydellinen minulle". Tarpeeseen tuli.

Toisena palkintona arvottiin kaksi 200 euron arvoista urheilukelloa. Arpaonni osui satumalta tuplasti Pohjois-Savoön: voittajat asuvat Kiuruvedellä ja Leppävirralla. Voittajat saivat valita useammasta vaihtoehdosta itselleen mieleisen älylaitteen. Lisäksi arvottiin kymmenen 150 euron arvoista S-lahjakorttia. Lahjakortit postitettiin voittajille eri puolille maata: Kotkaan, Vantaalle, Mynämäkeen, Pyhäntään, Teuvalle, Isojoelle, Turkuun, Kiiminkiin ja kaksi kappaletta Ouluun.

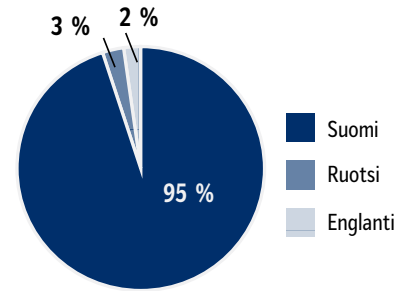
Kuvio 1.
Jäsentutkimukseen osallistuneet toimialoittain, %

Kuvio 2.
Jäsentutkimukseen osallistuneet sukupuolen mukaan, %

Kuvio 3.
Jäsentutkimukseen osallistuneet vastauskielen mukaan, %

(n=21 976)

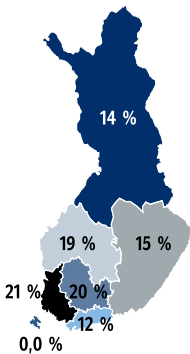
PERUSDUUNAREITA ON MONEKSI

Teollisuusliiton jäsenet työskentelevät yleisimmin metalliteollisuudessa, joten metalliväeltä vastauksia oli yli puolet kaikista vastauksista. Kemianteollisuudessa työskenteleviä oli vastaajista reilu kymmenesosa (13 %) ja puutuoteteollisuudessa työskenteli lähes yhtä moni (11 %). Muussa teollisuudessa ja palvelullisilla aloilla työskentelevien vastaajien osuus oli molemmissa vajaa kymmenesosa (8 %). Alkutuotannossa työskentelevien vastaajien osuus oli pienin (4 %).

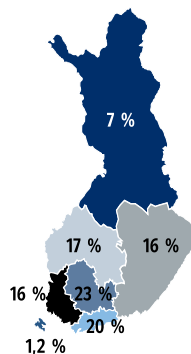
Vastauksia jäsenkyselyyn saatiin eri puolilta Suomea, eniten suurimpien pääkaupunkiseudun, Tampereen ja Turun alueiden ammattiosastojen jäseniltä. Kyselyyn ovat

Kartta 2. Kyselyyn vastanneet alueittain ja toimialoittain

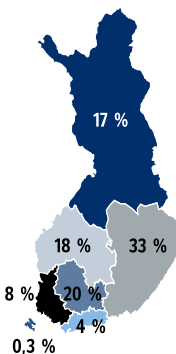
Metalliteollisuus
(n=12 515)

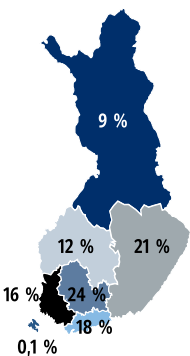
Kemianteollisuus
(n=2 845)

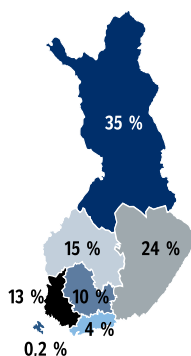
Puutuoteteollisuus
(n=2 388)

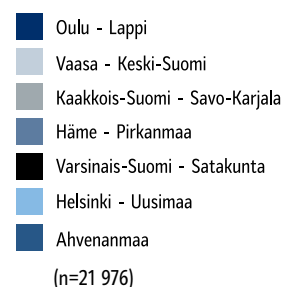
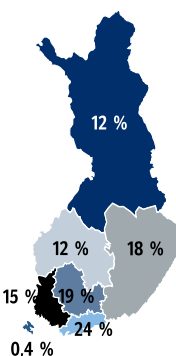
Muu teollisuus
(n=1 743)

Alkutuotanto
(n=811)

Palvelulliset alat
(n=1 674)

Tuotantotyöntekijä
Emma Korhonen
kokoaa metsästys-
kiväärejä Sakon
asetehtaalla Riihimäellä.

naisjäsenet vastanneet miehiä aktiivisemmin: jäsenistössä naisia oli 19 prosenttia, kyselyvastaajissa 23 prosenttia. Kysely on näin ollen aktivoanut naiset ja etenkin nuoremmat naiset vastaamaan. Enemmistö kyselyvastaajista on kuitenkin miehiä (77 %).

Vastaajista enemmistö (79 %) on suorittanut peruskoulun. Tämä kertoo suurten ikäluokkien eläköitymisestä, sillä vain yli 55-vuotiaiden ikäryhmässä oli enää kansakoulun suorittaneita (13 %). Nuoremmissa ikäluokissa joidenkin harvojen kansakoulupohja selittyy sillä, että se on suoritettu jossakin muussa maassa. Ylioppilastutkinto on melko usealla (17 %) suoritettuna.

Perustason koulutuksen jälkeen perusduunarit ovat jatkaneet opintojaan yleisesti (88 %). Tavallisimmin oli suoritettu ammatillinen perustutkinto tai ammattitutkinto (71 %). Ammatillisen jatkotutkinnon tai erikoisammattitutkinnon suorittaneita oli lähes kymmenesosa (8 %). Myös opistotason tutkintoja oli suoritettu (4 %). Analyysistä selviää, että mitä nuorempi vastaaja on kyseessä, sitä todennäköisemmin hänellä on ammattitutkinto.

Perus- tai kansakouluun opintonsa päättäneitä oli vastaajista kymmenesosa (10 %). Kun katsotaan perustasolle opintonsa päättäneitä, niin yli 55-vuotiaiden ikäryhmässä tämä oli yleisintä (14 %). Kaikkein ikääntyneimmät naisjäsenet ovat todennäköisimmin ilman minkäänlaista ammatillista tutkintoa. Kyselyyn vastanneista naisjäsenistä melko monella (13 %) koulunkäynti oli jäänyt perustasolle, miesjäsenten kohdalla tämä ei ollut yhtä yleistä (9 %).

Osa jäsentutkimuksen vastaajista oli suorittanut korkeakoulututkinnon (4 %) tai yliopistotutkinnon (2 %), ja osalla olivat opinnot näissä opinahjoissa jääneet kesken (2 %). Naisista kymmenesosa (10 %) oli suorittanut korkeimman tason tutkinnon, miehistä selvästi harvempi (5 %). Ikäryhmittäisessä vertailussa selviää, että mitä nuorempi vastaaja on, sitä yleisemmin hänellä on korkeatason koulutus.

TYYPILLISET TEOLLISUUSLIITTOLAISET

Jäsenkyselyyn vastanneiden keski-ikä on noin 46 vuotta. Tämä on reilun vuoden verran enemmän kuin koko jäsenistössä. Kaikkein tyypillisin jäsen onkin keski-ikäinen mies, joka työskentelee metallialalla. Tulos on sama kuin vuoden 2020 jäsentutkimuksessa. Seuraavassa taulukossa esitellään lähemmin tyypilliset liitonmiehet ja -naiset ikäryhmittäin. Taulukosta löytää taatusti omanikäisten luokka- ja työtovereiden nimiä, ellei peräti omansakin.

Kuvio 4. Teollisuusliiton tyypilliset jäsenet iän ja sukupuolen mukaan

	Alle 36-vuotias	36–55-vuotias	Yli 55-vuotias
Nainen	<p>Nuori naisjäsen on todennäköisimmin Laura, Jenna, Jenni tai Noora. Hän asuu yleisimmin Varsinais-Suomessa tai Pohjois-Suomessa. Nuoret naisjäsenet työskentelevät pääosin eri teollisuudenaloilla, etenkin metalliteollisuudessa. Nuorimmat naisjäsenet ovat kaikkein koulutetuimpia.</p>	<p>Keski-ikäinen naisjäsen on tavallisimmin perheellinen ja nimeltään Sari, Satu, Sanna tai Katja. Kuten nuoremmat liittosisaret, hän työskentelee yleisimmin metalliteollisuudessa ja muilla teollisuudenaloilla. Hänen kotinsa on tavallisesti joko Uudellamaalla tai Varsinais-Suomessa.</p>	<p>Yleisimmin hän on nimeltään Tarja, Päivi, Anne tai Sari. Hän työskentelee tavallisesti metalliteollisuudessa. Hänet voi löytää myös muun teollisuuden aloilta, etenkin painoalalla tai vaatteiden valmistuksessa. Liiton vanhimmat naisjäsenet ovat muita yleisemmin vailla ammatillista koulutusta.</p>
Mies	<p>Nuori miesjäsen on yleisimmin nimeltään Ville, Niko, Joni tai Teemu. Hän työskentelee tavallisesti joko metalliteollisuudessa tai palvelullisella alalla, etenkin auto- ja rengasalalla. Nuori liitonmies on tavallisesti perheetön. Hän asuu yleisimmin kaupungissa.</p>	<p>Tästä ryhmästä löytyy koko Teollisuusliiton runsaslukuisin porukka. Liiton tyypillisin jäsen on metalliteollisuudessa työskentelevä keski-ikäinen mies.</p> <p>Hän on 44-vuotias Mika, Marko, Jani tai Janne. Kotipaikka löytyy Uudeltamaalta tai Pohjanmaalta. Hän työskentelee tavallisesti metalliteollisuuden palveluksessa ja on perheellinen.</p>	<p>Tyypillisesti hän on nimeltään Jari, Ari, Kari tai Timo. Hän työskentelee yleensä metalliteollisuudessa. Hänen työpaikkansa on alkutuotannossa, etenkin metsäalalla, tai puutuoteteollisuudessa muita tavallisemmin. Vanhempi liitonmies asuu muita yleisemmin maaseudulla.</p>

Myymälänhoitaja Pia Saloranta
käyttää kemiallista pesukonetta
Solin pesulassa Helsingin Laajasalossa.

2. Palkalla pitäisi pystyä elämään

Jäsentutkimuksessa eri-ikäiset jäsenet kertovat työnteostaan ja toimeentulostaan. Teollisuusliiton yksi keskeisimmistä tehtävistä onkin saada parannettua työn teettämisen ehtoja. Siksi kysely kohdistettiin työmarkkinoiden käytettävissä oleviin jäseniin. Jäsentutkimuksesta selviää, että entistä useampi on joutunut miettimään, miten selvitä arjen menoista hintojen noustua.

Työ on perusduunarille tärkeä asia, työtä tarvitaan tulojen vuoksi. Eikä vain jonkinlaisten tulojen vaan "palkalla pitäisi pystyä elämään". Näin jäsentutkimuksessa asian toteaa keski-ikäinen liitonmies, joka työskentelee alkutuotannossa. Työnteko liittyy vahvasti myös omakuvaan ja itsetuntoon, tarpeeseen tuntea olevansa arvokas ja tarpeellinen.

*"Jag bara behöver Arbetet sen ska jag kalla mig Själv." (M alle 36 metalli)
[Tarvitsen vain Työtä, jotta voin tuntea olevani Minä.]*

"Oma työura alkoi 80–90 taitteessa. Silloin duunaria jopa hieman arvostettiin. Nykyään ollaan pelkkiä kulueria ja helposti korvattavia tuotantoyksiköitä." (M yli 55 puu)

"Teollisuuden työpaikat ovat aliarvostettuja Suomessa. Harva saa 3 000 €/kk käteen." (M 36–45 metalli)

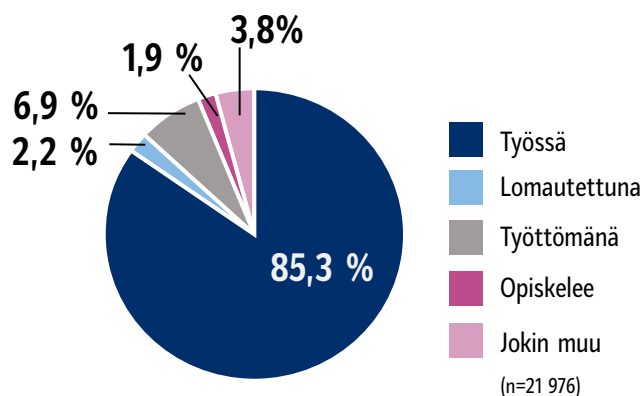
"Kun on työtä, niin se tuo päivään/viikkoon tietyn työrytmin. Työn kautta arvotan itseni, oman minäkuvan, olen jonkun arvoinen." (M yli 55 metalli)

Työtilanne ja työuran vaihe vaikuttavat tulotasoon. Jäsentutkimukseen vastanneista enemmistö teki työtä (85,3 %). Joka kymmenes oli joko lomautettuna (2,2 %) tai työttömänä (6,9 %). Loput vastaajista suorittivat opintoja tai olivat muuten työmarkkinoiden ulkopuolella, esimerkiksi vaikkapa vanhempainvapaalla.

Työttömänä olevien vastaajien osuus on samaa tasoa kuin liiton jäsenten työttömyysaste kyselyn toteutusajankohtana tammi-helmikuussa 2023. A-kassan tilastoista selviää, että Teollisuusliiton jäsenistä kokonaan työttömänä tai kokonaan lomautettuna oli tuolloin tammikuussa 7,1 ja helmikuussa 6,9 prosenttia. Toimialoista muun teollisuuden kohdalla työttömyys näytti olevan muita yleisempää. Syynä tähän ovat muun muassa painotalojen alasajot.

Jäsentutkimuksen ikäryhmittäinen vertailu osoittaa, että yli kolme vuotta kestänyt työttömyys koskettaa erityisesti yli 55-vuotiaita teollisuusliittolaisia. Työttömyysuhka kasvaa ikääntymisen myötä, sillä terveysrajoitteet ja tulokseton työnhaku ovat yleisimmät syyt työttömyyteen Suomessa, kertoo OECD:n *Työttömyyden kasvot* -tutkimus (ks. STM 2020). Pitkäaikaistyöttömyys tarkoittaa yli vuoden yhtämittaista työttömyyttä. Suomessa pitkäaikaistyöttömyys väheni vuoden 2023 mittaan, osin syynä ovat eläköitymiset (ks. TEM 2023).

Kuvio 5. Jäsentutkimukseen osallistuneet työmarkkina-aseman mukaan, %

Tuotantotyöntekijä
Maneerat Hongmani
ompelee pinkopohjia
Kuoman kenkätehtaalla
Mäntyharjulla.

Palkan suuruuteen vaikuttaa ala, jolla jäsen työskentelee. Enin osa Teollisuusliiton jäsenistä työskentelee metalliteollisuudessa tai muilla teollisuudenaloilla. Kuitenkin melkoinen osa jäsenistöstä tekee työtään niin kutsutuilla palvelullisilla aloilla. Tällöin palkka muodostuu eri perusteilla kuin teollisuudessa. Esimerkiksi autojen myynnissä, autohuoltamoissa ja -korjaamoissa työskentelevillä osa palkasta voi määräytyä asiakaspalvelun ja myynnin perusteella.

Teollisuusliitolla on myös jäseniä, jotka tekevät työtään yksinyrittäjinä. Lisäksi jäsenistössä on keikkatyöläisiä, jotka noukkivat työtehtävänsä internetin verkkoalustoilta. Esimerkiksi metsurit ja ompelijat tekevät muita yleisemmin yrittäjätyötä ja lähettien työt ovat alustatyötä. Yrittäjä- ja keikkatyö voi olla päätyön rinnalla tehtävää sivutyötä.

Palkan suuruuteen vaikuttaa työsuhteen laatu. Siis se, teetetäänkö työtä koko- vai osa-aikaisena ja määräaikaisella vai toistaiseksi voimassa olevalla työsopimuksella. Peruspalkan päälle tuleviin lisiin vaikuttaa etenkin työaikamuoto. Toisin sanottuna se, tehdäänkö työtä päivä- vai vuorotyönä. Jäsentutkimus kertoo, että päivätyötä tekee vuonna 2023 hieman yli puolet (55 %) vastaajista. Kolme vuotta aiemmin osuus oli sama (54 %) (Anttila 2021, 22). Vastaavasti vuorotyöntekijöiden osuus on pysynyt sekä samalla tasolla (44–45 %). Vuorolisät kannustavat vuorotyöhön.

Erilaisiin muihin maksettaviin lisiin, korvauksiin ja bonuksiin vaikuttaa työnantajan palkanmaksukyky ja halu palkita. Menestyvät yritykset voivat maksaa työntekijöilleen työehtosopimustasoa paremmin, sille ei ole estettä. Näin myös saadaan sitoutettua väki työpaikkaan, sillä osaajia kaivataan toisaallakin. Osaavista työntekijöistä voivat työpaikat kilpailla alueellisesti. Etenkin matalapalkka-aloilla sekä keikka- ja osa-aikatöissä työntekijöiden vaihtuvuus on suurta.

KOKOAIKAINEN VAKITYÖ YLEISINTÄ

Jäsenkyselyyn vastanneista enin osa teollisuusliittolaisista työskentelee kokoaikaisesti (97 %) ja vakituisilla työsuhteilla (94 %). Vakituinen kokoaikatyö tuo vakautta arjen menoista selviämiseen. Toki kotitalouden koko ja leiväntuojien määrä vaikuttavat käytettävissä oleviin tuloihin. Vakituinen kokoaikatyö on jonkin verran yleisempää miesjäsenillä (95 %) kuin naisjäsenillä (88 %). Määräaikaisilla työsuhteilla työskentelevät harvat (6 %), nuorimmat jäsenet kuitenkin selvästi vanhempia ikäluokkia yleisimmin.

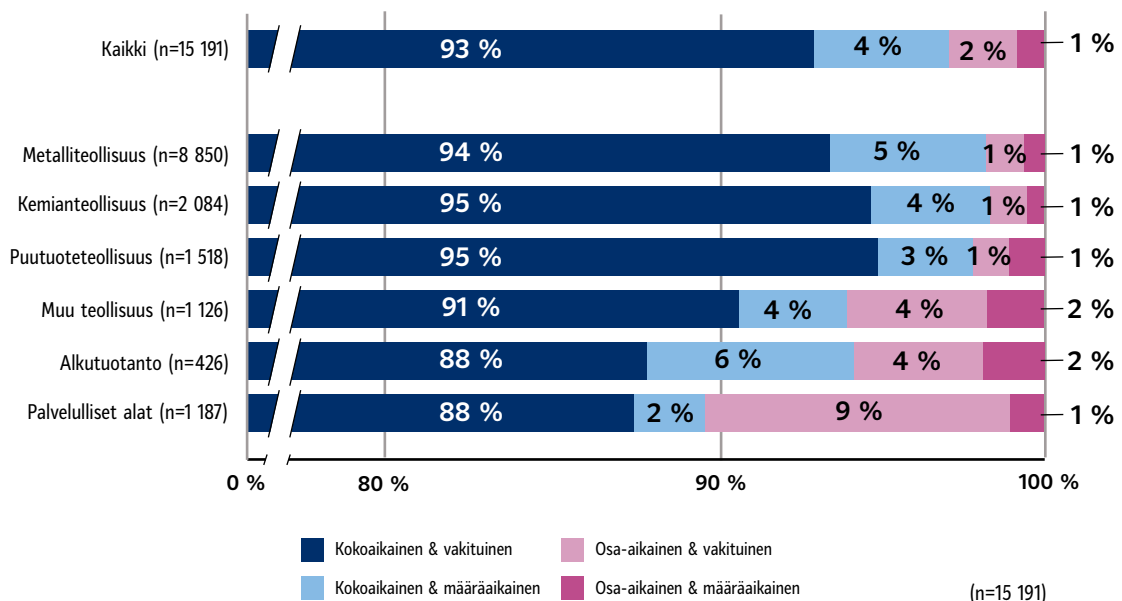
Rengaspinnoittaja Veli-Matti Ylitalo kasaa rekan rengasta Lapin Kumin pinnoittamossa Rovaniemellä.

Osa-aikainen työskentely on tavallisinta palvelullisilla aloilla. Etenkin jakelutyötä teetetään osa-aikaisesti: jakelualan työntekijöistä peräti 73 prosenttia on osa-aikatöissä. Myös naisvaltaisella tekstiilihuollon alalla osa-aikatyö on yleistä.

Jäsentutkimuksesta selviää, että jakelu- ja pesula-aloilla työskennellään vakituisilla työ-sopimuksilla osa-aikaisesti yleisemmin kuin muilla aloilla. Alkutuotannon aloista taimi-tarhoilla ja puutarhoissa työskentelevillä osa-aikaisuus on yleistä. Lisäksi taimitarhoissa työskentelevillä määräaikaisten työsuhteiden osuus on korkein (17 %), sillä työnteko on sesonkiluonteista. Yleisesti ottaen määräaikainen osa-aikatyö ei teollisuusliittolaisten piirissä ole yleistä (1 %).

Työssäkäyville ja lomautetuilta jäsentutkimukseen vastanneilta tiedusteltiin, mitä kaik-kea he tekevät työkseen vastaushetkellä. Yhteensä parituhatta vastaajaa kertoo työnsä olevan muutakin kuin kokoaikaista vakiduuania. Vastaajista osa tekee keikkatyötä (3 %), vuokratyötä (3 %) tai kausityötä (2 %). Montaa työtä tekevien osuus ei sekään ole suuri (3 %), eikä myöskään sivutyötä (1 %) tai yrittäjätyötä (1 %) tekevien.

Kuvio 6. Työsuhteessa olevien työsuhteen laatu toimialoittain, %

Tuotantotyöntekijä
Tanja Rantakangas
tutkii männyn ja kuusen
itävyyksiä Siemen
Forelialla Rovaniemellä.

Kun vertaillaan 2023 jäsentutkimuksen tuloksia vuoden 2020 tuloksiin, niin muutokset työmarkkina-asemassa ja työsuhteiden luonteessa ovat erittäin pieniä. Ainoa selvempi muutos näkyy kausityön kohdalla. Kausityöläisten osuus on puolittunut kolmessa vuodessa. Koska tutkimusten toteutusajankohta oli sama eli alkuvuosi, muutos johtuu muista syistä kuin kaudesta.

Kausityöntekijöiden määrä on pudonnut 4 prosentista 2 prosenttiin. Kausitöitä tehdään selvästi eniten alkutuotannossa (13 %), etenkin metsä- sekä viher- ja ympäristörakentamisen aloilla. Näillä aloilla peräti neljäsosa vastaajista työskentelee kausittain. Ehkä jäsenkysely ei ole tavoittanut alkutuotantoaloilla työskenteleviä, joista enin osa on ulkomaalaisia tai ulkomaalaistaustaisia. Ukrainan sota on vaikuttanut maataloudessa työskentelevän kausityövoiman määrään.

PERUSDUUNARIN OSTOVOIMA HEIKKENI

Ei yksin tulot vaan myös ne kasvaneet menot vaikuttavat ostovoimaan. Verotuksen jälkeen käteen jäävä palkka voi huveta vikkelään, sillä elinkustannusten kasvu on viime vuosina ollut melkoista. Inflaatio oli vuonna 2022 korkeinta 40 vuoteen, kertoi Tilastokeskus (2023c), kun hinnat nousivat keskimäärin 8,1 prosenttia. Vuosi 2023 kasvatti kuluttajahintoja vielä entisestään, mikä näkyi perusduunarin talouskukkarossa.

Suomen Pankki (2022) on analysoinut talouden epävarmaa tilannetta. Syynä Suomen talouden heikkenemiseen ja kotitalouksia riivaavaan inflaation nousuun on ollut Venäjän hyökkäys Ukrainaan. Suomalaisten ja muiden EU-maiden palkansaajien ostovoima alkoi heikentyä kyseisen sodan alettua.

Jäsenkyselyn toteutusaikaan kuluttajahinnat olivat nousseet melkoisesti edellisvuoteen verrattuna. Tammikuussa 2023 inflaatio oli 8,3 ja helmikuussa 8,8 prosenttia (Tilastokeskus 2023c). Tämä tarkoittaa, että teollisuusliittolaisen arjessaan tarvitsemat tuotteet maksoivat keskimäärin tuon verran enemmän kuin vuotta aiemmin ja huomattavasti enemmän kuin kaksi vuotta aiemmin.

Sähkön, bensiinin ja ruoan hinnat sekä asuntolainojen korot nousivat inflaation laukassa. Sähkön kuluttajahinta oli kalleinta vuosikymmeniin vuodenvaihteessa 2022–2023 (Tilastokeskus 2023b) ja polttoaineiden hinnat samaten (Tilastokeskus 2023a). Monien elintarvikkeiden ja kahvin hinnat nekin söivät duunariperheen talouskukkaroa (Muilu & Viita 2023).

Päälouottamusmies
Lari Simola tekee
junanäyttöjen loppu-
kokoontuloa Teles-
tehtaalla Forssassa.

Asuntolainojen koroista Suomessa yleisimmin valittu on 12 kuukauden Euribor, jonka taso nousi yli 4 prosenttiin (Hukkanen & Sullström 2023). Hieman kirvelevä pilke silmäkulmassa kertoo tilanteestaan keski-ikäinen kemianalan miesjäsen: "Haja-asutusalueen velkaomakotitalon puulämmitys ja lisäsärpimen hankinta järvestä ja metsästä pitävät mieltä ja ruumista virkeänä."

Alkuvuonna 2023 oli monen vaikea selvittää arjen menoistaan. Jäsentutkimukseen tuolloin vastanneet teollisuusliittolaiset kuvailevat monisanaisesti selviämiskonstejaan. Moni sinnittelee. Yhä useampi tuntuu haaveilevan paremmasta ajasta.

"Valoisampi ja rahakkaampi tulevaisuus auttavat jaksamaan (ainakin toivottavasti kummatkin tulevat tulevaisuudessa). Arjesta selviän laskemalla päiviä palkkapäivään (jokaiseen palkkapäivään), jotta saisi säästettyä enemmän rahaa tulevaan ensimmäiseen asuntoon." (N alle 36 metalli)

"TOIVO kokoaikaisesta työstä, jossa työ on mielekästä ja työympäristö rauhallinen, ja palkka, jolla tulee oikeasti toimeen." (N 46–55 kemia)

"Hirvittävän suuret sähkölaskut raastavat hermoja, että miten tulen jatkossa selviämään, kun säästöt on syöty." (N yli 55 alkutuotanto)

LIIAN MONI EI TULE PALKALLAAN TOIMEEN

Jäsentutkimus 2023 osoittaa, että jäsenten taloudellisessa toimeentulossa ei kuitenkaan ole tapahtunut suurta muutosta kolmessa vuodessa (ks. Anttila 2021, 48–54). Tämä voi kertoa siitä, että omat menot osataan mitoittaa käytettävissä olevan varallisuuden mukaan tai sitten lisämenot katetaan jollakin muulla tavoin.

Miten tulet taloudellisesti toimeen -kysymykseen sai merkitä kaikki ne kohdat, jotka kuvasivat omaa tilannetta. Tulokset osoittavat, että yli puolet vastaajista tulee taloudellisesti toimeen ja toisella puolikkaalla on ongelmia toimeentulossa. Sama tulos saatiin myös vuoden 2020 jäsentutkimuksessa.

Ilman toimeentulovaikeuksia olevista harvempi kertoo tilanteestaan, mutta jokunen kuitenkin. Omakotitalossa asuva yli 55-vuotias metallimies toteaa, että elämänvaiheen takia arjesta selviäminen on helppoa: "Velkaa ei yhtään... lapset jo lähteneet ja asuvat

omillaan, vaimokin työssä. Palkkamme ei mitään erikoisen hyviä, mutta menojaakaan ei ole." Sen sijaan taloutensa kanssa kamppailevat ovat vähentäneet menojaan ja tinkineet monista asioista.

"Vaikka joudunkin miettimään kaupassa ostoksiani, saan silti hankittua riittävästi laadukasta ja monipuolista ravintoa. Pystyn maksamaan vuokrani ja muut välttämättömät laskut." (M 36–45 metalli)

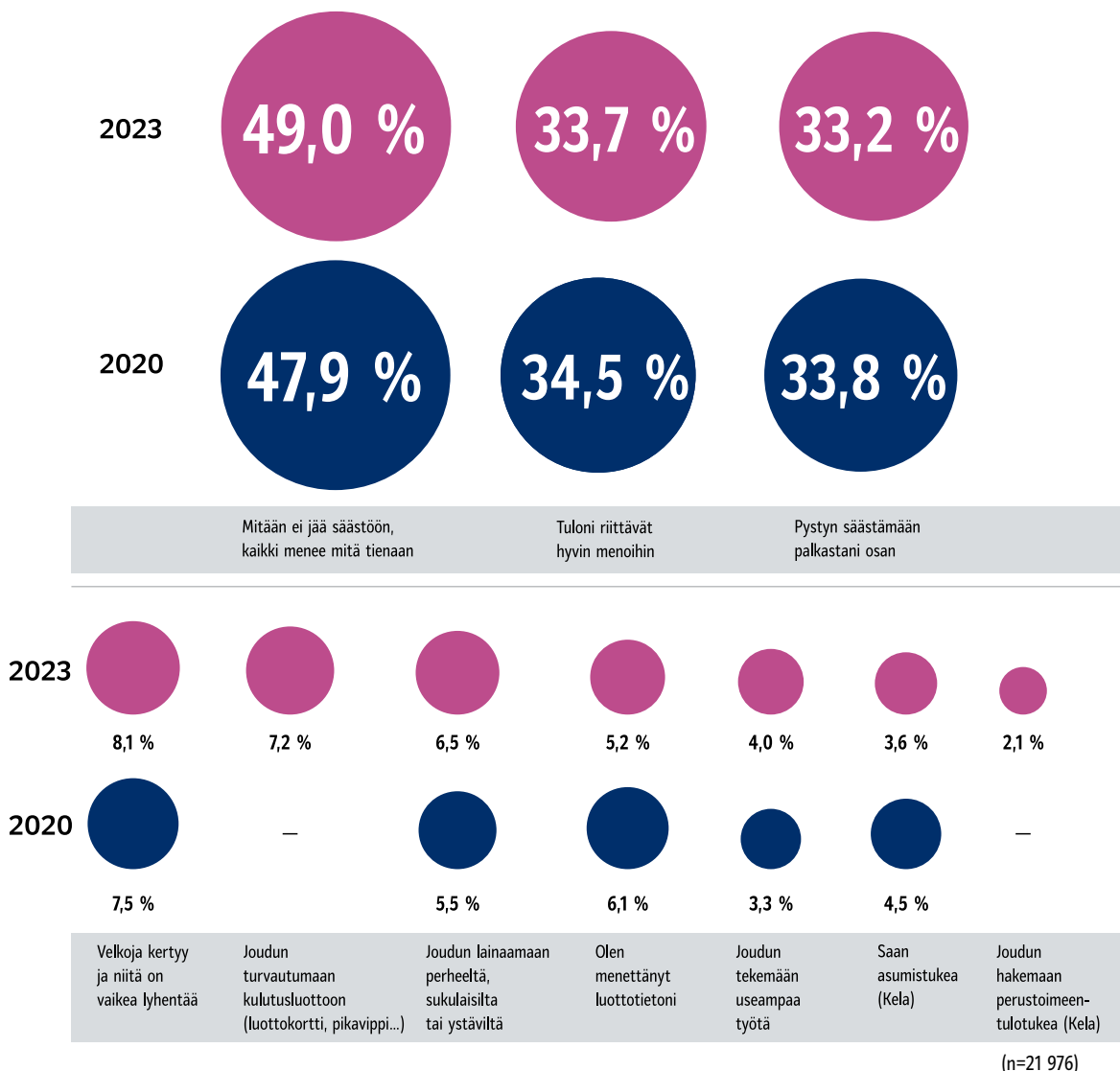
*"Eating only potatoes." (N alle 36 metalli)
["Syön vain perunoita."]*

"Koitan pärjätä pienillä menoilla. Asuntolaina vie ison osan palkastani." (N 46–55 metalli)

"En vaadi itselleni mitään isoa ja kallista, elämä itsessään riittää puolisoni ja tyttäreni kanssa." (N 46–55 kemia)

"Yritän vaan säästää ja iloita pienistä asioista, kuten siitä, että saan laskuja maksettua. Lomamatkat ja shoppailut saa kyllä unohtaa." (N 46–55 kemia)

Kuvio 7. Kokemus taloudellisesta toimeentulosta (2023 ja 2020), %

Tuotantotyöntekijä
Kimmo Joonas kasaa
leikkipaikkavälinettä
Lappsetin tehtaalla
Rovaniemellä.

Noin kymmenesosalle jäsenkyselyn vastaajista toimeentulo on vaativa kamppailulaji. Työttömät, lomautetut, sähköllä taloan lämmittävät, bensakulujaan sadattelevat työmatkalaiset, korkojen säikäyttämät asuntovelalliset, pienituloiset yksinhuoltajat... Heistä monet kiroavat taloustilannettaan. Useat venyttävät työaikaansa, jotta saavat ylitöillä katettua kasvaneet kuluerät.

*"Olen väliinputoja. Hyvistä normaaleista työtuloista tipuin lähelle nollaa. Kiitos nykykehityksen. Ruokajono on elinkeinoni, työkyvyttömyyseläkkeen lisäksi."
(M yli 55 muu teollisuus)*

*"Tällä hetkellä arki on ollut todella rankkaa, kun on paljon palkattomia päiviä ja lainan korot nousi vuoden alusta."
(M alle 36 metalli)*

*"Haalin itselleni tarjolla olevat viikonloppuylityöt ja teen niitä mielelläni usein... Eli pakko on vaan jaksaa yrittää, kun elämästä on tullut sietämättömän kallista."
(M 46–55 metalli)*

*"Normaalilla työmäärällä pärjään, mutta lomautukset, lakot, auton rikkoutuminen tai ylipäättään jonkin rikkoutuminen on aina myrkyä. Niissä joutuu lainan käyttöön."
(M 46–55 kemia)*

Melkoisen suuri osuus Teollisuusliiton jäsenistä on joutunut turvautumaan kulutusluottoon (7,2 %), lainaamaan rahaa läheisiltään (6,5 %), hakemaan asumistukea (3,6 %) tai perustoimeentulotukea (2,1 %). Jotkut ovat jumittuneet tilanteeseen, jossa tulotaso ei mahdollista yhteiskunnan tukia, vaikka kulut olisivat kohtuuttoman suuret. Esimerkiksi keski-ikäinen metalliteollisuudessa työskentelevä nainen kertoo, että "tilanne on aika väsyttävä, kun on jatkuvasti tiukoilla eikä saa toimeentulotukea, ei asumistukea."

Velkoja on kasautunut osalle, ja niiden lyhentäminen tuottaa ongelmia (8,1 %). Lainan-korkojen nousu on tässä osasyynä. Pikavippeihin ja muihin luottoihin on voinut joutua turvautumaan, ja kierre on valmis. Osan talous on ajautunut kaaokseen. Moni on joutunut menettämään luottotietonsa (5,2 %) tai se on väistämättä edessä.

*"Vuosisitten avioeron ym. asioiden kanssa ajaudu ulosottoon. Joudun nyt hakemaan Kelan avustuksia perheelle. Pienillä tuloilla eletään."
(N yli 55 muu teollisuus)*

*"Takana paha ero pari vuotta sitten. Meni luottotiedot, oli paljon velkaa ja maksamattomia laskuja. Nyt vihdoinkin olen päässyt jaloilleni kovan taistelun jälkeen."
(M 36–45 palvelulliset alat)*

"Pääsin yksityishenkilön velkajärjestelyyn, ja se on helpottanut henkisesti ja taloudellisestikin." (N 36–45 alkutuotanto)

"En selviä, eikä tässä mikään auta. Luottotiedot menevät todennäköisesti alkuvuoden aikana." (N 46–55 metalli)

NUORTEN TYÖSUHTEET SILPPUISIMPIA

Vaikka kolmessa vuodessa on koettu korona-ajan lomautukset ja epävakaa talouskehityksen seuraukset työpaikoilla, on monelta osin palattu samalle tasolle kuin loppuvuonna 2019. Tämä näkyy myös työpaikkojen määrässä. Niinpä vuosien 2023 ja 2020 jäsentutkimusten vertailu ei nosta esiin mitään ihmeempiä muutoksia työtilanteissa tai työajoissa.

Suurempaa eroa ei myöskään löydy, kun vertaillaan kaikkien vastaajien työsuhteiden määrää. Vähintään kolme vuotta kestänyt työsuhde on vuonna 2023 enemmistöllä (72 %) vastaajista, ja näin oli myös kolme vuotta aiemmin (70 %). Molemmissa kyseilyissä neljäsosa oli työskennellyt kolmen viimeisen vuoden aikana 2–4 työsuhteessa.

Kun työsuhteiden määrää tarkastellaan iän ja sukupuolen mukaan, alkaa näkyä eroja. Alle 36-vuotiaista yksi työsuhde viimeisen kolmen vuoden aikana on noin puolella (57 %) ja kovin monella (41 %) on ollut 2–4 työsuhdetta viimeisen kolmen vuoden aikana. Lähes kolmannes (31 %) naisista on vaihtanut viimeisen kolmen vuoden aikana työpaikkaa, mikä on selvästi miehiä useammin (23 %).

Naisten työurat ovat silppuisempia perhe- ja hoivasyistä, mutta myös koulutustausta vaikuttaa. Teollisuusliiton aloilla työskentelevät nuoret naiset ovat muita yleisemmin korkeasti koulutautuneita. Monella naisjäsenellä ei ole teollisuuden töihin soveltuvaa ammattikoulutusta ja osaamista, joten alemman vaativuustason töistä saatavat tulot jäävät pienemmiksi (ks. STM 2023). Sukupuolten erot työuran ja palkkojen kohdalla ovat yleisiä teollisuuden töissä. Tosin tuorein tutkimustieto (Laine & Kauhanen 2023) koskee vain tuntipalkkaisia teollisuuden työntekijöitä.

Taulukko 2. Nykyisen päätyön työsuhteen alkamisvuosi (2020 ja 2023), %

	2020 (n=11 064)	2023 (n=19 085)
Ennen 1990	11 %	7 %
1990–1994	6 %	4 %
1995–1999	10 %	8 %
2000–2004	10 %	9 %
2005–2009	13 %	11 %
2010–2014	14 %	11 %
2015–2020	37 %	25 %
2020 jälkeen	0 %	24 %
Yhteensä	100 %	100 %

Vuosi 2020 (n=11 064)
Vuosi 2023 (n=19 085)

Isä Anssi Koivumäki on työskennellyt 16 vuotta, ja poika Jani Hanninen 13 vuotta, Tume-Agrin maatalouskonetehtaalla Janakkalassa.

PERHE ON PARAS

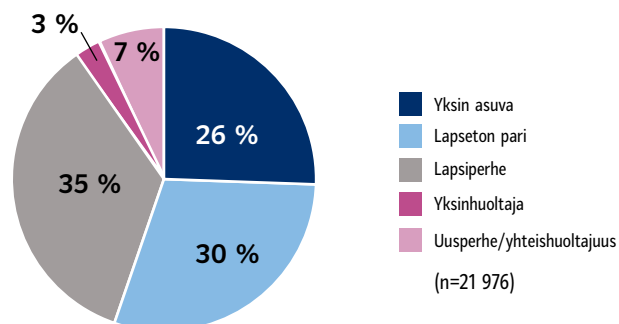
2000-luvun Suomessa vanhemmat ovat tukeneet taloudellisesti aikuisia lapsiaan entistä yleisemmin. Tämä kertoo sosiaalipolitiikan muutoksesta, jolloin tukimuotoja on kiristetty. Vielä suurempana syynä on 1990-luvun alun jälkeinen työmarkkinoiden haurastuminen, jolloin epävarmemmat työsuhteet ovat yleistyneet.

Selviä merkkejä vaikeudesta kiinnittyä työmarkkinoille löytyy jäsentutkimuksesta. Tuloksista selviää, että vähintään viisi työsuhdetta on viimeisen kolmen vuoden aikana ollut melko harvalla (2 %). Yli kymmenen työsuhdetta vielä harvemmalla (1 %). Muita silppuisempi työura on niillä, jotka kuvaavat nykyistä työsuhdettaan keikkatyöksi, kausityöksi, vuokratyöksi tai joilla on monta työsuhdetta yhtä aikaa.

Alle 36-vuotiaiden jäsenten kohdalla määräaikaisten työsuhteet ovat yleisiä (9 %). Alle 25-vuotiailla jäsenistä jopa viidennes työskentelee määräaikaaisesti. Yhä edelleen monelle nuorelle ensimmäiset työpaikat ovat vuokratyösuhteita tai muita määräaikaista suhteita. Esimerkiksi jakelualalla työskentelevä nuori naisjäsen kertoo, että ei saa kunnon työtä: "Olen hakenut monia vuosia, enkä ole saanut. Olen nollasopimuksella töissä. Nyt on kulunut yli 3 viikkoa, kun en ole ollut töissä laisinkaan. Työnantaja ei palkkaa minua vakituiseksi." Silpputyö on aina talousriski.

Muualta Suomeen työhön tulleet tai pysyvämmiin tänne asettuneet jäsenet kertovat avustavansa omia perheitään. Suomalainen tulo- ja elintaso on kehittyviin maihin verrattua aivan jotakin muuta. Joissakin perheissä on yhdessä voitu päättää, ketkä lähtevät elättämään perhettä kauempaa. Oma perhe voi asua Euroopassa tai vielä kauempana, Aasiassa tai Afrikassa.

Kuvio 8. Kotitalouden koko ja perhetilanne, %

"I need more extra job... Now I'm still sending money to my family."

(N alle 36 muu teollisuus)

[Tarvitsen enemmän lisätöitä... Yhä nykyisin lähetän rahaa perheelleni.]

"I provide them a better life, that I did not have in my childhood..."

I grew up without a father. He died in the war when I was 3 months old."

(M alle 36 metalli)

[Tarjoan heille paremman elämän, jota minulla ei ollut lapsena.

Kasvoin ilman isää. Hän kuoli sodassa, kun olin kolmen kuukauden ikäinen.]

Suomessa vanhemmille sukupolville on kertynyt varallisuutta ja omaisuutta, josta voi antaa joko ennakkoperintöä tai epävirallisempaa tukea. Karoliina Majamaa (2015) toteaa tutkimuksessaan, että lähes kaikki suureen ikäluokkaan kuuluvat ovat tukeneet aikuisia lapsiaan taloudellisesti. Samansuuntaisia tuloksia vanhempien yli 25-vuotiaille lapsilleen antamasta taloudellisesta tuesta löytyy myös muista tutkimuksista, kuten esimerkiksi vuoden 2016 *Nuorisobarometr*istä (ks. Myllyniemi 2016).

Teollisuusliiton jäsenistä osa kertoo asuvansa vanhempiensa luona tai että aikuiset lapset asuvat yhä kotona. Tällöin taloudellinen tuki tarkoittaa esimerkiksi asumis- ja ruokakulujen kattamista ja laitehankintoja. Nuori miesjäsen kertoo asuvansa yhä vanhempiensa kanssa: "Perheeni kattaa suurimman osan kuluistani." Vanhempi saattaa asua kaksin aikuisen lapsensa kanssa, jolloin talouden käytettävissä voivat olla kahden palkansaajan tulot. Osa perusduunareista joko saa tukea puolisoiltaan, perheeltään tai västäviltään, tai vaihtoehtoisesti tukee heitä.

Isä Konstantinos Koufou ja poika Nikolaos Koufou tarkastavat hydraulisylinterin osia Norrhydron tehtaalla Rovaniemellä.

Tekstiilityöntekijä Sari Korkee
käyttää sukkakonetta Sidosten
sukkatehtaalla Tampereella.

3. Kaikki löysä on vedetty pois

Jäsentutkimuksesta selviää, että monilla työviikot voivat venyä aiempaa pidemmiksi. Työssä uupumisen merkkejä on nähtävissä. Sillä vaikka työ olisi mielekästä, on työn autonomia vähentynyt. Tällöin ei pysty itse vaikuttamaan työntekoon liittyviin asioihin yhtä hyvin kuin aiemmin. Perhe, ystävät ja työkaverit auttavat jaksamaan. Joidenkin kohdalla kiire ja stressi eivät silti ota hellittääkseen.

"Kellon soidessa laskee jalat lattialle ja nousee ylös. Tunti omaa aikaa ja lähtö töihin. Töihin lähdetään, siinä se... Arki ja jaksaminen rutiinia, eteenpäin mennään."
(M 46–55 alkutuotanto)

"Kun tulen töistä kotiin, käyn pesulla tai saunassa, nostan väsyneet jalkani ylöspäin. Miesystävä on tehnyt hyvää ruokaa ja voin valitella hänelle jomotuksiani. Ehkä tv:stäkin tulee jotain viihdyttävää. Tällaiset arjen pikkuasiat saavat rentoutumaan, palautumaan ja jaksamaan taas seuraavaan päivään." (N yli 55 metalli)

Näin hienosti teollisuusliittolaiset kuvaavat työhön lähtemiseen, kotiin palaamiseen ja omaan aikaan liittyviä toimiaan ja tuntojaan. Teollisuusliiton jäsentutkimukseen vastanneista enemmistö (76 %) kokee, että töihin on mukava mennä. Tämä kertoo työn mielekkyydestä, työssä viihtyvyydestä ja työn imusta, jota edistävät erilaiset työhön liittyvät voimavarat (ks. TTL 2023).

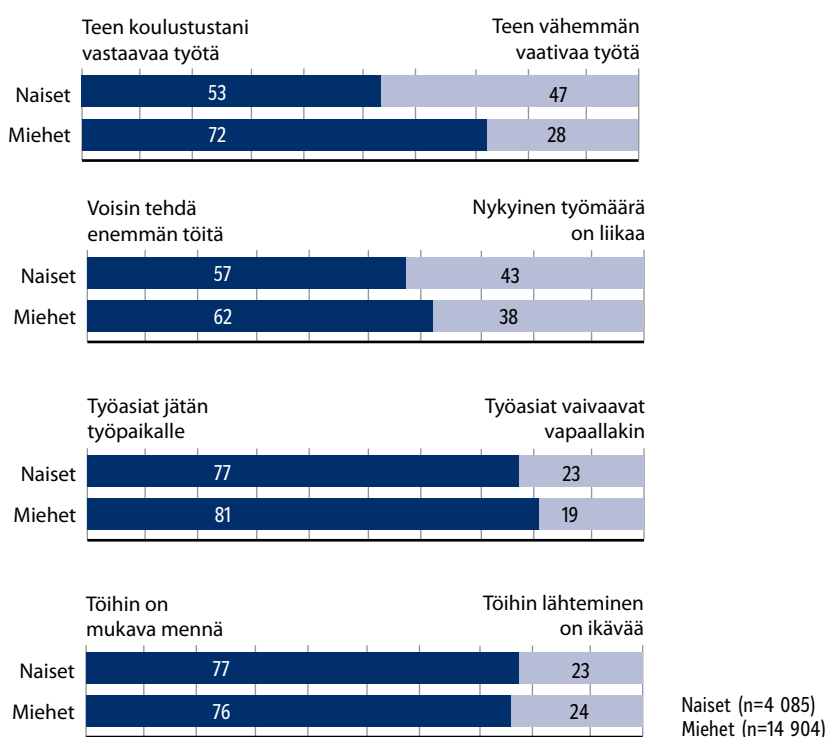
TYÖN MIELEKKYYS

Kun työ maittaa ja innostaa, syntyy tulostakin paremmin. Työmotivaatio vaikuttaa myös työntekijän työhyvinvointiin sekä siihen, miten hän suoriutuu työstä ja jaksaa työssään. Työpaikalla hyvä johtaminen, toimiva työnjako ja mukava työporukka edistävät näitä ja motivoivat.

Jäsentutkimukseen vastanneista miesjäsenet kokevat työnsä mielekkäämmäksi kuin naiset. Kun tuloksia verrataan edelliseen jäsentutkimukseen, selviää, että työn mielekkyyden kokemisessa ero miesten ja naisten välillä on kasvanut hieman.

Riittävän oman ajan lisäksi on tärkeää se, miten työstä pääsee irti. Kun työasiat eivät pyöri mielessä työajan ulkopuolella, on tilanne tasapainoinen. Jäsenkysely kertoo, että naisjäsenistä neljäsosaa (23 %) työasiat vaivaavat vapaallakin, miehistä näin kokee harvempi (19 %). Myös työaikaamuoto vaikuttaa. Vuorotyöntekijät (84 %) jättävät työasiat työpaikalle selvästi yleisemmin kuin päivätyöntekijät (77 %).

Kuvio 9. Työn kokeminen mielekkääksi sukupuolen mukaan, %

Rengaspinnoittajat
Hasan Al-Shammari,
Pasi Jääskö, Jari Mänty
ja Veli-Matti Ylitalo
Lapin Kumin pinnoitta-
mossa Rovaniemellä

Hyvin sujuva työn ja vapaa-ajan rytmittäminen auttaa jaksamaan. Erityisesti 12 tunnin vuorojärjestelmä saa kehuja kaikenikäisiltä jäseniltä. Työtuntien määrä säilyy samana, mutta työt rytmitetään harvemmalle päivälle. Lisäksi työajan joustot tekevät työn ja vapaan yhteensovittamisen monelle sujuvammaksi.

"12 h vuorojärjestelmä on parasta, mitä ihminen voi tehdä. 4 päivää töitä 6 päivää vapaata. Aikaa riittää omille harrastuksille ja perheelle." (M alle 36 kemia)

"Pitkät vapaat (12 h järjestelmä työssä) auttavat jaksamaan. Vapaat niin, että ehtii vaikka pienellä minilomalla käydä." (N yli 55 metalli)

"Jouston käyttö/tekeminen todella joustavaa. Pelkkä tieto siitä, että saa mennä vapaasti, vaikuttaa paljon." (M 36–45 metalli)

"Kun välillä on ollut ongelmia lasten asioiden kanssa, on ollut hyvä, että työnantaja on ymmärtänyt ja mahdollistanut joustoja. Lapset sinällään ovat voimavara, jolla jaksaa." (M 46–55 metalli)

Työterveyslaitoksen tekemän *Miten Suomi voi?* -tutkimuksen tulokset ovat työntekijöiden jaksamisen kannalta huolestuttavia. Työntekijöiden työhyvinvointi on heikentynyt selvästi. Oma työkyky ja työn imu koettiin vähäisemmäksi kuin aiemmin. Tutkimus osoittaa myös, että työikäisistä suomalaisista eniten työuupumusoireista kärsivät naiset, alemman koulutusasteen suorittaneet työntekijät ja alle 36-vuotiaat. (Ks. Kaltiainen & Hakanen 2023.)

TYÖSSÄ JAKSAMINEN

Teollisuusliiton jäsentutkimus kertoo osin samaa tarinaa kuin *Miten Suomi voi?* -tutkimus – mutta vain osin. Teollisuusliiton kyselyyn vastanneista perusduunareista vain harvalla on mahdollisuus tehdä etätöitä. Teollisuusliiton tutkimusyksikön toteuttamien muiden kyselytutkimusten (2020, 2021 ja 2023) mukaan jäsenistöstä vain viisi prosenttia voi työskennellä etänä. Osittainen etätöiden tekeminen tukee parhaiten työhyvinvointia, todetaan Työterveyslaitoksen tutkimuksessa.

Merkkejä työssä uupumisesta löytyy jäsentutkimuksesta. Synä väsymiseen ovat tehneiden työtuntien määrä, epämieluisa työ tai työaikamuoto. Perusduunarin jaksamiseen vaikuttaa myös koettu kiire ja stressi. Jos arjesta katoavat mukavat asiat ja ei ole vastapainoa, voi oma hyvinvointi olla vaarassa.

Tuotantotyöntekijät
Pertti Pärssinen,
Jukka Ojala, Erik Pärssi-
nen, Teemu Aaltojärvi ja
Jonas Pärssinen Luvatan
kuparitehtaalla Porissa.

"Työstressi unohtuu kotiin tultaessa ja pieni lapsi pakottaa keskittymään perhearkeen, joten työ ja koti ovat erillään. Se auttaa jaksamaan. Lisäksi tulotaso on verrattain hyvä, joten köyhyyden aiheuttama lamaantuminen on poissa." (M alle 36 metalli)

"Kai tullut sellainen tunteeton robotti. Oravanpyörä, sitä vaan juostaan ja piittääään, ennen kuin tulee stop. Elämä menee niin, ettei siitä kerkeä juuri nauttia. Työ ja paljon pieniä lapsia. Ei ole sitä omaa elämää ollenkaan. Se on vaan pakko jaksaa." (M 46–55 metalli)

"Keikkatyön takia olen viikot pois kotoa. Se on välillä aika rankkaa. Pitää vaan sopeutua eikä stressaa liikoja. Muuten ei keikkatyöstä selviä." (M yli 55 metalli)

Oma terveys vaikuttaa suoraan työssä suoriutumiseen ja sitä kautta työn imuun. Moni kertoo jäsentutkimuksessa myös omista fyysisistä sairauksistaan: yhdellä reistaa kulunut polvi, toisella rikkoutunut olkapää ja kolmannella koko tukiranka kipuu ilman tuhtia särkylääkitystä. Osalla arjessa jaksamista tukevat psykoterapia ja mielialalääkitys.

Perhe, ystävät ja työporukka nousevat jäsentutkimuksessa tärkeimmiksi jaksamisen tukipuiksi. Sosiaaliset suhteet voivat olla kasvokkaisia tapaamisia kotona, töissä ja vapaa-ajalla. Yhteydenpito kännykän ja sosiaalisen median avulla ovat lisänneet yhteydenpitoa entisestään perheen, suvun, ystävien ja työkavereiden kesken.

Kuvio 10. Yleisimmin mainitut asiat, jotka auttavat jaksamaan arjessa

Omaan jaksamiseen vaikuttavat vahvasti sosiaaliset suhteet. Yksinäisyys syö elämäniloa, jollei ole läheisiä, ystäviä tai perhettä. Työssäkin voi olla yksinäistä. Osa toivoisi, että muut ottaisivat mukaan työporukkaan, ettei tarvitsisi jöröttää yksin. Tässä ei vaadita keneltäkään mitään mestarikokin taitoja. Resepti on perin yksinkertainen: kun on riittävästi tekemisissä toisten kanssa vapaalla ja työaikana, niin elämä maittaa.

Moni kertoo löytäneensä myös mieluisan elämänkumppanin, jonka kanssa on perhettä ja arki sujuu. Monesti arkea kannattelee oivallus siitä, mikä oikeastaan onkaan tärkeintä. Joten annetaan liitonmiesten kehua läheisiään:

"Elämäni on mahtavaa, kiitos vaimon ja lapsien. Sen jälkeen, kun ymmärsin, että työ ei ole elämässä tärkeintä, niin loppui stressi ja kaikki helpottui." (M 36–45 metalli)

"Kun on hyvä vaimo, kenen kanssa ei tarvitse riidellä, se on paljon." (M yli 55 puu)

"Kotona kaikki on tosi hyvin vaimon kanssa ja elämä on hienoa. Koen olevani onnekas, kun olen saanut niin hienon elämänkumppanin." (M yli 55 metalli)

"Lasten läsnäolo saa heti paremmalle mielelle. Eli joka toinen viikko on parempi." (M 46–55 metalli)

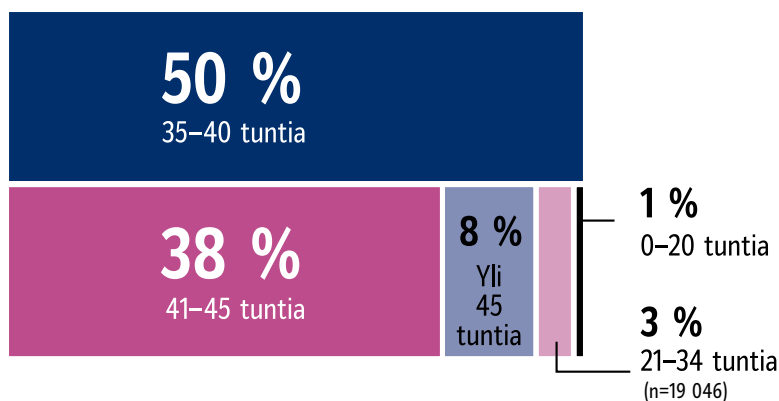
PITKÄT TYÖVIIKOT YLEISTYNEET

Teollisuusliittolaiset tekevät aiempaa pidempiä työviikkoja (vrt. Anttila 2021). Tämä on ensimmäinen merkittävä muutos jäsentutkimuksessa. Ostovoiman parantamisen lisäksi tähän ajavat työnantajat, jotka ovat ottaneet "löysät pois" työpaikoilta. Jäsenkyselyssä pyydettiin laskemaan yhteen tavallisen työviikon työmäärät eli päätyön sekä sivu- ja ylitöiden tuntimäärät.

Muutos on merkittävä. Yli 40-tuntista viikkoa tekevien osuus on peräti kaksinkertaistunut verrattuna vuoden 2020 jäsentutkimukseen. Muutos on samansuuntainen miehillä ja naisilla sekä kaikissa ikäryhmissä.

Työtunteja tehtiin alkuvuonna 2023 selvästi enemmän kuin kolme vuotta aiemmin. Yli 40 tuntista työviikkoa teki lähes puolet (45 %) vastaajista, vuonna 2020 tulos oli tästä puolet (23 %). Pitkää päivää tekevästä lähes kymmenesosalla (8 %) työviikko on yli 45-tuntinen.

Kuvio 11. Tavallisen työviikon aikana tehtyjen työtuntien yhteenlaskettu määrä, %

Tuotantotyöntekijät Rami Leivo, Tii Heini-kangas ja Maija Lumme-vaara pitävät taukoa Luvatan tehtaalla Porissa.

Jäsenkyselyn mukaan nykyistä työmäärää enemmän voisi tehdä yhä useampi liittolainen (61 %). Etenkin alle 36-vuotiaista vastaajista enin osa (70 %) kertoo, että voisi tehdä enemmänkin töitä. Ikääntyminen ja sukupuoli näkyvät toiveessa tehdä pitkää päivää: yli 55-vuotiaista puolet (50 %) ja naisista melkoinen osuus (43 %) pitää jo nykyistekin työmääräänsä liian suurena.

Työaikamuodolla on myös vaikutusta. Joka kymmenes (10 %) vuorotyötä tekevä työskentelee viikossa yli 45 tuntia. Päivätyötä tekevästä ei läheskään yhtä monella (5 %) työviikko veny pitkäksi. Jäsentutkimuksen mukaan enin osa vuorotyöläisistä (63 %) voisi tehdä nykyistä enemmänkin töitä, päivätyötä tekevästä näin ajatteli hieman harvempi (59 %).

Jäsentutkimukseen vastanneista puolella (46 %) työaikamuoto on vuorotyö. Miehet tekevät vuorotyötä naisia yleisemmin. Kaikkein tyypillisimmin vuorotyöläiset ovat nuorempia miehiä. Jäsentutkimuksesta selviää, että yleisimmin vuorotyötä tehdään mekaanisen metsäteollisuuden (76 %), jakelun (75 %), kaivosalan (74 %), kumiteollisuuden (70 %) ja

Veli-Matti Mäkinen ja Lari Simola tupakkatauolla Telesten elektroniikkatehtaalla Forssassa.

öljynjalostusteollisuuden (69 %) työpaikoilla. Näistä jakelualalla työ on osa-aikatyötä, joten lisätyötä toivotaan tästäkin syystä.

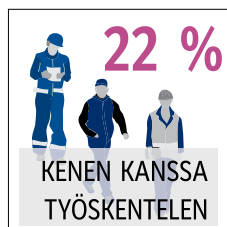
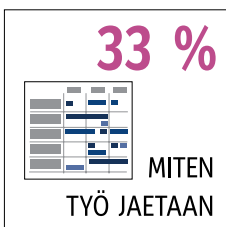
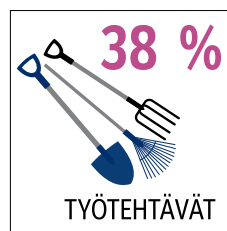
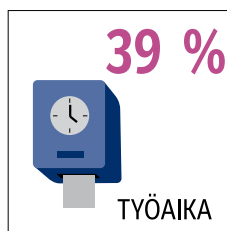
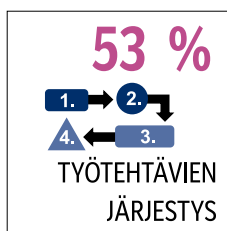
Kun talous on ollut tiukoilla, on työpäiviä venytetty tekemällä päätyön lisäksi ekstratöitä. Esimerkiksi keski-ikäinen nainen kertoo vaihtaneensa hoitoalalta kemianalalle töihin. Nyt hän tekee työkeikkoja "välillä hoitoalalla pitkien vapaiden aikaan lisätuloja saadakseni". Vuorotyöläisten lisäksi pitkää päivää painavatkin ne, joilla on jokin sivutyö, useampi työsuhde tai keikkatyötä. Kaikki lisätyöt kasvattavat työtuntien määrää. Työtuntien lisäksi pitkät työmatkat syövät omaa ja perheen aikaa.

TYÖN AUTONOMIA VÄHENTYNYT

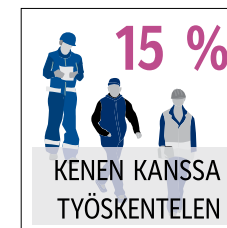
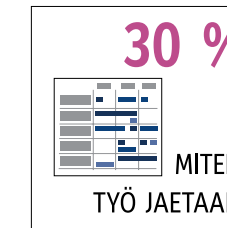
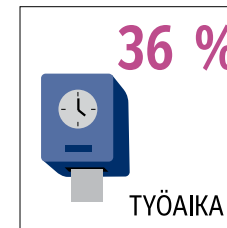
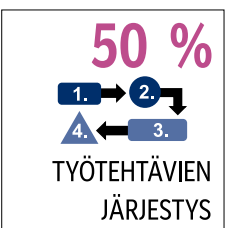
Jäsentutkimuksen toinen keskeinen havainto on, että perusduunareiden työn autonomia on vähentynyt kolmessa vuodessa. "Kaikki löysä on vedetty pois", näin tilannetta kuvaa keski-ikäinen kemianalalla työskentelevä mies. Työn autonomia tarkoittaa sitä, mihin asioihin voi itse vaikuttaa omassa työssään.

Kuvio 12. Vaikutusmahdollisuudet työntekoa koskeviin asioihin sukupuolen mukaan, %

MIEHET (n=15 059):

NAISET (n=4 172):

Päälouottamusmies
Jarmo Tervonen
omenatauolla
Novoplastikin tehtaalla
Uudessakaupungissa.

Jäsentutkimukseen vastanneilla on eniten mahdollisuuksia vaikuttaa työtehtävien järjestykseen (53 %) ja työtahtiin (52 %). Noin kolmannes kokee voivansa vaikuttaa työaikaan (39 %), työtehtäviin (36 %) ja työn jakamisen tapaan (32 %). Selvästi harvempi (20 %) voi vaikuttaa siihen, kenen kanssa työskentelee. Reilu kuudesosa (17 %) jäsenkyselyn vastaajista kokee, ettei itsellä ole vaikutusmahdollisuuksia mihinkään näistä asioista.

Puutuoteteollisuudessa työskentelevät vastaavat muita yleisemmin, ettei itsellä ole vaikutusvaltaa omaan työskentelyyn. Neljäsosa mekaanisessa metsäteollisuudessa työskentelevistä (25 %) vastaa näin. Tuotanto sahoilla ja levytehtailla onkin pitkälle automatisoitua. Lähes yhtä yleisesti sama kokemus on teollisuusliittolaisilla, jotka työskentelevät lasitusosalalla (24 %), tekstiilihuollossa (23 %) ja kumiteollisuudessa (22 %). Työn autonomian väheneminen näiltä aloilta ei ole yllätys, sillä monilla tuotantolaitoksilla työt on pitkälti automatisoitu. Tällöin työtahtia määräävät tuotantotavoitteet ja tuotteen kysyntä markkinoilla – ja tietenkin viime kädessä pomo.

Miehet kokevat voivansa vaikuttaa selvästi naisia enemmän työtehtävien järjestykseen ja työtahtiin. Tähän selitys löytyy teollisen tuotantotyön työtehtävien vaativuudesta:

Prosessioperaattori
Janne Ryyänen Yaran
lannoitetehtaalla
Uudessakaupungissa.

omaa ammattikoulutustaan vaativissa työtehtävissä työskentelevät miehet (72 %) selvästi naisia (47 %) yleisemmin. Tässä juuri koulutus ja työura painavat, sillä vaativimmat työtehtävät ovat eniten ammattitaitoa vaativia töitä. Näistä osaamista, kädentaitoja ja ongelmien ratkaisukykyä edellyttävistä töistä maksetaan suorittavaa työtä paremmin.

Perusduunarin töitä tekevästä naisista enemmistö on kouluttautunut ja työskennellyt aivan muilla aloilla kuin nykytyössään. Naisjäsenistä lähes puolet (47 %) työskentelee omaa koulutustasoaan vähemmän vaativissa työtehtävissä. Heille tarjottava tuotantotyö on enemmänkin suorittavaa työtä esimerkiksi tuotantolinjastolla, jossa työn autonomia on vaativampia töitä vähäisempää. Suorittavassa työssä tuotantotavoite määrää tuotantotahdin ja tuotantoprosessi työtehtävien järjestyksen.

Ikä ei näytä vaikuttavan yhtä vahvasti siihen, mihin asioihin voi omassa työssään vaikuttaa. Oikeastaan vain yli 55-vuotiaiden ikäryhmä kokee muita yleisemmin, että ei voi vaikuttaa siihen, miten työt jaetaan tai kenen kanssa työskennellään.

Juha-Pekka Santanen
puristinkoneen äärellä
Cuporin tehtaalla Porissa.

4. Meillä kaikki kuuluvat liittoon

Teollisuusliiton jäsenistä enin osa kokee kuuluvansa työväenluokkaan ja viidennes keskiluokkaan. Luokkasamastuminen pohjaa omaan taustaan, arvoihin ja tulotasoon. Jäsentutkimuksesta selviää, että perusduunarit ovat vasemmistolaista ja oikeistolaista työväkeä. Vaaleissa ääni annetaan joko perinteisille vasemmistopuolueille tai perussuomalaisille.

Prosessoija
Pauline Niemi
suorittaa langan ajoa
Okmeticin piikiekko-
tehtaalla Vantaalla.

Teollisuusliittoon liittymisen syitä on monia. Ammattiliitoissa osa jäsenistä on mukana aatteellisista syistä ja pitää toimintaa yhteiskunnallisesti tärkeänä. Moni liittyy ammattiliittoon tavan vuoksi. Osa taas ajattelee enemmän intressejä, mitä etua on ammattiliiton jäsenyydestä. Tällöin suhde liittoon näyttäytyy vakuutena tai asiakkuutena. Näin liitonmiehet ja -naiset vastaavat jäsentutkimuksen kysymykseen, miksi he ovat aikoinaan liittyneet ammattiliittoon:

"Että saa turvaa." (M 36–45 muu teollisuus)

"Kuuluhan ne herratkin johonkin liittoon. Viimeinen oljenkorsi." (M 46–55 metalli)

"Oli itsestäänselvyys, että liittoon liitytään heti, kun on mahdollisuus." (N 46–55 puu)

Professori Kari Teräs (2003) on tutkinut ammattiyhdistystoiminnan verkostoja. Teräs selvittää kollektiivisen toiminnan tarvetta ja sitoutumista ammattiyhdistystoimintaan; kollektiivisella toiminnalla tarkoitetaan ammattiyhdistyskielessä joukkovoimaa. Vaikka Teräksen pohdinta kohdistuu historiaan, ovat esitetyt kysymykset edelleen perustavanlaatuisia.

Teräs kysyy "milloin ja miksi syntyy kollektiivisen toiminnan tarvetta ja milloin ja miksi ammattiyhdistysliikkeeseen sitoutuminen aktualisoituu?" ja jatkaa:

Samalla tulee välttämättömäksi etsiä yksilöllisiä ja kollektiivisia tapoja tyydyttää tarpeita ja ajaa intressejä. Ne saattoivat toimia samaan suuntaan kuin liike tai olla ristiriidassa sen ajankohtaisten pyrkimysten kanssa. Voidaan olettaa, että ammattiyhdistysliikkeellä tuskin on aina ollut samankaltainen tai yhtä suuri merkitys ihmisten arkeen toimeentulon kannalta. Yksilöllisen ja kollektiivisen toiminnan välinen suhde on vaihdellut erilaisissa historiallisissa tilanteissa. (Teräs 2003, 137.)

Jäsentutkimuksen vastauksista selviää, milloin ja miksi ammattiliiton jäseneksi ryhdytään. Jäsenyyden syyt liittyvät usein työtaistelun uhkaan tai johonkin arjen tilanteeseen koettuun epäkohtaan tai työelämän epävarmuuteen. Tällaisia tilanteita ovat erilaiset riitatilanteet työnantajan kanssa tai uhka siitä, että joutuu lomautetuksi tai irtisanotuksi.

Tuotantotyöntekijä
Marko Lindberg
kehyksen ja piipun
esikiinnivedossa
Sakon asetehtaalla
Riihimäellä.

"Ei noudatettu tessiä ja asiat piti saada kuntoon." (N 46–55 puu)

"Det blev prat om strejk så då blev det bråttom att komma med i facket så att jag inte skulle bli utan inkomst under strejken." (M 36–45 puu)

["Tuli puhetta lakosta, joten tuli kiire liittyä liittoon, jotta en olisi jäänyt ilman tuloja lakon aikana."]

"Because I don't trust my Boss." (N 36–45 alkutuotanto)

["Koska en luota työnantajaani."]

"Huonon työpaikkakokemuksen jälkeen." (N alle 36 alkutuotanto)

"Totesin että markkinatilanne menossa niin huonoon suuntaan, että kannattaa varmuuden vuoksi liittyä." (N alle 36 metalli)

Jäsentutkimuksesta selviää, että Teollisuusliittoon luotetaan ja sen toimintaa seurataan. Huima enemmistö teollisuusliittolaisista luottaa liiton kykyyn neuvotella sopimuksista (92 %). Lähes yhtä usea kokee jäsenyyden tuovan turvaa ja tukea (86 %) sekä kertoo seuraavansa liiton toimintaa ja päätöksiä (89 %).

LUOTTAMUSMIES JÄSENEEN TÄRKEIN TUKE

Luottamusmiehen tuki työpaikalla koetaan tärkeäksi jäseneduksi: vastaajista puolet (49 %) ajattelee näin. Kun liiton edustus toimii työpaikalla, epäkohtiin tartutaan ja ongelmat ratkeavat. Tällöin luottamusmies hoitaa luottamustehtävänsä hyvin, on sanansa arvoinen. Monet pääluottamusmiehistä tekevät vuosikymmenten mittaisen hyvän työn, kun edustavat porukkaa taidolla, tiedolla ja kokemuksella.

Todella monen jäsenen kohdalla tie liiton jäseneksi on tapahtunut työpaikalla. Jäseneksi on auttanut liittymään yleisimmin luottamusmies (50 %) tai työporukka (14 %). Enemmistö pitää luottamusmiehen toimintaa oman jäsenyytensä kohdalla hyvänä ehdotuksena ja ohjauksena. Avovastaukseen pidemmin kirjoittaneista (n=544) enin osa kertoo, että on liittynyt liittoon heti työsuhteen alussa, vaan onpa niitä mattimyöhäsiäkin.

"Meillä kaikki kuuluvat liittoon." (N yli 55 palvelulliset alat)

"Työpaikan perehdytyksessä pääluottamusmies kertoi liiton toiminnasta ja halukkaat saivat liittyä." (M 46–55 metalli)

"Työpaikalla työkaveri kertoi ja totesin, että olisinpa aiemmin jo tajunnut liittyä." (M alle 36 palvelulliset alat)

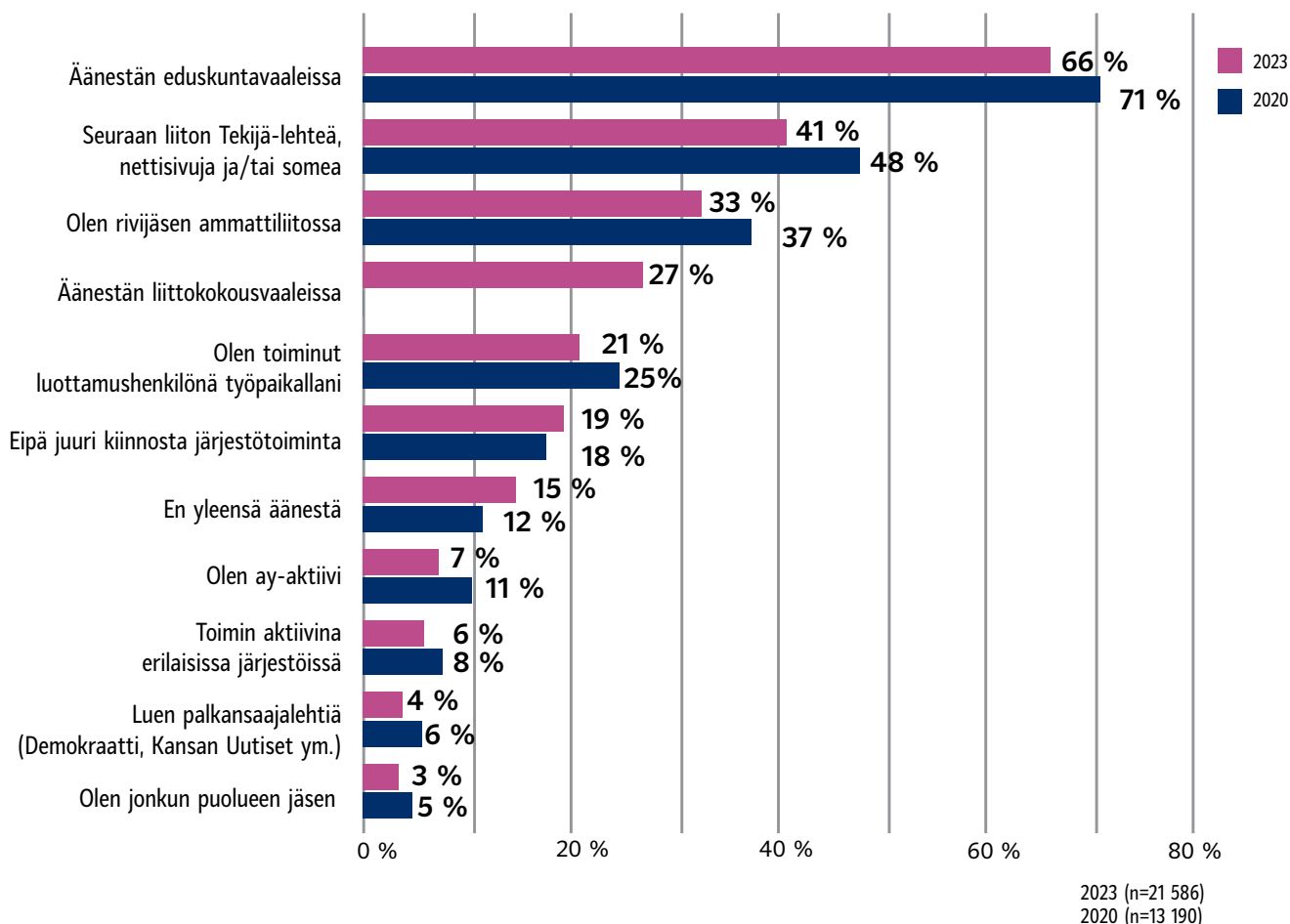
Oma-aloitteisesti liiton jäseneksi kertoo liittyneensä kolmasosa (33 %). Tällaisiin oma-aloitteisiin kuuluvat ymmärrettävästi he, joiden työpaikalla ei ole luottamusmiestä. Yleisintä oma-aloitteinen jäsenyys (52 %) on maa- ja metsätaloudessa työskentelevillä.

Muutama vastaajista toteaa, että on kokenut luottamusmiehen tai työporukan painostaneen liittymään jäseneksi. Yleensä nämä tilanteet ovat tapahtuneet jo vuosikymmeniä sitten. Jotkut myös kertovat, että oma pomo on ehdottanut liittymistä liittoon. Ehdotus voi kuulostaa nurinkuriselta, mutta kun asiaa tarkemmin ajattelee, kuvio selkenee. Ainakin isoimmilla työpaikoilla on monen kerroksen väkeä, joten lähiesimies ja hänenkin esihenkilönsä saattavat kuulua omaan ammattiliittoonsa.

YHTEISKUNNALLINEN AKTIIVISUUS

Ammattiliittoihin – siis muihinkin kuin Teollisuusliittoon – kuuluvien läheisten osuudet jäävät alle odotetun. Kaikista vastaajista melko usea (43 %) kertoo puolisonsa tai kumppaninsa olevan ammattiliiton jäsen. Seitsemäsosa (15 %) vastaajista kertoo, että kukaan läheisistä ei ole ammattiliiton jäsen. Yhtä moni (16 %) ei osaa sanoa, kuuluvatko hänen läheisensä johonkin ammattiliittoon. Asiasta ei ehkä vain ole tullut puhuttua.

Kuvio 13. Yhteiskunnallinen aktiivisuus (2020 ja 2023), %

Tutkimukset kuitenkin osoittavat, että yhteiskunnallinen aktiivisuus periytyy yhä nykyisinkin sukupolvelta toiselle (ks. Tomperi 2012; Erola ym. 2017). Jäsentutkimuksen vastaajista enin osa on liiton rivijäseniä. Luottamushenkilönä on työpaikallaan toiminut vastaajista viidesosa (21 %) ja liittokokousvaaleissa äänestänyt hieman useampi (27 %). Vain pieni osa jäsenistä tunnustautuu ay-aktiiveiksi (7 %) sekä aktiiveiksi muissa järjestöissä (6 %) ja puolueissa (3 %). Moni aktiiveista on aktiivinen kaikissa näissä. Äänestäminen eduskuntavaaleissa on laskenut verrattuna vuoden 2020 jäsentutkimukseen.

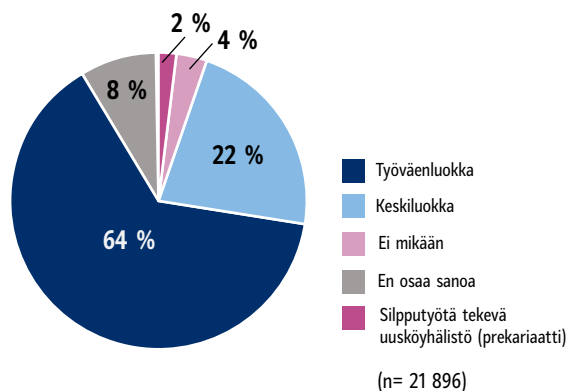
Ammattiliittojäsenyyden periytyminen ei vaikuttaisi olevan erityisen yleistä, sillä vastaajan vanhemmista noin joka neljäs (27 %) ja lapsista joka seitsemäs (15 %) on järjestäytynyt ammattiliittoon. Joka kolmannen vastaajan sisko tai veli (31 %) on jonkun liiton jäsen.

TYÖVÄENLUOKKAA – JA OSIN KESKILUOKKAA

Kun pureudutaan teollisuustyöntekijöiden ammatilliseen järjestäytymiseen, nousevat esiin kaksi keskeistä asiaa. Nimittäin luokkasamastuminen ja poliittinen suuntautuneisuus. Kokemusta kuulumisesta johonkin yhteiskuntaluokkaan selittää etenkin taloudellinen toimeentulo, mutta myös aatepohja ja tunnetaso vaikuttavat.

2020-luvulla on ollut selvästi nähtävissä, miten talouskeskeinen ajattelutapa, koulutustason nousu ja teollisen työn digitalisoituminen vaikuttavat paitsi työntekoon myös työläisten minäkuvaan. Vaikka työskentelisi tehtaalla tuotantotyössä ammattikoulupohjalla, voi työ olla siistiä tietotyötä ja palkka keskitasoa korkeampi. Tällöin perusduunari voi samastua keskiluokkaan työväenluokan sijaan.

Kuvio 14. Oma kokemus kuulumisesta yhteiskuntaluokkaan, %

Jäsentutkimuksessa kysyttiin, mihin yhteiskuntaluokkaan katsoo kuuluvansa. Tulosten mukaan teollisuusliittolaisten enemmistö (64 %) kokee kuuluvansa työväenluokkaan. Toiseksi yleisemmin koetaan, että tuntee kuuluvansa keskiluokkaan (22 %). Tässä on tapahtunut selvä muutos vuoden 2020 jäsentutkimukseen verrattuna: työväenluokkaisuus on vähentynyt 4 prosenttiyksikköä – ja keskiluokkaisuus vastaavasti kasvanut saman verran.

Perusduunareiden samastuminen työväenluokkaan perustuu taustaan ja arvoihin. Näiden rinnalla luokkakuuluvuus liittyy entistä yleisemmin tulotasoon, jonka muuttuessa myös oman luokka-aseman koetaan nousevan tai laskevan. Yhteiskunnallinen asemoituminen kertoo näin myös kyvystä tulla taloudellisesti toimeen ja kuluttaa.

Tuotantotyöntekijä
Jari Rantakumpu
Lappsetin maalaa-
mossa Rovaniemellä.

*"Yhteiskunnallinen asema, koulutustausta, tulotaso ja maailmankatsomus."
(N 36–45 metalli)*

"Vahva duunaritausta jo lapsuusajan perheestä. Puoliso myös duunari, joka on kouluttautunut ja edennyt toimihenkilötasolle. Hän on ehkä enemmän keskiluokkaa kuin minä." (N 46–55 metalli)

"Sellainen kutina, että nykyajan inflaatiolla ollaan menossa keskiluokasta työväenluokkaan." (M 36–45 metalli)

"Vielä muutama vuosi sitten palkallani olin keskiluokassa, mutta palkat eivät ole nousseet kustannusten mukana tarpeeksi, joten katson kuuluvani työväenluokkaan. Ostovoima riittää vain pakollisiin menoihin." (M 36–45 metalli)

Tutkimuksissa tavallinen tapa hahmotella luokka-asemaa on määrittellä ihmisen sosio-ekonominen asema eli asema yhteiskunnassa. Eri yhteiskuntaluokista muodostetaan luokkarakenne. Sillä pyritään tutkimuksissa aina kuvaamaan tietyn ajan ja paikan yhteiskunnan kerrostuneisuutta. Kaikkiaan yhteiskuntaluokan määrittely on monimutkaistunut.

Yhteiskuntaluokka voidaan määrittellä tilastollisesti erilaisten taustatietojen avulla. Eri-tyyseen kiinnostavaa on kuitenkin juuri edellä kuvattu ristiriita oman luokkasamastumisen kanssa. Oma kokemusta yhteiskuntaluokkaan kuulumiseen eli luokkasamastumiseen näyttävät selittävän etenkin koulutustausta, oma ammattiasema, vanhempien ja puolison ammattiasema, tulotaso, työmarkkina-asema ja kulutuskäyttäytyminen (ks. Erola 2014).

Viidesosa perusduunareista kokee olevansa keskiluokkaa (21 %) tai ylempää keskiluokkaa (1 %). Tähän näyttää vaikuttavan etenkin se, miten paljon tienaa vuodessa. Keskiluokkaan samastuu miehistä suurempi osuus (24 %) kuin naisista (18 %). Tämä on toki linjassa miesten keskimääräistä korkeamman tulotason kanssa. Keskiluokkaiseksi voi itsensä tuntea myös asumismuodon ja kulutuskäyttäytymisen perusteella.

*"Vuositulot, omistusasunto, ei kulutusluottoja, kaksi autoa, kallis harrastus."
(N alle 36 metalli)*

"Palkkataso. Harrastus mahdollisuus kalliimpiin harrastuksiin. Veneet, moottoripyörät, avoautot. Matkustusmahdollisuus. Omistusasunto." (N 46–55 kemia)

"Ulkoisilta puitteilta keskiluokkaa. Omakotitalo, koira ja 2 autoa." (M 46–55 puu)

Tuotantotyöntekijä Juhani Soini tekee uretaanivalua Novoplastikin tehtaalla Uudessakaupungissa.

Heikko työmarkkina-asema vaikuttaa suoraan siihen, miten kokee sijoittuvansa yhteiskuntaan ja kuuluvansa yhteiskuntaluokkiin. Tähän vaikuttaa etenkin se, onko työtä vai ei, sekä miten tulee taloudellisesti toimeen. Työtätekevien köyhyys näkyy jäsentutkimuksessa myös.

*"Välillä kun pääsee töihin, tuntee kuuluvansa työväenluokkaan ja yhteiskuntaan. Työttömyysjaksot taas tekee sen, ettei tunnu kuuluvansa oikein yhtään mihinkään."
(M 46–55 metalli)*

*"Working poor. Because as an immigrant here in Finland is very hard to find work"
(M 36–45 metalli)
["Olen työtätekevä köyhä. Koska olen maahanmuuttaja, minun on erittäin vaikeaa löytää työtä täällä Suomessa."]*

*"Kun rahat ovat tiukilla, niin tuntuu, että kuulun työssäkäyviin köyhiin."
(M 36–45 kemia)*

Osa jäsenistä kokee olevansa usköyhälistöä eli prekariaattia (2 %). Vaihtoehtona on myös, ettei tunne kuuluvansa yhtään mihinkään (4 %), vaan on tippunut ikään kuin yhteiskunnan marginaaliin.

VASEMMISTOLAISTA JA OIKEISTOLAISTA TYÖVÄKEÄ

Työväestössä näyttää kyteneen vasemmistolaisen poliittisen suuntautuneisuuden rinnalla toisenlainen ajattelutapa, jota voidaan kutsua mullaksi saappaissa. Tämä tarkoittaa sitä, että vaikka perusduunari tekee työtä tehtaassa, hän saattaa äänestää oikeistoa tai muita puolueita.

Multa saappaissa on tarttunut kiinni, kun väki on muuttanut 2000-luvulla maalta kasvukeskuksiin. Perussuomalaiset harjoittaa oikeistolaista konservatiivista politiikkaa. Populistipuolue SMP:n jälkeläinen näyttää keräävän vaaleista toiseen reippaasti ääniä niin maaseudulla kuin kaupungeissa.

Kansallisen vaalitutkimuskonsortion tutkijan Aino Tiihosen mukaan tutkimus osoittaa, että SAK:laisten liittojen jäsenistössä "ammattiasema ja työväenluokkaan samastuminen eivät enää kulje käsi kädessä". Tiihosen mukaan juuri perussuomalaisten kannattajiin kuuluu duunareita, jotka ammattiasemaltaan ovat työväenluokkaa mutta kokevat kuuluvansa keskiluokkaan tai ylempään keskiluokkaan. (Ks. Könönen 2023.)

Tiiminvetäjät
Eero Lempinen ja
Ville Viljamaa hoitavat
viheralueita Greenerin
kohteessa Helsingissä.

Tämä havainto näyttää toteutuvan myös Teollisuusliiton jäsentutkimuksessa. Teollisuusliiton jäsenistä perinteisten työväenpuolueiden kannattajat tuntevat selvästi olevansa työväenluokkaa: selvä enemmistö vasemmistoliiton (79 %) ja SDP:n (75 %) kannattajista kokee näin. Myös enemmistö perussuomalaisten (65 %) kannattajista samastuu työväenluokkaan.

Jäsentutkimuksessa kysyttiin, mitä puoluetta he äänestäisivät eduskuntavaaleissa, jos vaalit olisivat nyt. Saadut vastaukset kertovat poliittisista kannoista pari kuukautta ennen vuoden 2023 eduskuntavaaleja. Tuolloin taloudelliset kysymykset nousivat yli muiden: inflaatioaste oli yli 8 prosenttia ja sähkön, ruoan, asumisen ja bensiinin hinnat huippukorkealla.

Vaalikysymykseen vastasivat kaikki (n=21 976). Vuoden 2023 eduskuntavaaleissa aikoi teollisuusliittolaisista varmasti äänestää puolet (51 %) ja todennäköisesti (30 %). Kymmenesosa jäsenistä aikoi jättää kevään eduskuntavaalit väliin todennäköisesti (7 %) ja varmasti (4 %). Toinen kymmenes oli äänestämistään vielä epävarma (9 %). Eniten epävarmoja äänestämistään olivat nuoret jäsenet ja perussuomalaisten potentiaaliset kannattajat.

Vaalikysymyksessä oli myös puolueiden lisäksi vaihtoehtoja vaalisalaisuuden vaalijoille ja epävarmoille äänestäjille. Puolueuskollisia äänestäjiä oli jäsenkyselyyn vastanneista neljäsosa (23 %). Liikkuvien äänestäjien osuus jäsenkyselyn vastaajista oli kuitenkin kaikkein suurin (39 %). Liikkuvat äänestäjät valitsivat todennäköisimmin en osaa sanoa -vaihtoehdon. En kerro -vaihtoehto viittaa taas enemmän vaalisalaisuuteen.

KEVÄÄN 2023 EDUSKUNTAVAALIT

Alkuvuonna 2023 toteutetusta jäsentutkimuksesta oli vielä pari kuukautta eduskuntavaaleihin. Tulokset osoittavat, että puolue ja ehdokas aiottiin valita yleensä vasta lähempänä vaalipäivää vaaliviikolla (43 %). Lähes yhtä usea perusduunari tiesi varmasti jo viikkoja ennen vaaleja, mille puolueelle tai ehdokkaalle äänensä antaisi (39 %).

Eniten kannatusta olisivat jäsentutkimuksen mukaan keränneet puolueista perussuomalaiset ja SDP (yht. 42 %). Lähes yhtä suosittuja olivat kuitenkin vaihtoehdot

Operaattori Jarmo Kuusaari Voikosken ilma-kaasutehtaalla Mäntyharjulla.

en osaa sanoa ja en halua kertoa (yht. 39 %). Koska epävarmuustekijöitä oli puoluekannatuksessa runsaasti, alkuvuonna 2023 toteutetun jäsenkyselyn tuloksista voi vain aavistella lopputulosta.

Tutkimusten perusteella tiedossa kuitenkin on, että miehet äänestävät naisia yleisemmin oikeistopopulistisia puolueita ja naiset vihreitä ja vasemmistopuolueita. Lisäksi oikeistopopulistisia puolueita kannattavat vähemmän koulutetut, jotka kokevat työmarkkina-asemansa olevan uhattuna globalisoituvilla työmarkkinoilla. (Rapeli 2023.) Teollisuusliitossa selvä enemmistö jäsenistä on miehiä (81 %) ja viidennes naisia (19 %).

Talustilanteen poikkeuksellisuus ja maan turvallisuuteen liittyvät kysymykset osin selittävät vuoden 2023 eduskuntavaalien tulosta. Lisäksi pääministeri Marin itse, hallituksen politiikka koronavuosina ja Ukrainan sodan aikana sekä EU:n ilmastopolitiikka eivät kaikkia miellyttäneet. Kokoomuksen ja perussuomalaisten harjoittama oppositio-politiikka oli vaikeina aikoina erityisen kovaa juuri talouskysymysten osalta.

Vaalitutkija Hanna Wassin mukaan perussuomalaiset ovat vaaleissa saaneet kannatusta SAK:laisten liittojen jäseniltä, vaikka puolue harjoittaa selvästi oikeistolaista politiikkaa. Erityisen nihkeitä perussuomalaisten kannattajat ovat ammattiyhdistysliikettä kohtaan. Wass katsoo, että "perussuomalaiset eivät ole lähteneet ay-liikkeessä kantamaan vastuuta... Nyt näitä poliittisia kytköksiä korostamalla halutaan horjuttaa luottamusta ay-johtajia kohtaan." (Ks. Könönen 2023.)

Vaikka monen perusduunarin mielestä puoluepolitiikka ei kuulu ammattiliittotoimintaan, työmarkkinatoiminnassa politiikka on ytimessä. Työmarkkinaneuvotteluissa mitataan työväestön arvo. Viimeistään Orpon hallituksen ohjelma osoitti puoluepolitiikan ja työmarkkinaosapuolten kytköksen: oikeistopuolueiden hallitusohjelmassa työelämän muutokset ovat peräisin suoraan työnantajaliittojen materiaaleista.

Turvattomuuden lisääntyessä ja talouden kärsiessä monelle tulee tarve liittyä ammattiliittoon. Professori Teräksen (2003) ajatusta lainaten käy selväksi, "milloin ja miksi ammattiyhdistysliikkeeseen sitoutuminen aktualisoituu". Tuolloin alkuvuonna 2023 ei kukaan vielä voinut aavistaa, että työmarkkinoilla tilanne tulee vuoden mittaan kriisiytymään kertakaikkisen pahasti.

AMMATILLINEN JÄRJESTÄYTYMINEN SUOMESSA

SAK on edelleen suurin keskusjärjestö, jonka jäsenliitoissa oli vuonna 2021 yhteensä 828 000 jäsentä. Heistä työmarkkinoiden käytettävissä on noin 65 prosenttia. Loppu kolmasosa on työelämän ulkopuolella olevia eläkeläis- ja opiskelijajäseniä, jotka eivät kuulu edunvalvonnan piiriin. SAK:n jäsenmäärältään suurimmat liitot ovat Teollisuusliitto ja PAM, joissa molemmissa oli vuonna 2021 noin 199 000 jäsentä. (Ks. Ahtiainen 2023.)

Teollisuudessa vuonna 2021 järjestäytymisaste oli 63,4 prosenttia. On huomioitava, että tässä tilastossa teollisuus sisältää myös rakennusalan. Teollisuudessa järjestäytymisaste on laskenut neljässä vuodessa kaikkiaan 8,4 prosenttiyksikköä vuodesta 2017 (Ahtiainen 2023, 39–40). Pääosin tämä selittyy kolmella seikalla. Ensinnäkin vanhempi liittoihin ahkerasti järjestäytynyt työväki on eläköitynyt. Toisaalta nuoret ja muut työmarkkinoiden tulokkaat eivät ole järjestäytyneet yhtä innokkaasti kuin edelliset työntekijäsukupolvet.

Kolmas syy liittyy siihen, että naiset ovat järjestäytyneet miehiä aktiivisemmin: kaikista ammattiliittojen jäsenistä yli puolet oli naisia (55,7 %) vuonna 2021. Eniten naisjäseniä oli STTK:n liitoissa (76,5 %). AKAVA:ssa (55,8 %) ja SAK:ssa (45 %) naisjäsenten osuus oli selvästi pienempi. Vuosien 2009–2021 aikana miesten järjestäytymisaste on laskenut 14,3 ja naisten 12,7 prosenttiyksikköä Suomessa. (Ahtiainen 2023, 25, 38.)

Vuoden 2023 alussa Teollisuusliiton jäsenistä selvä enemmistö (81 %) oli miehiä ja viidesosa naisia (19 %).

Taimitarhatyöntekijä
Eeva Karvonen
Fin Forelian taimitarhalla
Rovaniemellä.

Päälouottamusmies
Marko Valkeinen
Yaran lannoitetehtaalla
Uudessakaupungissa.

Hitsausrobottiasema
Valmet Automotiven tehtaalla
Uudessakaupungissa.

5. Tilaan ja lähetän robotin matkaan

Teollisuusliittolaisille ovat erilaiset mobiililaitteet, automaattit ja robotit tuttuja työpaikalta. Perusduunarit suhtautuvatkin digitalisaatioon pääosin myönteisesti. Jäsentutkimuksesta selviää myös, että jäseniä huolettaa tulevaisuudessa etenkin työehtojen heikentäminen. Varsinkin matala palkkataso vetää vakavaksi.

Hitsausrobotti
Tume-Agrin
maatalouskonetehtaalla
Janakkalassa.

Huoli tulevaisuudesta ja omasta työurasta kiteytyy teollisuusliittolaisilla huoleen työehtojen heikkenemisestä (41 %), työn riittävydestä (25 %) ja globaaleista muutoksista (19 %). Nämä kolme ykköshuolenaihetta ovat samat kuin vuoden 2020 jäsentutkimuksessa (Anttila 2021, 86–88).

Vähiten teollisuusliittolaisia kuitenkin huolestuttaa tulevaisuuden työnteon muutoksista se, että tuotantotyö digitalisoituu. Tämän koki huolestuttavimmaksi vain hyvin harva (2 %). Myöskään töiden loppuminen automaation vuoksi ei huolestuttanut kuin pientä osaa (4 %). Tämä ei oikeastaan ole ihme. Myönteinen suhtautuminen uuteen teknologiaan selittyi sekä asenteilla että omalla kokemuksella:

"Tuotannon automatisointi on elinehto kiristyvillä markkinoilla, ja sitä kehitetään tiimeinä." (N 36–45 muu teollisuus)

"Tilaan ja lähetän robotin matkaan. Jos huomaan ongelman, kutsun paikalle ihmisen, jonka työ on huolehtia roboteista." (N alle 36 kemia)

Suomi on digitalisoitunut maa, jossa tuotanto on pääomavaltaista. Toisin sanottuna tuotannossa käytetään runsaasti korkean teknologian koneita ja laitteita, joissa on kiinni paljon pääomaa. Digitalisaatio on edennyt tuotannossa vuosi vuodelta: siihen on panostettu niissä yrityksissä, joilla on ollut varaa ja halua tehdä investointeja. (Ks. Ali-Yrkkö ym. 2023.)

Erilaiset robotit, automaattit ja mobiililaitteet ovat melko yleisesti käytössä Teollisuusliiton jäsenten työpaikoilla. Enemmistö kertoo työpaikallaan käytettävän työnteossa mobiililaitteita (65 %), kuten älykännyköitä ja tabletteja. Yli kolmasosalla työpaikoista on käytössä yksinkertaisia automaatteja (38 %) ja neljäsosalla erilaisia töitä tekeviä robotteja (28 %).

Tekoälyn (3 %) ajatellaan olevan käytössä suht harvoilla työpaikoilla, mutta se onkin hankalammin havaittavissa kuin fyysinen kone tai laite. Nimittäin teollinen internet on väistämättä käytössä niissä tuotantolaitoksissa, joissa käytetään tietokoneita ja tuotantolinjoilla työskentelevät robotit ja automaattit. Melko monen työpaikalla (15 %) ei ole työkäytössä mobiili- tai digilaitteita.

Tuotantotyöntekijät Galina Gasnikova ja Riitta Hänninen pakkaavat kenkiä Kuoman tehtaalla Mäntyharjulla.

Jäsentutkimuksesta selviää, että mobiililaitteita käytetään työhommissa selvästi yleisimmin palvelullisten alojen työpaikoilla (81 %). Robottien kanssa ja rinnalla jäsenet työskentelevät tavallisimmin kemianteollisuudessa (34 %) ja metalliteollisuudessa (33 %). Yksinkertaisia automaatteja taas on käytössä eniten puutuotealan (50 %) ja kemianalan (47 %) työpaikoilla.

Tutkimukseen osallistuneista neljäsosa (23 %) on itse työssään tekemisissä robottien tai automaattien kanssa. Työtehtävät vaihtelevat:

"Tietokoneen ohjelmointia, ja kone sit tekee sen, mitä käskettiin." (N alle 36 puu)

"Tilaan robotin tabletilta ja se noutaa lavan." (M alle 36 metalli)

*"The robot helps to lift and move heavy objects." (M 46–55 metalli)
["Robotti auttaa painavien kappaleiden nostamisessa ja siirtämisessä"]*

"Varastointia varten on varastorobotteja, jotka toimivat omatoimisesti." (N alle 36 metalli)

"Ohjelmilla ajetaan kemian prosessia, pakkausrobotteja valvotaan ja autetaan tarvittaessa." (M 36–45 kemia)

Kokemus vaikuttaa asennoitumiseen uutta teknologiaa kohtaan: digilaitteiden kanssa työskentelevät kokevat niiden tekevän työstä aiempaa kiinnostavampaa. Toisaalta uuden teknologian työkäyttäjät kokevat sen tekevän työstä henkisesti kuormittavampaa.

UUSI TEKNOLOGIA LISÄÄ KOULUTUSTARPEITA

Teollisuusliittolaiset suhtautuvat digitalisaatioon pääosin myönteisesti. Tulokset olivat muutenkin pääosin hyvin samanlaiset kuin kolme vuotta aiemmin toteutetussa ensimmäisessä jäsentutkimuksessa (vrt. Anttila 2021, 82–85). Enemmistö teollisuusliittolaisista ajattelee robottien ja automaattien vähentävän työn fyysistä kuormittavuutta (59 %) ja kasvattavan tuottavuutta (42 %). Uuden teknologian vaikutukset ovat näiltä osin hyvin samansuuntaiset, oli kyseessä minkä ikäinen mies- tai naisjäsen tahansa. Lisäksi perusduunarit kokevat, että uusi teknologia paitsi tekee työstä aiempaa kiinnostavampaa (34 %) se myös parantaa työturvallisuutta (34 %).

Tuotantotyöntekijä
James Mensah
Valmet Automotiven
kokoontalonlinjalla.

Ikä ja sukupuoli näyttävät vaikuttavan näkemyksiin siitä, miten uusi teknologia vaikuttaa työntekoon. Nuori ikä näkyy: alle 36-vuotiaat naiset (67 %) ja miehet (61 %) arvioivat selvästi muita yleisemmin, että työn fyysinen kuormitus vähenee. Kun tarkastellaan työn kiinnostavuuden kasvua, ikä ja sukupuoli vaikuttavat molemmat: yleisemmin näin ajattelevat alle 36-vuotiaat miehet (46 %) ja naiset (36 %) sekä 36–45-vuotiaat miehet (37 %).

Miesten suhtautuminen on uuteen teknologiaan myönteisempää kuin naisten. Naiset arvioivat selvästi miehiä yleisemmin töiden hidastuvan toimintahäiriöiden vuoksi. Yli 55-vuotiaista naisista viidennes (22 %) arvelee työtahdin kiristyvän uuden teknologian käyttöönoton myötä. Työnantajan järjestämän koulutuksen taas arvioivat lisääntyvän 36–55-vuotiaat ja yli 55-vuotiaat miesjäsenet. Tämä näkyy myös jäsentutkimuksen tuloksissa, kun kysyttiin tulevaisuuden huolista ja omasta työurasta.

Tulevaisuuden työn muutosista teollisuusliittolaisia huolettavat eniten osaamisen riittävyys (6 %) ja työn vaatavuuden lisääntyminen (4 %). Tässä on työntekijöiden kannalta kriittinen paikka: kun työpaikoilla otetaan käyttöön uutta teknologiaa, työn vaatavuus väistämättä kasvaa. Toivottavaa tällöin myös olisi, että työstä saatava korvaus nousisi vaatavuuden myötä.

Digitalisaation edetessä on työpaikoilla panostettava työntekijöiden koulutukseen ja osaamiseen entistä enemmän. Sen verran sapeokkaasti teollisuusliittolaiset kertovat työtilanteista, joissa riittävä perehdytys ja koulutus olisi auttanut, kun on tullut jokin tenkkapoo työpaikan robottien tai muiden digiosaamista vaativien koneiden kanssa.

"Laitteet hyviä, perehdytys huono, joten ei osaamista tarpeeksi." (N alle 36 kemia)

"Aika perseestä tapella niiden kanssa. Hermoja raastavaa, kun satojen tuhansien investoinnit kyykyttää edeltäjänsä." (N 36–45 kemia)

"Kun laitteiden koulutus on hyvää ja riittävää, niin koneiden kanssa ei ole ongelma työskennellä. Automaatit ja robotit helpottavat työtäni." (M 46–55 metalli)

Kuvio 15. Uuden teknologian arvioitu vaikutus työntekoon iän ja sukupuolen mukaan

	Alle 36-vuotias	36–55-vuotias	Yli 55-vuotias
Nainen	<ol style="list-style-type: none"> Vähentää työn fyysistä kuormittavuutta 67 % Kasvattaa tuottavuutta 45 % Tekee työstä aiempaa kiinnostavampaa 36 % Hidastaa töitä toimintahäiriöiden vuoksi 35 % Parantaa työturvallisuutta 27 % <p>(n=1 159)</p>	<ol style="list-style-type: none"> Vähentää työn fyysistä kuormittavuutta 59 % Kasvattaa tuottavuutta 36 % Hidastaa töitä toimintahäiriöiden vuoksi 32 % Tekee työstä aiempaa kiinnostavampaa 26 % Parantaa työturvallisuutta 25 % <p>(n=2 487)</p>	<ol style="list-style-type: none"> Vähentää työn fyysistä kuormittavuutta 57 % Kasvattaa tuottavuutta 32 % Hidastaa töitä toimintahäiriöiden vuoksi 28 % Parantaa työturvallisuutta 26 % Kiristää työtahtia 22 % <p>(n=1 395)</p>
Mies	<ol style="list-style-type: none"> Vähentää työn fyysistä kuormittavuutta 61 % Kasvattaa tuottavuutta 50 % Tekee työstä aiempaa kiinnostavampaa 46 % Parantaa työturvallisuutta 36 % Hidastaa töitä toimintahäiriöiden vuoksi 23 % <p>(n=3 770)</p>	<ol style="list-style-type: none"> Vähentää työn fyysistä kuormittavuutta 59 % Kasvattaa tuottavuutta 43 % Tekee työstä aiempaa kiinnostavampaa 37 % Parantaa työturvallisuutta 36 % Lisää työnantajan järjestämää koulutusta 23 % <p>(n=9 092)</p>	<ol style="list-style-type: none"> Vähentää työn fyysistä kuormittavuutta 56 % Kasvattaa tuottavuutta 38 % Parantaa työturvallisuutta 36 % Tekee työstä aiempaa kiinnostavampaa 27 % Lisää työnantajan järjestämää koulutusta 24 % <p>(n=4 070)</p>

(n=21 973)

HUOLENAIHEET ERIYTYVÄT

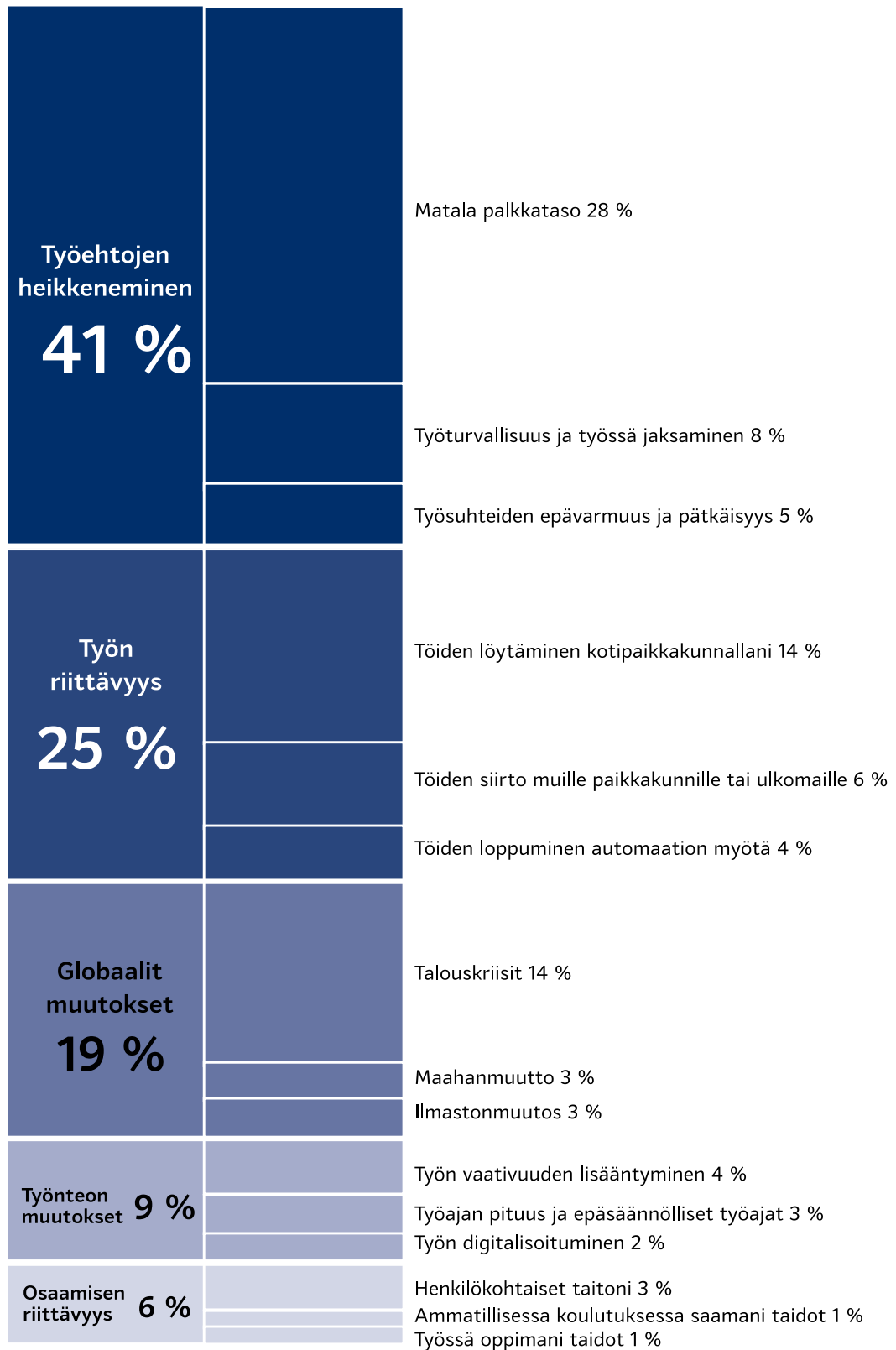
Mikä tulevaisuudessa ja oman työuran kannalta huolestuttaa eniten? Jäsentutkimuksen tuloksista selviää, että perusduunareilla vain yksi aihealue nousee ylitse muiden. Suurinta huolta kannetaan työehtojen heikkenemisestä, tosin senkin osuus (41 %) jää alle 50 prosentin. Kaksi muuta eniten huolestuttavaa asiaa ovat työn riittävyys (25 %) ja globaalit muutokset (19 %). Sen sijaan työnteon muutokset (9 %) ja osaamisen riittävyys (6 %) eivät aiheuta jäsenistössä huolta yhtä yleisesti.

Mitä vanhemmasta vastaajasta on kyse, sitä enemmän työehtojen heikentäminen, työn riittävyys ja työnteon muutokset mietityttävät. Nuoremmat alle 36-vuotiaat puolestaan kantavat selvästi vanhempia jäseniä yleisemmin huolta globaaleista muutoksista – ja jonkin verran yleisemmin myös oman osaamisensa riittävydestä.

Jäsentutkimukseen vastanneiden naisten (n=5 042) ja miesten (n=16 932) näkemykset eroavat toisistaan myös. Naisjäseniä askarruttavat työn riittävyys, työnteon muutos ja osaamisen riittävyys jonkin verran miesjäseniä yleisemmin. Globaalit muutokset taas painavat miesjäsenten mieltä selvästi enemmän kuin naisjäsenten.

Osa perusduunareista ei omien sanojensa mukaan huolestuta erityisesti mikään. Esimerkiksi yksi jäsen toteaa, että hän olisi vastannut vaihtoehdon "ei huolestuta mikään" (N 36–45 muu teollisuus), jos sellainen olisi ollut. Tällä kysymyksellä kuitenkin haluttiin selvittää, mitkä suuremmat työelämän muutokset askarruttavat perusduunarin mieltä ja missä määrin ne tuottavat huolta.

Kuvio 16. Koettu huoli tulevaisuudesta ja omasta työurasta, %

(n=21 976)

TYÖEHTOJEN HEIKKENEMINEN

Eniten teollisuusliittolaisia huolestuttaa tulevaisuudessa työehtojen heikkeneminen (41 %), kuten kolme vuotta aiemminkin. Osuus on hieman laskenut vuoden 2020 jäsentutkimukseen verrattuna. (Ks. Anttila 2021, 86–87). Miesten ja naisten välillä ei ole tässä eroa. Nuorimmista jäsenistä vain kolmannes (35 %) kokee huolta työehtojen heikkenemisestä, mutta keski-ikäisistä ja vanhimmista selvästi useampi (44 %). Työehdoista eniten huolestuttaa matala palkkataso (28 %).

*"Parempia työehtoja, jotta saadaan työt pidettyä ja ammattitaito säilytettyä."
(M 46–55 palvelulliset alat)*

*"Työmäärä ja vastuualue ei vastaa palkkaa, palkka on naurettavan pieni."
(N alle 36 metalli)*

*"Pitkäaikainen vuokratyön käyttö on epäoikeudenmukaista ja vaikuttaa eriarvoisesti.
Samaa työtä paskemmalla palkalla, ei ole kivaa." (N 36–45 kemia)*

Työehtojen heikkeneminen liittyy toki muuhunkin kuin palkkatasoon. Työnantajapuoli on kasvattanut painetta siihen, että työehtosopimukset sovittaisiin paikallisesti eli yrityskohtaisesti. Tämä kehitys voi tarkoittaa sitä, että muutos on eriaikaista ja eritahtista eri sopimusaloilla. Tällöin palkkaerot tulevat kasvamaan ja myös työehdot tulevat heikkenemään.

Pohjoismainen hyvinvointivaltiomalli ja yleissitovat työehtosopimukset liittyvät toisiinsa, sillä ne tuovat vakautta työpaikoille mutta myös laajemmin yhteiskuntaan. Suomessa ammattiyhdistysliike on omaksunut ajatuksen siitä, että ostovoiman säilyttämisen lisäksi neuvottelutuloksessa otetaan huomioon tuottavuuden kasvu ja kilpailukyky.

Laskevan palkkatason lisäksi jäsentutkimuksen vastaajat kantavat huolta muistakin työelämäasioista. Selvästi harvempi oli huolissaan työturvallisuudesta ja työssä jaksamisesta (8 %) ja työsuhteiden epävarmuudesta (5 %).

Työehtojen heikentämistä nopeuttaa Orpon hallituksen ohjelma. Siinä työehtoja pyritään heikentämään lakiteitse. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että irtisanomissuojaa heikennetään, sairausajan palkallisuutta supistetaan ja lomautusten varoaikaa lyhennetään. Niitä, jotka ovat olleet huolissaan työsuhteiden epävarmuudesta, hallitusohjelman kirjaukset kirpaisevat. Nimittäin vuoden määräaikaisia työsuhteita ei tarvitsisi enää perustella selkeällä syyllä, jos hallitusohjelma hyväksytään tuollaisenaan. Monissa yleissitovissa työehtosopimuksissa perusteltuja syitä edelleen vaaditaan.

TYÖN RIITTÄVYYS

Neljäsosa teollisuusliiton jäsenkyselyyn vastanneista huolestuttaa työn riittävyys (25 %). Ykköshuolenaiheena työn riittävyys on kuitenkin hieman laskenut, kun osuutta verrataan vuoden 2020 jäsentutkimukseen. (Ks. Anttila 2021, 87.) Naisista reilu neljäsosa (28 %) kantaa huolta työn riittävydestä ja miehistä hieman harvempi (24 %). Eroa ei näkemyksissä ole eri ikäryhmien välillä.

Työn löytymiseen kotipaikkakunnalta (14 %) ja töiden siirtyminen muualle (6 %) huolestuttaa viidesosaa vastaajista eniten. Syitä töiden katoamiseen löytyy muitakin kuin vain "luova tuho".

Puolaaja
Markus Mahlamäki
Cuporin tehtaalla
Porissa.

"Tällä menolla työt loppuu monesta paikasta, kun niihin ei saada nuorta ja osaavaa työvoimaa. Tuotteiden teko siirtyy Kiinaan ja 'sambamaihin'." (M 36–45 metalli)

"Ulkoistuksen jälkeen osaamiskato ollut valtava. Liipaisimella on omakin jatko." (M 46–55 metalli)

"Pörssi on manipuloinnin kohde, työt viedään ulkomaille, kaikki kasvaa. Ollaan menty hyvin pitkään väärään suuntaan." (M 36–45 puu)

"Vihreä siirtymä vie paikkakunnalta tulevana vuosina satoja työpaikkoja. Se hieman huolettaa. Toivotaan, että se poikisi uusia työpaikkoja." (M alle 36 metalli)

Töiden loppuminen automaation myötä (4 %) huolestutti selvästi harvempaa. Tämä käy ymmärrettäväksi, sillä hyvin menestyvien yritysten koneinvestoinnit ovat monesti lisänneet myös ihmisille tarjottavan työn määrää.

Jos työtä ei kotipaikkakunnalta löydy, osa miettii muuttamista toisaalle. Monet ovat jo muuttaneetkin työn perässä. 1960–1970-luvuilla suomalaiset lähtivät sankoin joukoin etsimään työtä ja parempaa toimeentuloa Ruotsista. Nyt maassamuuton muuttovirta kulkee pohjoisesta ja idästä kohti etelän ja lännen kasvukeskuksia.

GLOBALIT MUUTOKSET

Tulevaisuuden huolenaiheitten osalta viidesosa (19 %) jäsenistä on huolissaan globaaleista muutoksista. Ne huolestuttavat selvästi enemmän kuin vuoden 2020 jäsentutkimuksessa (vrt. Anttila 2021, 88). Eniten huolestuttavat talouskriisit (14 %), joihin viittaa talouspuhe inflaation noususta sekä talouden taantumista ja lamasta. Ylipäätään heikentynyt maailmantalous (Norrington 2023) ja Suomen Pankin (2023) ennustamat heikot näkymät Suomen taloudelle vuodelle 2024 aiheuttavat harmia, siinä missä koronapandemiakin (2019–2022) (ks. Skara 2022).

Erilaiset kriisit ja laajemmat muutospaineet huolettavat jonkin verran enemmän miehiä (21 %) kuin naisia (14 %). Eniten vaikuttaa kuitenkin vastaajan ikä: alle 36-vuotiaista tämän ykköshuolenaiheekseen on merkinnyt neljäsosa (24 %) ja yli 55-vuotiaista selvästi harvempi (11 %). Tämä käy järkeen, sillä nuoremmilla on elämää ja työuraa edessään vielä vuosikymmeniä.

Tuotantotyöntekijä
Dokfa Anon
Valmet Automotiven
viimeistelylinjalla
Uudessakaupungissa.

Globaalit muutokset voivat synnyttää vertailua tai jopa railon itsen ja muiden välille. Nämä muut voivat olla herroja, heikompiosaisia tai maahanmuuttajia, jotka ikään kuin ovat tulleet omien yksilöllisten tarpeiden ja valinnanvapauden tielle. Yleensä näin ajattelevilla kiinnittyminen ja luottamus yhteiskuntaan on heikentynyt.

"Yhteiskuntaan luotto mennyt, tuskin palkkojakaan koskaan saadaan sopiviksi. Yhteiskunnassa liikaa loisia ja eduskunnassa älykkyydosamäärä pienempi kuin kengän numero, joten ei auta kuin luottaa parempaan huomiseen ja itseen." (M 36–45 metalli)

"In everyday life, my faith in myself, in my strength and knowledge helps me. You also need to be able to make the right choice in your life. And make a decision. And never give up." (M alle 36 alkutuotanto)

["Arjessa minua auttaa se, että uskon itseeni, omiin voimiini ja taitoihini. On myös osattava tehdä oikeat valinnat elämässään. Ja tehdä päätöksiä. Eikä koskaan antaa periksi."]

"Täyttä hulluutta tämä kansan kurjistaminen, rikkaat rikastuu ja köyhät köyhtyy." (M 36–45 puu)

Erilaisten kansanvälisten sopimusten ja EU-tason poliittisten linjausten myötä ilmastonmuutokseen liittyvät toimet on aloitettu monissa tuotantolaitoksissa. Ilmastonmuutoksesta on ensisijaisesti huolissaan pieni osuus (3 %) vastaajista. Ilmastonmuutos ja siihen liittyvä vihreä siirtymä jakaa mielipiteitä selvästi: kun yksi uskoo, että "vain yhdessä voimme selviytyä ilmastonmuutoksesta!" (M 36–45 metalli), niin toinen manaa vihreän siirtymän "tuhoavan tämän maan" ja sen talouden (M 46–55 metalli).

Globaalit muutokset tarkoittavat myös pelkoa työn menettämisestä toisille. Maahanmuutosta ensisijaisesti huolissaan olevien vastaajien osuus on suhteellisen vähäinen (3 %). Vieraan pelko herättää monenlaisia ajatuksia erityisesti metallialan miesjäsenissä:

"Vielä kun saisimme työt suomalaisille osajille, eikä niitä annettaisiin ulkomaisille 'pakolaisille', jotka saavat muutenkin enemmän avustusta kuin suomalaiset ihmiset." (M 46–55 metalli)

"Olen huolissani maahanmuuton surkeasta hoitamisesta. Tänne voi tulla tekemään töitä ja olemaan osa yhteiskuntaa." (M 46–55 metalli)

"Minulle ei tullut mieleenkään, että 2000-luvun Suomessa voi olla niin takapajuisia, naisvihamelisiä, rasistisia ja epäreiluja työyhteisöjä kuin mitä metallialalta löytyy. Seuraan vahingoniloisena alan työvoimapulaa. Sitä saa mitä tilaa." (M yli 55 metalli)

"Maahanmuutosta olen huolissani siinä mielessä, että yksinkertaiset ja helpot työt siirtyvät maahanmuuttajille eli perustöiden minipalkkoja tulisi saada nostettua riittävä tasolle." (M yli 55 metalli)

"Lisää jäseniä pitää hankkia ulkomaalaisista työntekijöistä." (M 46–55 metalli)

Monilla alueilla ja ammattialoilla on pula osaavasta työvoimasta. Suomeen on myös muutettu työn perässä entistä ahkerammin. Työperäinen maahanmuutto on nostanut vuonna 2022 Suomen työllisyysasteen ennätyskorkeaksi (ks. Baumgartner & Raijas 2023). Tämä tarkoittaa, että maahan työtä tekemään tulleet ovat myös löytäneet työtä.

Teollisuusliiton aloista etenkin metalliteollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa työskentelee paljon ulkomaista työvoimaa. Osa heistä saattaa kiertää maasta toiseen, kuka mistäkin syystä. Mutta osa jää Suomeen pysyvästi. Osa heistä on liittynyt ammattiliittoon, jolloin liiton taholta on mahdollista puuttua työehtojen polkemiseen ja muihin epäkohtiin. Muualta muuttaneet kertovat kokemuksistaan työpaikoilla ja suhteestaan työnantajiin esimerkiksi seuraavasti:

"When I said to the employer, I am a member of the trade union, I saw how relation change for the better." (M alle 36 alkutuotanto)

["Kun kerroin työnantajalleni, että olen ammattiliiton jäsen, huomasi suhteemme muuttuvan paremmaksi."]

"Thank you, I am proud to be a member of the Union." (M alle 36 metalli)

["Kiitos teille, olen ylpeä Teollisuusliiton jäsenyydestä."]

Tuotantotyöntekijä
Viivi Aho komponenttien
laaduntarkkailussa
Norrhydron tehtaalla
Rovaniemellä.

Operaattori
Jani Mäkinen
kuivaa romuautoa
Kuusakoski Recyclen
tehtaalla Heinolassa.

Päälouottamusmies
Marko Valkeinen
Yaran lannoitevarastossa
Uudessakaupungissa.

A photograph of a dark industrial interior, possibly a tunnel or a large underground facility. The scene is dimly lit with several overhead lights. In the center, a large yellow truck is parked. To the right, a worker in a high-visibility yellow and black uniform and a hard hat is walking away from the camera. The structure is supported by several large concrete pillars. The overall atmosphere is industrial and somewhat somber due to the low lighting.

6. Työt lisääntyy, vaikka tekijä vanhenee

Teollisuusliiton jäsentutkimuksia on tehty kahdesti: vuosina 2020 ja 2023. Ne on kohdistettu kaikille työelämän käytettävissä oleville jäsenille. Nyt toisen jäsentutkimuksen jälkeen on mahdollista tehdä ajallista vertailua ja saada tietoa perusduunareiden työnteosta. Lisäksi voidaan hahmottaa työelämän mahdollisia muutoksia ja asioita, jotka ovat pysyneet ennallaan.

Operaattori
Ismo Rytönen
lajittelee sähkö- ja
elektroniikkaromua
Kuusakoski Oy:n
palvelupisteellä
Heinolassa.

Eri tarkasteluajankohtien välisiä muutoksia voidaan kutsua trendeiksi, joilla tarkoitetaan pidemmän aikavälin kehitystä (ks. Tilastokeskus 2024). Kehitys voi olla huomattavaa tai vähäistä muutosta. Muutos tulee näkyväksi joko prosenttiosuuksien laskuna tai nousuna. Monesti trendi osoittaa senkin, etteivät asiantilat muutu. Kun tilanne pysyttelee vakaasti samalla tasolla vuodesta toiseen, se voi olla joko hyvä tai huono asia perusduunareiden kannalta.

Mikä sitten on teollisuusliittolaisten työnteossa ja työelämässä muuttunut kolmessa vuodessa? Ja minkälaista muutos on ollut? Entä mikä on pysynyt ennallaan?

VASTAAJAPROFIILI PYSYNYT SAMANA

Jäsentutkimukseen vuosina 2020 ja 2023 osallistuneiden profiilit vastaavat hyvin Teollisuusliiton jäsenistöä. Niin kutsutut taustatiedot eivät juuri ole muuttuneet. Esimerkiksi vastaajien koulutustaso, ikä- ja sukupuolijakauma ovat varsin samanlaiset molemmissa tutkimuksissa. Tämä on kiinnostavaa siksikin, että jäsenistö muuttuu koko ajan pitkin vuotta. Kuukausittain uusia jäseniä tulee töihin liiton ammattialoille, vanhoja jäseniä jää eläkkeelle, osa vaihtaa ammattialaa, ryhtyy opiskelemaan tai muista syistä liittyy tai eroaa Teollisuusliitosta.

Jäsentutkimukseen 2023 osallistuneitten taustatiedoista kerrotaan tutkimusraportin alussa (ks. 1. luku). Siitä, miten hyvin jäsentutkimukseen osallistuneet edustavat koko työmarkkinoiden käytettävissä olevia jäseniä, kerrotaan erikseen Jäsenkyselyn edustavuus -liitteessä (ks. Liite 2.). Ja missä päin maata Teollisuusliiton jäsenet asuvat, siitä löytyy lisätietoa interaktiiviselta *Jäsenistön maantieteellinen sijoittuminen* -sivulta (ks. Teollisuusliitto 2023). Vastaavat taustatiedot löytyvät vuoden 2020 jäsentutkimuksesta.

JÄSENTUTKIMUKSEN TULOKSET LUOTETTAVIA JA YLEISTETTÄVISSÄ

Teollisuusliiton jäsentutkimukset on toteutettu pieteetillä ja tulokset ovat luotettavia. Tutkimustulokset ovat yleistettävissä Teollisuusliiton jäseniä koskeviksi. Niillä on myös mitattu niitä asioita, mitä on ollut tarkoituskin. Toisin sanottuna jäsentutkimuksen validiteetti on kunnossa.

Tuotantotyöntekijä Oili Vilo-Pohja käyttää sukkakonetta Sidosten sukkatehtaalla Tampereella.

Yhtä lailla tutkimuksen reliabiliteetti on vahva, sillä vuosien 2020 ja 2023 tutkimusten kyselylomakkeet ovat olleet lähes identtiset. Pari pientä lisäystä tehtiin toiseen kyselyyn aiemmasta saadun jäsenpalautteen perusteella. Reliabiliteetilla tarkoitetaan nimenomaan tutkimuksen toistettavuutta.

Työelämä ja työnteon reunaehdot ovat kolmessa vuodessa muuttuneet. Tämä näkyy yksittäisten kysymysten osalta prosentuaalisina muutoksina. Lisäksi voi muuttua se, mitä liittolaiset työelämästä ajattelevat. Vielä vuoden 2020 jäsentutkimuksessa ei ollut alkanut pitkäaikainen koronapandemia tai Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Vuoden 2023 jäsentutkimus osoittaa, että koronapandemialla ja Ukrainan sodalla on suoria ja epäsuoria vaikutuksia. Nämä vaikutukset ovat näkyneet teollisuusliittolaisten työnteossa, työtilanteissa ja laajemmin työelämässä.

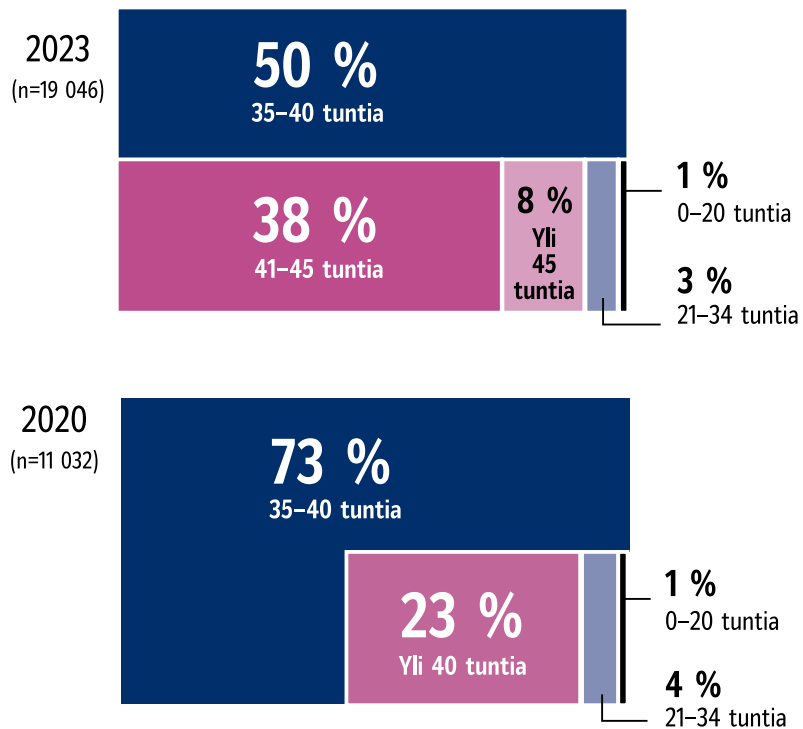
Myös vuoden 2023 tammi-helmikuun tiedonkeruun jälkeen tilanteet ovat muuttuneet. Inflaatiotaso on tuon aikaisista korkeista lukemista laskenut, elinkustannukset eivät niinkään. Lisäksi vuoden 2023 eduskuntavaalien jälkeen aloittaneen Orpon hallituksen ohjelma on tuonut heikennyksiä työelämään, sosiaaliturvaan ja työttömyysturvaan. Vastaukset peilaavat näin aina tavalla tai toisella vastausajankohdan yhteiskunnallista tilannetta sekä vastaajan omia sen hetkisiä tunteja ja kokemuksia.

TYÖVIKKO VENÄHTI SELVÄSTI

Vuonna 2023 tyypillinen työviikko on puolelle (50 %) perusduunareista 35–40-tuntinen. Lähes yhtä moni (46 %) sanoo tavallisen työviikkonsa olevan yli 40-tuntinen. Erityisesti alkutuotannossa työviikot ovat pitkiä: viidesosalla (20 %) peräti yli 45-tuntisia. Tutkimukseen osallistuneista kuitenkin vain pieni osa (3,8 %) on alkutuotannon aloilta, joten tämä ei selitä työviikkojen pituuden kasvua.

Teollisuusliittolaiset tekivät vuonna 2023 selvästi enemmän työtunteja viikossa kuin kolme vuotta aiemmin. Yli 40-tuntista viikkoa tekevien osuus on kaksinkertaistunut kolmessa vuodessa. Muutos on merkittävä ja samansuuntainen miehillä ja naisilla sekä kaikissa ikäryhmissä. Lähes kymmenesosalla (8 %) teollisuusliittolaisista työviikko venyy yli 45 tunnin.

Kuvio 17. Tavallisen työviikon aikana tehtyjen työtuntien yhteenlaskettu määrä (2020 ja 2023), %

Vuonna 2023 miesjäsenistä noin puolet (48 %) tekee yli 40-tuntista työviikkoa, naisjäsenistä puolestaan selvästi harvempi (38 %). Tämä selittyy osin naisten perhevastuulla, jolloin kotityöt ja lasten hoitaminen ottavat aikaa. Tilastokeskuksen (2022a) ajankäyttötutkimus kertoo, että Suomessa naiset käyttävät kotitöihin keskimäärin enemmän aikaa kuin miehet. Ansiotyöhön ja kotitöiden tekoon menevä yhteenlaskettu työaika on kuitenkin miehillä ja naisilla nykyisin melko sama. Tämä tarkoittaa, että miehet tekevät keskimäärin pidempää työpäivää.

Tuotantotyöntekijä Viivi Aho viimeistelee hydraulisynterin osia Norrhydron tehtaalla Rovaniemellä.

Tuotantotyöntekijä
Jani Jakonen
Luvatan kupari-
tehtaalla Porissa.

Osa vuorotyötä tekevästä naisista ottaa kotityöt velvoitteena. Osa taas on vapaalla rennommin. Joiltakin jäävät kotityöt tekemättä, koska niille ei tunnu löytyvän aikaa.

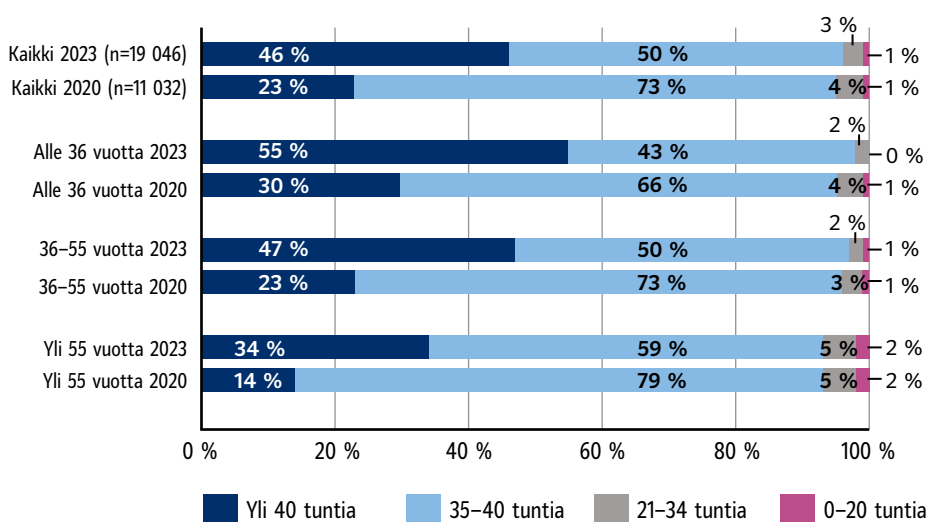
"Vuorotyössä ei ole oikein koskaan vapaata. Vapaa menee toipumiseen esim. yövuorosta. Paljon vielä kotitöitä." (N yli 55 kemia)

"Iltavuorosta tehtaalta kymppin jälkeen kotiuduttua heitin jalat sohvalle, ah 'miitaim'." (N 36–45 puu)

"Työpäivien päälle pakolliset kotityötkin jää aika usein väsymyksen vuoksi tekemättä. Jatkuvasti vaihtuvat vuorot pistää unirytmien sekaisin, vapaallakaan ei palaudu." (N 36–45 kemia)

Teollisuusliittolaisista pisintä työviikkoa tekevät nuorimmat jäsenet: alle 36-vuotiaista yli puolella (55 %) työviikko ylittää 40 tunnin rajan. Yli 40-tuntiset työviikot ovat kuitenkin yleistyneet muissakin ikäryhmissä kolmen vuoden aikana. Näin ollen työpaikoilla työntekijät myös joustavat työajoistaan työnantajan niin vaatiessa – joskus aivan liikaakin. Kuten yli 55-vuotias metallimies asian ilmaisee: "Työt lisääntyvät koko ajan, vaikka tekijä vanhenee."

Kuvio 18. Tavallisen työviikon aikana tehtyjen työtuntien yhteenlaskettu määrä iän mukaan (2020 ja 2023), %

Päälouottamusmies
Marko Valkeinen
Yaran lannoitehtaalla
Uudessakaupungissa.

Vuonna 2023 perusduunareiden tekemien työviikkojen keskimääräisessä pituudessa ei enää ole yhtä suurta eroa ikäryhmien välillä, kuin oli vielä kolme vuotta aiemmin. Ainoastaan yli 55-vuotiaista jäsenistä tekee selvästi harvempi (34 %) yli 40 tunnin työviikkoja. Muutos on heidänkin kohdallaan merkittävä: yli 40-tuntista työviikkoa tekee selvästi useampi ikääntynyt, kasvua on kolmessa vuodessa 20 prosenttiyksikköä.

LISÄÄ YLITÖITÄ JA VIIKONLOPPUTÖITÄ

Työviikon pituus on kasvanut ja viikonlopputyötä tekevien osuus lisääntynyt. Työviikon venyminen ja viikonlopputöiden yleistyminen viittaavat ensinnäkin siihen, että ylitöitä on alettu tehdä entistä enemmän. Ylitöiden teettämisen syyt liittyvät teollisuustuotannon volyymin kasvattamiseen ja siihen, että työtä tehdään liian vähäisellä henkilöstöllä. Työntekijän halukkuus ylitöihin selittyy niiden rahakkuudella: "Teen enemmän työtä (ylityötä) ja yritän säästää rahaa" (M 36–45 kemia).

Halukkuutta ylitöiden tekoon myös löytyy. Etenkin miehet tekevät mielellään ylitöitä. Ekstratyölle on kysyntää etenkin kireinä aikoina, kun kotitalouden kulut ovat kasvaneet. Keski-ikäiset metallimiehet toteavat: "Ylitöitä. Palkankorotus auttaa kyllä" ja "Yllättävää kyllä ylityöt piristävät, kun tietää tilipäivänä ylimääräistä tuloa."

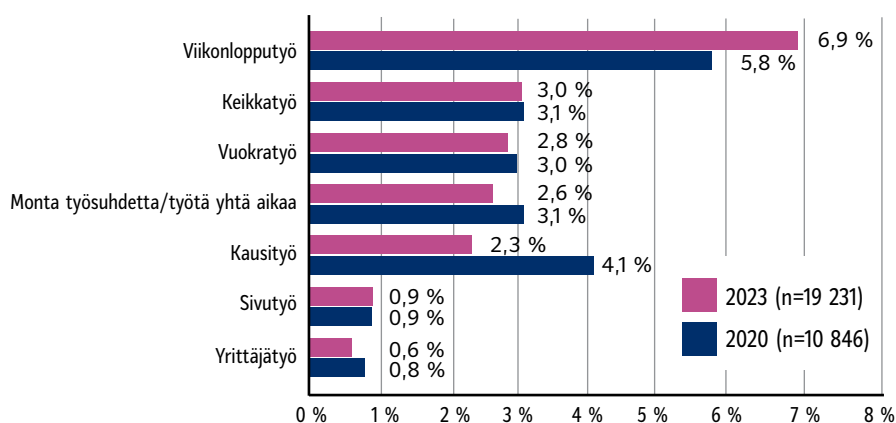
Teollisuusliittolaisista päivätyötä tekee yli puolet (55 %) ja vuorotyötä lähes puolet (45 %). Kolmessa vuodessa osuudet ovat pysyneet samalla tasolla. Niin vuonna 2020 kuin myös vuonna 2023 vuorotyön tekeminen on ollut tavallisempaa liiton nuorimmille jäsenille: alle 36-vuotiaista yli puolet (53 %) tekee vuorotyötä. Miehet (46 %) tekevät vuorotyötä vain hieman naisia (43 %) yleisemmin.

Vuorotyö ei ole yksi ja sama kaikilla aloilla tai työpaikoilla. Ylitöitä tehdään yleisesti esimerkiksi prosessiteollisuudessa, jossa työaika- ja vuorotyönä on jonkun sortin vuorotyö.

Onkin oletettavaa, että työviikon pidentyminen ja viikonlopputyön yleistyminen liittyvät paitsi ylitöiden tekemisen yleistymiseen myös vuorotyön moninaisuuteen. Keskeytyvää kaksi- tai kolmivuorotyötä tekevillä on pääsääntöisesti viikonloppu vapaana, toki asiasta voidaan sopia toisinkin. Keskeytymätön kaksi- ja kolmivuorotyö tarkoittaa työskentelyä kaikkina viikonpäivinä. 12-tuntista työvuoroa tekevillä työpäivien määrä vähenee, ja vastaavasti vapaapäiviä on putkeen useampia. "12 h työvuoro sopii itselleni. 4 töitä ja 6 vapaata", kertoo työn rytmittymisestä vanhempi metallimies.

Kuvio 19. Päätyön luonne ja päätyön lisäksi tehtävän muun ansiotyön yleisyys (2020 ja 2023), %

"Viikonloppuylityöt helpottaa arjen rahastressiä", toteaa keski-ikäinen metallimies. Viikonlopputyö tarkoittaa etenkin ylityötä. Toki osa jäsenistä tekee viikonloppuisin sivutyötään, työkeikkaa tai yrittäjätöitä. Nämä erilaiset työntekemisen muodot ovatkin osin toistensa kanssa päällekkäisiä.

Viikonlopputyön yleistymisen lisäksi toinen iso yksittäinen muutos on kausityön osuuden puolittuminen. Kausityö on yleisintä metsä-, maatalous- ja puutarha-aloilla. Muutos saattaa selittyä sillä, että vuonna 2020 jäsentutkimukseen vastanneiden joukossa oli pitkän työuran tehneitä metsäammattilaisia. Vuonna 2023 moni heistä oli jo eläkkeellä.

Maatalous- ja puutarha-aloilla kausityöt ovat pääsääntö, mutta ilmiö tunnetaan muillakin aloilla. Kemianteollisuudessa työskentelevä vanhempi naisjäsen kirjoittaa: "Työ on kausipainotteista, ja silloin ajoittain todella kiireistä. Tuntuu, ettei työstä ehdi palautua vapailla."

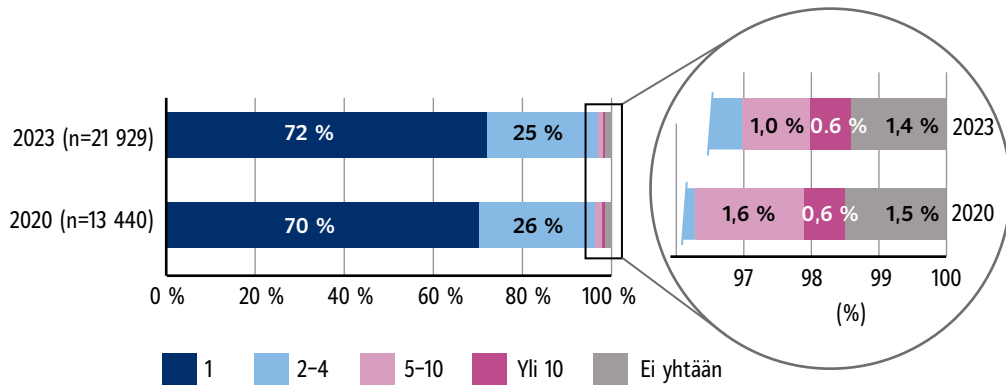
TYÖSUHTEISSA EI MUUTOSTA

Vuosien 2020–2023 aikana ovat muutokset teollisuusliittolaisten työmarkkina-asemassa ja työsuhteiden luonteessa olleet erittäin pieniä. Vakituksissa ja kokoaikaisissa työsuhteissa työskentelevien osuudet ovat hieman kasvaneet. Muutos on kolmessa vuodessa ollut 1–2 prosenttiyksikköä. Määräaikaisten kokopäiväisesti työskentelevien osuus on puolestaan vähentynyt hieman, 6 prosentista 4 prosenttiin.

Suurin muutos on tapahtunut työttömien määrässä. Vuonna 2020 jäsenistä oli työttömänä joka kymmenes (10,2 %). Kolme vuotta myöhemmin osuus oli selvästi pienempi (6,9 %). Lomautettuna olevien osuus oli molempina ajankohtina vähäinen (2,2 %). Nämä luvut kertovat yleisempäänkin tarinaa työllisyystilanteen paranemisesta viime vuosien aikana. Jos asiaa olisi kysytty vuotta myöhemmin alkuvuonna 2024, työllisyystilanne olisi jälleen heikentynyt.

Jäsenten työsuhteiden määrässä ei ole havaittavissa erityisiä muutoksia. Tilanne vaikuttaa melkoisen vakaalta. Työsuhteiden määrä kuitenkin korreloi vahvasti perusduunarin iän kanssa: mitä nuorempi työntekijä, sitä useampi työsuhde – ja mitä vanhempi työntekijä, sitä harvempi työsuhde. Viimeisen kolmen vuoden aikana alle 36-vuotiaista on usealla (41 %) ollut 5–10 työsuhdetta ja pienellä osalla tätäkin enemmän.

Kuvio 20. Työsuhteiden määrä viimeisten kolmen vuoden aikana (2020 ja 2023), %

Yhdessä ja samassa työsuhteessa viimeisten kolmen vuoden aikana työskennelleiden osuus on pysynyt samalla tasolla, kun vertaillaan vuosien 2020 ja 2023 jäsentutkimusten tuloksia. Samana ovat pysyneet myös useampia työsuhteita tehneiden osuudet. Kun tarkastellaan työttömien tilannetta viime vuosien ajalta, niin pitkäaikaistyöttömien määrä on pysytellyt 1,4–1,5 prosentin tuntumassa. Tästä voi päätellä, että enin osa vastaushetkellä työttömänä olleista on tehnyt jotakin palkkatyötä viimeisten vuosien aikana.

Vuoden 2023 tuloksista selviää, että työttömillä on ollut viimeisten kolmen vuoden aikana töitä: usealla on ollut yksi työsuhde (42 %) ja yhtä usealla kaksi (41 %). Tulokset kertovat myös, että jos perusduunarilla on ollut useampia työsuhteita vuoden 2020 jälkeen, hän on myös muuttanut muita useammin työn perässä tai hänellä on työasunto työpaikkakunnalla.

Jäsentutkimuksissa kysyttiin nykyisen päätyön työsuhteen alkamisvuotta. Tulosten perusteella yli 20 vuoden työsuhteet ovat harvinaistuneet. Vuoden 2020 kyselyssä reilu neljäsosa (27 %) jäsenistä työskenteli työsuhteessa, joka oli alkanut ennen vuotta 2000. Vuonna 2023 osuus oli pudonnut 19 prosenttiin. Tämä selittyy sillä, että osa on kyselyiden välillä jäänyt eläkkeelle, vaihtanut alaa tai jättänyt vastaamatta jäsentutkimukseen.

Työelämässä mukana olevat eivät ole keskimäärin aivan yhtä pitkään olleet työsuhteessa yhteen työnantajaan. Vuonna 2023 puolella vastanneista (49 %) nykyinen työsuhde oli alkanut vuosien 2015–2020 aikana. Neljäsosalla (24 %) työsuhde oli melkoisen tuore eli solmittu vuonna 2023. (Ks. Taulukko 2.)

TYÖPAIKASTA TOISEEN

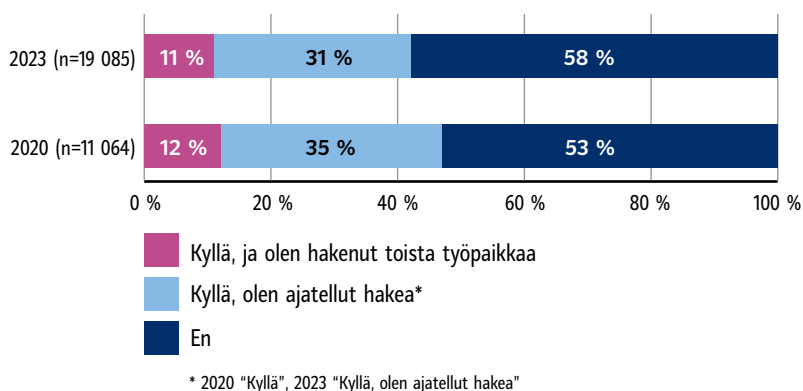
Aikomus vaihtaa työpaikkaa on yleisintä erityisesti pienemmillä sopimusaloilla, eikä niinkään suuremmilla teollisuudenaloilla. Etenkin palvelullisilla aloilla työpaikan vaihto tuntuu monesta ajankohtaiselta. Tätä voi selittää ensinnäkin nuorten jäsenten suhteellisen suuri osuus näillä aloilla. Toinen syy löytyy palvelullisten alojen luonteesta: näillä aloilla ovat yleisiä epätyypilliset työsuhteet eli osa-aikainen, määräaikainen ja vuokratyö. Lisäksi työt ovat usein raskaita, kuten esimerkiksi pesuloissa, rengasalalla ja jakelualoilla. Monilla näistä aloista työntekijöiden vaihtuvuus onkin suurta.

Yleisimmät syyt sille, että aikoo pistää työpaikan vaihtoon, ovat säilyneet samoina. Kolmen kärki työpaikan vaihtamisen tarpeelle on: parempi palkka, mielekkäämpi työ ja keho johtaminen. Muutos kahden jäsentutkimuksen tuloksissa on suurin, kun toiveissa

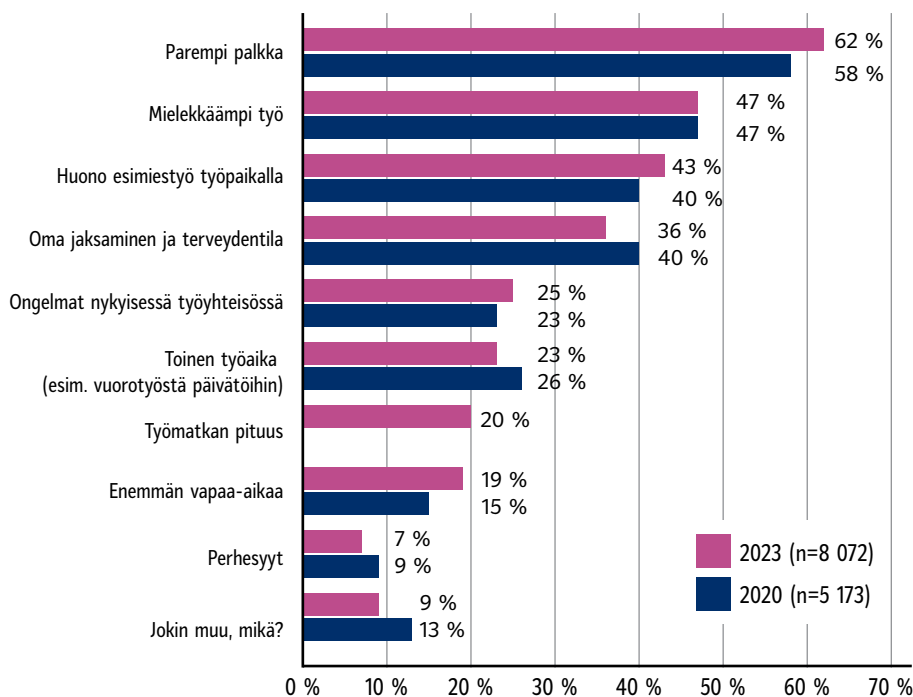
on parempi palkka ja enemmän vapaa-aikaa. Painetta työpaikan vaihtoaikeille vuonna 2023 tuo huono esimiestyö enemmän kuin kolme vuotta aiemmin. Oma jaksaminen ja terveydentila eivät näytä olevan työpaikan vaihtoaikeiden syynä enää yhtä yleisesti kuin vuonna 2020.

Työmatkan pituuden kertoo olevan työpaikan vaihtoaikeiden syynä joka viides. Työmatkan pituus oli vuoden 2023 kyselylomakkeeseen tehty lisävaihtoehto, jota ei ensimmäisessä jäsentutkimuksessa ollut. Näin kommentoi työmatkan ja työstä saatavan palkan suhdetta alle 36-vuotias puutuotealan miesjäsen: "Pitäisi kulkea toisella paikkakunnalla töissä, mutta valtavasti kohonneet polttoainekustannukset ja erittäin huono palkka estävät sen." Työmatkan pituus liittyy työpaikan sijainnin lisäksi asuinpaikkaan, jota saatetaan vaihtaa paremman tai sopivamman ansiotyön saamiseksi.

Kuvio 21. Aikeet vaihtaa työpaikkaa (2020 ja 2023), %

Kuvio 22. Mitkä syyt vaikuttavat aikeisiin vaihtaa työpaikkaa (2020 ja 2023), %

TYÖT KAUKANA KOTOA

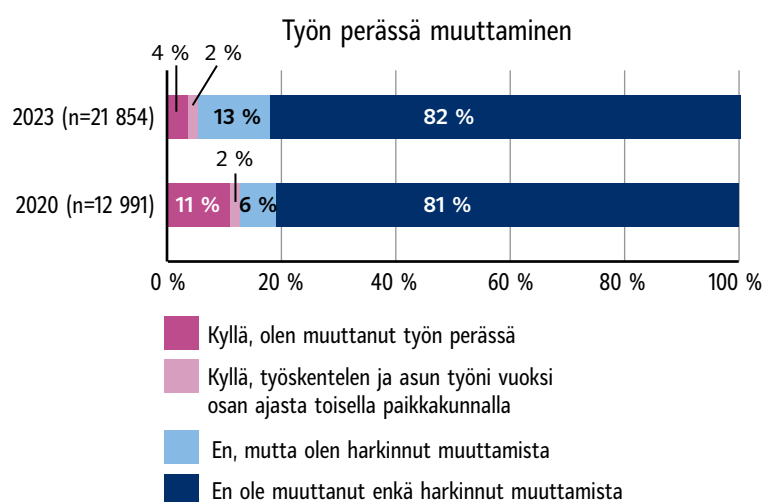
Vuoden 2023 jäsentutkimuksesta selviää, että muuttaminen työn perässä on vähentynyt. Perusduunareista viimeisen vuoden aikana 4 prosenttia on vaihtanut asuinpaikkaa työn vuoksi. Tavallisimmin työn perässä on muutettu kunnasta toiseen (muutoista 80 %). Perusduunarit ovat eniten muuttaneet kaupungista toiseen (35 %). Kaupungin sisällä tapahtunut muutto on toiseksi yleisintä (14 %). Hieman harvinaisempaa on ollut muuttaa kaupungeista taajaan asuttuihin kuntiin eli pikkukaupunkeihin (12 %) ja pikkukaupungeista kaupunkeihin (10 %).

Suomen sisäisen muuttoliikkeen suunta on ollut sama koko 2000-luvun: pohjoisesta ja idästä etelään ja länteen. Suuret kasvukeskukset vetävät etenkin opiskelemaan ja töihin lähteviä nuoria. Myös valmius muuttaa on nuoremmilla suurempi, koska ei ole vielä kiinni pitäviä tekijöitä. Tällaisia ovat omistusasunnon lisäksi puoliso, perhe ja ystävät. Muuttamista harkitsevien teollisuusliittolaisten osuus onkin kolmessa vuodessa kasvanut selvästi, 6 prosentista 13 prosenttiin.

Vuosien 2023 ja 2020 jäsentutkimuksen vertailu paljastaa sen, että muutto työn perässä maalta kaupunkiin vähentyi selvästi, vähennystä 10 prosenttiyksikköä. Maaseutumaisista kunnista teollisuusliittolaisista vain harva muuttaa kaupunkiin (3 %) tai pikkukaupunkiin (3 %). Maaseudulla pysytään, eikä sieltä haluta lähteä minnekään.

Etelän ruuhka-Suomesta on moni halunnut pois. Tämä ilmiö yleistyi koronavuosina. Esimerkiksi vuonna 2021 Uudenmaan muuttotappio oli noin -2 500 henkeä. Moista ei ollut nähty vuosikymmeniin. (Tilastokeskus 2022b.) Vuonna 2022 muuttovirran suunta taas palasi uomaansa. Tilastokeskuksen mukaan muuttotappioisimmat alueet olivat Etelä-Karjala (-863), Kymenlaakso (-809) ja Pohjanmaa (-700). Reippaimmin väestö muutti Pirkanmaalle (+ 3 814), Uudellemaalle (+1 074) ja Varsinais-Suomeen (+1 061).

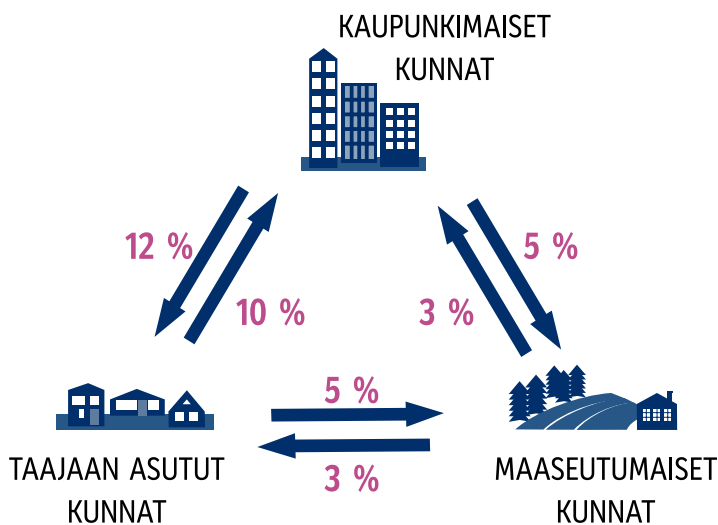
Kuvio 23. Muuttaminen ja muuttoaiheet sekä työskentely toisella paikkakunnalla (2020 ja 2023), %

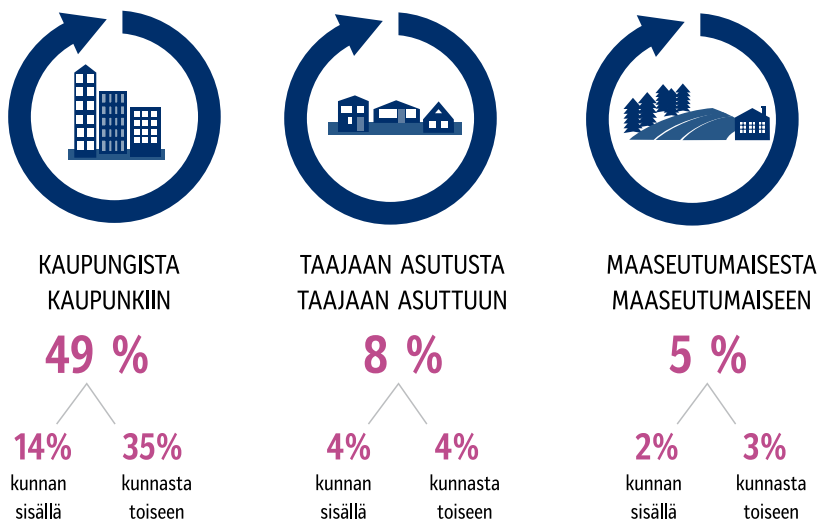

Kuvio 24. Muuttaminen viimeisen vuoden aikana kuntien välillä ja sisällä (2023), %

Muuttaminen kuntatyyppien välillä

Muuttaminen kuntatyyppin sisällä

Kuviot havainnollistavat teollisuusliittolaisten muuttamista työn perässä. Yleisimmin muutetaan kaupungista toiseen kaupunkiin (35 %), toiseksi yleisimmin saman kaupungin sisällä (14 %) ja kolmanneksi yleisimmin kaupungeista taajaan asuttuihin kuntiin (12 %). Muuttoa tapahtuu kaupunkimaisten, taajaan asuttujen ja maaseutumaisien kuntien välillä ja sisällä. Prosenttiluku kertoo, kuinka yleisiä muutot ovat. Suorat nuolet kertovat, moniko on muuttanut erilaisten kuntien välillä. Ympyränuolet puolestaan kuvaavat muuttoa kuntatyyppin sisällä.

LIITE 1. KYSELYLOMAKE / JÄSENTUTKIMUS 2023

© Teollisuusliitto ry / tutkimusyksikkö

Liite sisältää ne kyselylomakkeen kysymykset, joita on käsitelty tässä raportissa

TAUSTATIEDOT

Peruskoulutuksesi?

- Kansakoulu, kansalaiskoulu
- Peruskoulu, keskikoulu
- Ylioppilastutkinto

Ylin suorittamasi ammatillinen koulutus tai tutkinto?

- Ei ammatillista koulutusta
- Ammatillinen perustutkinto / ammattitutkinto
- Ammatillinen jatkotutkinto / erikoisammattitutkinto
- Opistotason tutkinto (esim. tekninen opisto)
- Ammattikorkeakoulututkinto
- Yliopistotutkinto
- Yliopisto- tai amk-opintoja (jääneet kesken)

Kotiosoitteesi postinumero? Kirjoita vain numeroita:

TYÖTILANNE

Teollisuusliitossa on jäsenenä monen alan osaaja. Osalla työsuhde on vakituinen. Toisilla työtehtävät vaihtuvat tiheäänkin tai niitä voi olla useita yhtä aikaa. Väliin voi tulla lomautus- tai työttömyysjaksoja, opintoja ja perheen perustamista. Seuraavat kysymykset liittyvät työsuhteisiin ja työuraan.

Pääasiallinen toimintasi tällä hetkellä?

- Työssä
- Lomautettuna
- Työttömänä
- Eläkkeellä
- Pitkällä sairauslomalla
- Perhevapaalla
- Vuorotteluvapaalla
- Opiskelen
- Jokin muu, mikä?

Työpaikkasi koko henkilöstön määrä?

- Alle 20
- 20–49
- 50–99
- 100–249
- 250–500
- yli 500

Montako työsuhdetta sinulla on ollut viimeisen 3 vuoden aikana?

- Ei yhtään
- 1
- 2–4
- 5–10
- Yli 10

Nykyisen päätyösi työsuhteen alkamisvuosi?

- Ennen 1990
- 1990–1994
- 1995–1999
- 2000–2004
- 2005–2009
- 2010–2014
- 2015–2020
- 2020 jälkeen

Onko nykyinen työsuhteesi...?

- Kokoaikainen
- Osa-aikainen

- Vakituinen
- Määräaikainen

Teetkö pääsääntöisesti päivätyötä vai vuorotyötä nykyisessä työsuhteessasi?

- Päivätyötä
- Vuorotyötä

Mitkä seuraavista kuvaavat nykyistä työtilannettasi? Valitse kaikki sopivat:

- Viikonlopputyö
- Sivutyö
- Keikkatyö
- Kausityö
- Vuokratyö
- Monta työsuhdetta/työtä yhtä aikaa
- Yrittäjätyö
- Ei mikään näistä

TYÖN MIELEKKYYS

Työnteko määrittää pitkälti sitä, miltä teollisuusliittolaisen elämä maistaa. Nykyinen työtehtävä voi olla mielekäs tai sitten ei. Monesti työpaikan toimintakulttuuri ja työporukka vaikuttavat siihen, miten mielekkääksi työ koetaan. Seuraavat kysymykset liittyvät työhyvinvointiin.

Mihin työntekoasi koskeviin asioihin voit vaikuttaa?

- Työaika
- Työtehtävät
- Kenen kanssa työskentelen
- Työtahti
- Työtehtävien järjestys
- Miten työ jaetaan
- En mihinkään näistä

Koetko työsi mielekkääksi? Valitse kahdesta vaihtoehdosta kuvaavampi:

- Teen koulutustani vastaavaa työtä – Teen vähemmän vaativia töitä
- Voisin tehdä enemmän töitä – Nykyinen työmäärä on liikaa
- Työasiat jätän työpaikalle – Työasiat vaivaavat vapaallakin
- Töihin on mukava mennä – Töihin lähteminen on ikävää

Oletko viimeisen 12 kk aikana saanut työnantajan järjestämää ammatillista koulutusta, johon osallistumisajalta työnantaja on maksanut palkan?

- Kyllä
- En ole, enkä tarvitse
- En ole, mutta tarvitsisin
- En osaa sanoa

Onko työpaikallasi käytössä uutta teknologiaa? Vaikka niitä olisi vain yksi tai sitten useampia, niin minkälaisia on työkäytössä?

- Yksinkertaiset automaattit
- Erilaisia töitä tekevät robotit
- Tabletit, älypuhelimet ja muut tietokoneet
- Tekoäly
- Ei mitään näistä

Millaisia robotteja tai automaatteja on työpaikallasi käytössä?

- Teollisuusrobotteja (hitsaa, nostaa, kasaa, ym.)
- Logistiikka-alan robotteja (kuljettaa, pakkaa ym.)
- Maatalousrobotteja (lypsää, annostelee ym.)
- Muita robotteja tai automaatteja, mitä
- En osaa sanoa

Työskenteletkö sinä itse robottien tai automaattien kanssa tai niiden rinnalla?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Millaisia robotteja tai automaatteja käytät?

- Yksinkertaiset automaattit (nostaa, kuljettaa ym.)
- Ihmisen etäohjaama laite
- Uudelleenohjelmoitava laite, joka toimii itsenäisesti, mutta valvot sen toimintaa
- Omatoiminen ympäristössään liikkuva ja siihen reagoiva laite
- Jokin muu laite, kerro minkälainen

Kerro lisää omasta työskentelystäsi robottien, automaattien ja muiden digitaalisten laitteiden kanssa.

Mitä meiltä olet uudesta teknologiasta?

Miten ajattelet robottien, automaattien, tekoälyn

ja muiden digitaalisten laitteiden vaikuttavan työntekoon?

- Tekee työstä aiempaa kiinnostavampaa
- Muuttaa työnteon henkisesti kuormittavammaksi
- Kiristää työtahtia
- Lisää työnantajan järjestämää koulutusta
- Hidastaa töitä toimintahäiriöiden vuoksi
- Kasvattaa tuottavuutta
- Vähentää työn fyysistä kuorimittavuutta
- Tekee työstä vähemmän mielekästä
- Parantaa työturvallisuutta
- Ei vaikuta mitenkään

Oletko viimeisten 12 kk aikana ajatellut vaihtaa työpaikkaa?

- Kyllä, ja olen hakenut toista työpaikkaa
- Kyllä, olen ajatellut hakea
- En

Mitkä syyt ovat saaneet sinut ajattelemaan työpaikan vaihtoa?

- Huono esimiestyö työpaikalla
- Oma jaksaminen ja terveydentila
- Ongelmat nykyisessä työyhteisössä
- Perhesyyt
- Parempi palkka
- Enemmän vapaa-aikaa
- Mielekkäämpi työ / parempi työsuhde
- Toinen työaika (esim. vuorotyöstä päivätöihin)
- Työmatkan pituus
- Jokin muu, mikä?

**Kerro halutessasi lisää siitä, mikä tekee nykyisestä työstäsi mielekästä ja kiinnostavaa?
Entä mikä taas hiertää työnteossa tai työpaikalla?**

Miten pitkä on tavallinen työviikkosi?

Laske mukaan tavallisen viikon mahdolliset ylityöt ja sivutyötunnit.

- 0–20 tuntia
- 21–34 tuntia
- 35–40 tuntia
- 41–45 tuntia
- Yli 45 tuntia

PERHE JA TYÖSSÄ JAKSAMINEN

Kun yhdellä teollisuusliittolaisella on töitä riittävästi, toinen voi päivittäin pohtia, miten tulee toimeen.

Työn perässä myös muutetaan ja työpaikat vaihtuvat. Elämässä on kuitenkin muitakin kuin palkkatyö.

Perhe ja muut läheiset sekä vapaa-ajalla mieleinen tekeminen auttavat jaksamaan. Seuraavat kysymykset liittyvät toimeentuloon ja jaksamiseen.

Perhetilanteesi? Valitse parhaiten tilannettasi kuvaava:

- Yksin asuva
- Lapseton pari
- Lapsiperhe
- Yksinhuoltaja
- Uusperhe / yhteishuoltajuus

Montako alle 18-vuotiasta sinulla on huollettavanasi tai joiden elatusvelvollinen olet?

- 1
- 2
- 3
- 4 tai enemmän

Miten tulet taloudellisesti toimeen?

- Joudun tekemään useampaa työtä
- Pystyn säästämään palkastani osan
- Saan asumistukea (Kela)
- Tuloni riittävät hyvin menoihin
- Mitään ei jää säästöön, kaikki menee mitä tienaan
- Joudun hakemaan perustoimeentulotukea (Kela)
- Joudun lainaamaan sukulaisilta tai ystäviltä
- Velkoja kertyy ja niitä on vaikea lyhentää
- Joudun turvautumaan kulutusluottoon (luottokortti, pikavippi...)
- Olen menettänyt luottotietoni

Kerro halutessasi lisää siitä, mikä auttaa sinua jaksamaan ja miten selviät arjesta.

Oletko muuttanut työn perässä viimeisen 12 kuukauden aikana tai työskenteletkö pysyvämmän toisella paikkakunnalla?

- Kyllä, olen muuttanut työn perässä.
- Kyllä, työskentelen ja asun työni vuoksi osan ajasta toisella paikkakunnalla
- En, mutta olen harkinnut muuttamista
- En ole muuttanut enkä harkinnut muuttamista

Edellisen kotipaikkasi postinumero oli (kirjoita 5 numeroa):

Työasuntosi postinumero on (kirjoita 5 numeroa):

Onko syitä, minkä vuoksi et voisi vaihtaa kotipaikkaa?

Mikä estäisi muuttamasta työn perässä toisaalle?

- Perhesyyt
- Harrastukset
- Asuntoon liittyvät syyt
- Taloudelliset syyt
- Ystävät ja sosiaaliset verkostot
- Muut syyt, mitkä?

OSALLISTUMINEN

Teollisuusliittolaiset ovat monen sortin sakkii: ammattialat, osaamiset, tekemiset ja kiinnostukset vaihtelevat. Kaikki kuitenkin yhtä lailla ammattiliiton ja suomalaisen yhteiskunnan jäseniä. Seuraavat kysymykset liittyvät yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

Millä tavalla liityit ensimmäisen kerran ammattiliittoon?

- Luottamusmies auttoi
- Työporukka pyysi
- Vanhemmat opastivat
- Oma-aloitteisesti
- Jo opiskeluaikana
- Jotenkin muuten, miten?
- En muista

Onko joku seuraavista läheisistäsi ammattiliiton jäsen? Voit valita useita.

- Isoisä tai isoäiti
- Isä tai äiti
- Sisko tai veli
- Puoliso tai kumppani
- Lapsi
- Ei kukaan
- En osaa sanoa

Osallistutko yhteiskunnalliseen toimintaan?

- Olen toiminut luottamushenkilönä työpaikallani
- Olen ay-aktiivi
- Olen rivijäsen ammattiliitossa
- Olen jonkun puolueen jäsen
- Toimin aktiivina erilaisissa järjestöissä
- Eipä juuri kiinnosta järjestötoiminta
- Luen palkansaajalehtiä (Demokraatti, Kansan Uutiset ym.)
- Seuraan liiton Tekijä-lehteä, nettisivuja ja/tai somea
- Äänestän eduskuntavaaleissa
- Äänestän liittokokousvaaleissa
- En yleensä äänestä

Mihin yhteiskuntaluokkaan katsot kuuluvasi?

- Työväenluokka
- Keskiluokka
- Ylempi keskiluokka
- Silpputyötä tekevä uusköyhälistö (prekariaatti)
- En mihinkään
- En osaa sanoa

Kerro halutessasi lisää, mikä saa sinut tuntemaan, että kuulut tai et kuulu johonkin yhteiskuntaluokkaan.

Mikä seuraavista kuvaavat parhaiten tämänhetkistä jäsenyyttäsi Teollisuusliitossa?

Valitse kahdesta vaihtoehdosta kuvaavampi:

- Seuraan liiton toimintaa ja päätöksiä – Liiton päätökset eivät minua kiinnosta
- Jäsenyys tuo minulle turvaa ja tukea – En hyödy tarpeeksi liiton jäsenyydestä
- Puoluepolitiikka kuuluu liiton toimintaan – Liiton toiminnan tulisi olla puolueista riippumatonta
- Luotan liiton kykyyn neuvotella – Pystyisin itse neuvottelemaan paremmat sopimukset työpaikalla

Äänestitkö vuoden 2019 eduskuntavaaleissa?

- Kyllä
- En
- En voinut, en ollut tuolloin äänioikeutettu
- En muista
- En halua kertoa

Kuinka todennäköisesti äänestät vuoden 2023 huhtikuussa järjestettävissä eduskuntavaaleissa?

- Varmasti
- Todennäköisesti
- Todennäköisesti en
- Varmasti en
- En osaa sanoa

Minkä puolueen tai muun ryhmittymän ehdokasta äänestäisit nyt, jos eduskuntavaalit pidettäisiin tänään?

- KESK (Suomen Keskusta)
- KOK (Kansallinen Kokoomus)
- PS (Perussuomalaiset)
- SDP (Suomen Sosialidemokraattinen Puolue)
- VIHR (Vihreä Liitto)
- VAS (Vasemmistoliitto)
- RKP (Ruotsalainen Kansanpuolue)
- KD (Kristillisdemokraatit)
- Liike Nyt!
- Jokin muu puolue tai ryhmittymä, mikä?
- En äänestäisi missään tapauksessa
- En osaa sanoa
- En halua kertoa

Miten yleensä päätät, ketä äänestät? Valitse äänestystapaasi kuvaavin:

- Äänestän aina saman puolueen ehdokasta
- Olen liikkuva äänestäjä, valitsen kussakin vaalissa ehdokkaani erikseen
- Äänestän henkilöä, puolueella ei niin väliä
- Äänestän protestiksi valtavirtaa vastaan
- Joskus äänestän, joskus en, riippuu vaaleista
- Äänestän aku ankkaa, tyhjää tai jotakin sellaista

Milloin yleensä lyöt lukkoon äänestyspäätöksesi?

Mikä on sinulle tyypillisintä, valitse kuvaavin:

- Päätökseni on varma jo viikkoja ennen vaaleja
- Vaaliviikolla asia ratkeaa
- Teen äänestyspäivänä päätökseni
- Valitsen vasta äänestyskopissa

Mitä ylipäätään ajattelet järjestöistä, puolueista ja äänestämisestä?

Koetko voivasi vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin?

Kun mietit omaa tulevaisuuttasi ja työuraasi, oletko huolissasi seuraavista asioista?

Valitse se vastausvaihtoehto, joka sinua huolestuttaa eniten.

- Työn riittävyys
- Osaamisen riittävyys
- Globaalit muutokset
- Työnteon muutokset
- Työehtojen heikkeneminen

Valitse se vastausvaihtoehto, josta olet eniten huolissasi:

(jatkokysymys edellisen valinnan pohjalta)

(Työn riittävyys)

- Töiden löytäminen kotipaikkakunnallani
- Töiden siirto muille paikkakunnille tai ulkomaille
- Töiden loppuminen automaation myötä

(Osaamisen riittävyys)

- Ammatillisessa koulutuksessa saamani taidot
- Työssä oppimani taidot
- Henkilökohtaiset taitoni

(Globaalit muutokset)

- Talouskriisit
- Maahanmuutto
- Ilmastonmuutos

(Työnteon muutokset)

- Työajan pituus ja epäsäännölliset työajat
- Työn vaativuuden lisääntyminen
- Työn digitalisoituminen

(Työehtojen heikkeneminen)

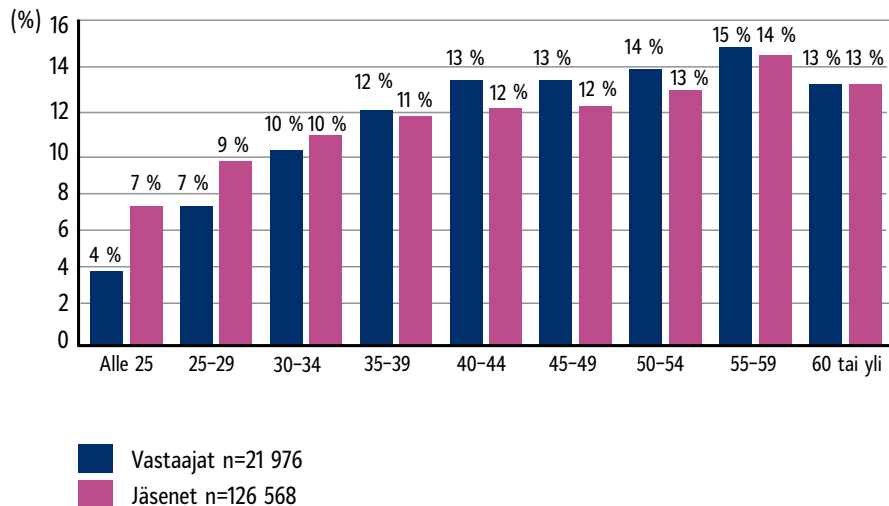
- Työsuhteiden epävarmuus ja pätkäisyys
- Matala palkkataso
- Työturvallisuus ja työssä jaksaminen

Kiitos vastauksistasi! Lopuksi voit antaa palautetta tästä kyselystä ja ihan muuten vain, ole hyvä!

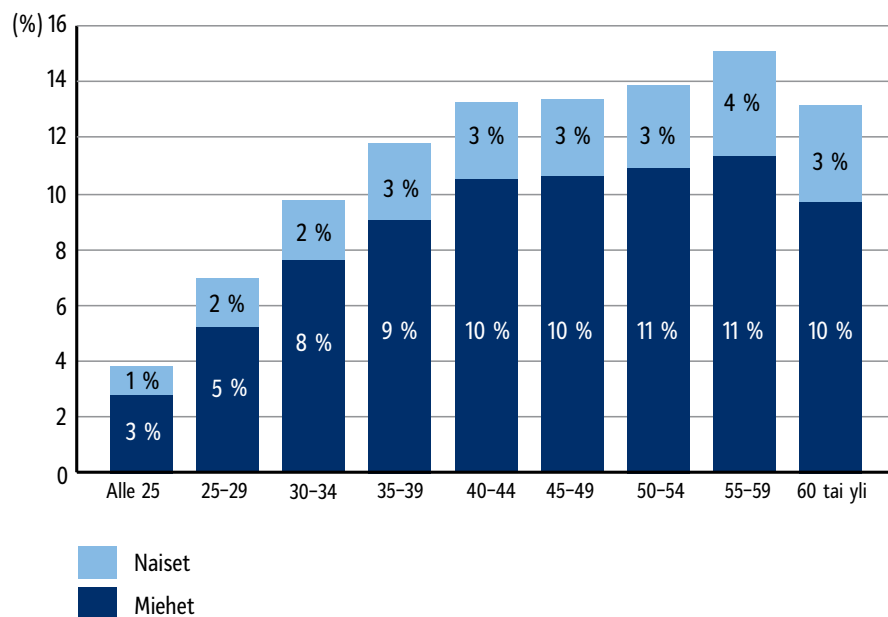

LIITE 2. JÄSENKYSelyn EDUSTAVUUS

Kuvio 25. Kyselyyn vastanneiden ja kaikkien työelämän käytettävissä olevien jäsenten ikäjakaumat, %

Kuvio 26. Kyselyyn vastanneet ikäryhmittäin ja sukupuolittain, %

Taulukko 3. Kyselyyn vastanneet ja Teollisuusliiton kaikki työelämän käytettävissä olevat jäsenet, %

SUKUPUOLI	JÄSENET	VASTAAJAT
Miehet	81,0 %	77,1 %
Naiset	19,0 %	22,9 %
IÄN KESKIVARVO		
Miehet	43,9	45,5
Naiset	45,5	45,9
SEKTORI		
Metalliteollisuus	56,9 %	56,9 %
Kemianteollisuus	10,7 %	12,9 %
Puutuoteteollisuus	11,3 %	10,9 %
Muu teollisuus	7,8 %	7,9 %
Alkutuotanto	4,3 %	3,7 %
Palvelulliset alat	9,0 %	7,6 %
KIELI		
Suomi	94,2 %	94,7 %
Ruotsi	3,0 %	3,1 %
Englanti*	2,9 %	2,2 %
TOIMINTA-ALUE		
Etelä-Suomi	12,9 %	13,3 %
Itä-Suomi	13,2 %	13,1 %
Lounais-Suomi	18,4 %	17,7 %
Pohjanmaa	10,8 %	10,9 %
Pohjois-Suomi	13,3 %	13,6 %
Sisä-Suomi	17,3 %	18,0 %
Uusimaa	14,1 %	13,5 %

*Englanninkielinen kysely lähti kaikille niille, joiden kieli jäsenrekisterissä oli muu kuin suomi tai ruotsi.

LÄHTEET

Ahtiainen, Lasse (2023): *Palkansaajien järjestäytyminen vuonna 2021* [verkkojulkaisu]. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja/Työelämä 2023:19 [viitattu: 10.9.2023].

Saantitapa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164841/TEM_2023_19.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Anttila, Anu-Hanna (2021): *Enemmän kuin numero tilastoissa – Jäsentutkimus 2020*. Helsinki: Teollisuusliitto.

Ali-Yrkkö, Jyrki & Kässi, Otto & Pajarinen, Mika & Rouvinen, Petri (2023): *Data, tekoäly, talouskasvu. Digibarometri 2023* [verkkojulkaisu]. Helsinki: Elinkeinoelämän tutkimuslaitos (Etlä). viitattu: 10.10.2023].
Saantitapa: <https://www.etla.fi/wp-content/uploads/Digibarometri-2023.pdf>

Baumgartner, Tarja & Raijas, Meri (2023): "Maahanmuuttajanaisten työllisyys parani". *Tieto & Trendit* [verkkojulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus. [viitattu: 10.10.2023]
Saantitapa: <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2023/maahanmuuttajanaisten-tyollisyys-parani/>

Erola, Jani (2014): "Kuulut myös muihin luokkiin" [verkkojulkaisu]. Blogi [viitattu: 13.4.2023].
Saantitapa: <https://janierola.net/2014/01/09/kuulut-myos-muihin-luokkiin/>

Erola, Jani & Lahtinen, Hannu & Wass, Hanna (2017): "Periytyvää eriytymistä – vanhemmilla selvä vaikutus nuorten äänestämiseen". *Tieto & Trendit* [verkkojulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus. [viitattu: 13.3.2023]
Saantitapa: <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2017/periytyvaa-eriytymista-vanhemmilla-selva-vaikutus-nuorten-aanestamiseen/>

Hukkanen, Virpi & Sullström, Heidi (2023): "Asuntolainojen korot nousevat entistä lujempaa: Neljän prosentin haamuraja on rikkoutumassa, eikä nousu ole jäämässä tähän" [verkkojulkaisu]. Helsinki: Yle 10.3.2023 [viitattu: 13.5.2023].
Saantitapa: <https://yle.fi/a/74-20021621>

Kaltainen, Janne & Hakonen, Jari (2023): *Miten Suomi voi? -tutkimus: Työhyvinvoinnin kehittyminen loppuvuoteen 2022 mennessä* [verkkojulkaisu]. Helsinki: Työterveyslaitos [viitattu 10.6.2023]
Saantitapa: <https://www.ttl.fi/file-download/download/public/5994>

Könönen, Merja (2023): "Perussuomalaiset eivät juuri luota ay-liikkeeseen, ja se antaa puoluejohdolle liekaa suomia SAK:n mielenilmauksia". *Keskisuomalainen* 8.10.2023 [viitattu: 10.10.2023].
Saantitapa: <https://www.ksml.fi/uutissuomalainen/6266142>

Laine, Pekka & Kauhanen, Antti (2023): *Naisten ja miesten työuraerot Suomen teollisuuden kuukausipalkkaisella henkilöstöllä 2002–2020* [verkkojulkaisu]. Helsinki: STM [viitattu: 13.8.2023].
Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2023:23.
Saantitapa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164968/STM_2023_23_Rap.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Majamaa, Karoliina (2015): *Who receives parental help? Parental financial support and practical help for adult children from the perspectives of givers and receivers*. Publications of the Department of Social Research 2015:4, Social and Public Policy. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Muilu, Hannele & Viita, Kasper (2023): "Kalan ja kahvin hinnat kääntyivät taas nousuun – katso ruokakoneesta, miten hinnat muuttuivat tammikuussa" [verkkojulkaisu]. Helsinki: Yle 20.3.2023 [viitattu: 13.3.2024].
Saantitapa: <https://yle.fi/a/74-20018387>

Myllyniemi, Sami (toim.) (2016): *Arjen jäljillä. Nuorisobarometri 2015*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Norring, Anni (2023): "IMF ennustaa kituliasta maailmantalouden kasvua" [verkkojulkaisu]. Helsinki: Suomen Pankki [viitattu: 20.10.2023].
Saantitapa: <https://www.eurojatalous.fi/fi/blogit/2023/imf-ennustaa-kituliasta-maailmantalouden-kasvua/>

Rapeli, Lauri (2023): *Puoluevalinta eri demografisissa ryhmissä* [verkkojulkaisu]. Vaalivälähdykset 2023:3 [vitattu: 13.10.2024]. Helsinki: Vaalitutkimuskonsortio.
Saantitapa: <https://www.vaalitutkimus.fi/puoluevalinta-eri-demografisissa-ryhmissa/>

Satunnaislukugeneraattori (2023) [verkkojulkaisu]. *Laskurix*-sivusto [viitattu: 1.6.2023].
Saantitapa: <https://laskurix.fi/generaattorit/satunnaislukugeneraattori/>

Skara, Marija (2022): "Asiantuntijan mukaan olemme koronapandemian loppuvaiheilla, mutta sinänsä korona ei koskaan lopu" [verkkajulkaisu]. Helsinki: Yle 27.1.2022 [viitattu: 20.10.2023].
Saantitapa: <https://yle.fi/a/3-12288922>

STM (2020): "Työttömyyden kasvot – OECD:n tutkimusraportti tarkastelee suomalaista työttömyyttä ihmiskeskeisestä näkökulmasta" [verkkajulkaisu]. Helsinki: STM [viitattu: 14.3.2024].
Saantitapa: <https://stm.fi/-/tyottomyyden-kasvot-oecd-n-tutkimusraportti-tarkastelee-suomalaista-tyottomyytta-ihmiskeskeisesta-nakokulmasta>

STM (2023): "Tutkimus: Naiset sijoittuvat jo työuran alussa miehiä alemmas hierarkiassa" [verkkajulkaisu]. Helsinki: STM [viitattu: 14.3.2024].
Saantitapa: <https://valtioneuvosto.fi/-/1271139/tutkimus-naiset-sijoittuvat-jo-tyouran-alussa-miehia-alemmas-hierarkiassa>

Suomen Pankki (2022): "Vuoden 2022 inflaatio 7,1 prosenttia – hintojen nousu korkeinta 40 vuoteen" [verkkajulkaisu]. Helsinki: Suomen Pankki [viitattu: 19.8.2023].
Saantitapa: <https://www.eurojatalous.fi/fi/2022/artikkelit/sota-ukrainassa-heikentaa-suomen-taloukasvua-ja-nopeuttaa-inflaatiota/>

Suomen Pankki (2023): "Suomen Pankin väliennuste: Talouden toipuminen viivästyy" [verkkajulkaisu]. Helsinki: Suomen Pankki [viitattu: 22.10.2023].
Saantitapa: <https://www.suomenpankki.fi/fi/media-ja-julkaisut/tiedotteet/2023/suomen-pankin-valiennuste-talouden-toipuminen-viivastyy/>

Suomen virallinen tilasto (SVT): "Toimialaluokitus TOL 2008" [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-9552. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 13.3.2024].
Saantitapa: https://www.tilastokeskus.fi/til/ulkoy/ulkoy_2009-12-07_luo_001.html

TEM (2020): "Pitkäaikaistyöttömät kuukauden lopussa" [verkkajulkaisu]. Työllisyyskatsaus 2023/tammikuu. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö [viitattu 18.8.2023].
Saantitapa: https://www.temtyollisyyskatsaus.fi/graph/tkat/pages/2/24.aspx#MainContainer_img1-image

Teollisuusliitto (2023): "Jäsenistön maantieteellinen sijoittuminen" [verkkajulkaisu]. Jäsentutkimus 2023. Helsinki: Teollisuusliitto [viitattu 18.3.2024].
Saantitapa: <https://www.teollisuusliitto.fi/liitto/tutkimustoiminta/julkaisut-ja-tutkimukset/jasentutkimus-2023/jaseniston-maantieteellinen-sijoittuminen/>

Teräs, Kari (2003): "Liikeverkostot". Teoksessa Sakari Saaritsa & Kari Teräs (toim.): *Työväen verkostot*. Väki Voimakas 16. Tampere: THPTS. s. 134–150.

Tilastokeskus (2022a): "Naisten ja miesten kokonaistyöaika ensimmäistä kertaa samalla tasolla 2020–2021" [verkkajulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu 15.1.2024].
Saantitapa: <https://www.stat.fi/julkaisu/cku2d1we88fu70b506ua4x5tp>

Tilastokeskus (2022b): "Uusimaa historiallisesti muuttotappiollinen muualle Suomeen vuonna 2021" [verkkajulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu 15.1.2024].
Saantitapa: <https://www.stat.fi/julkaisu/cku3xexx4b9s60b5049fbn9wj>

Tilastokeskus (2023a): "Kuluttajahintaindeksi" [verkkajulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu 15.8.2023].
Saantitapa: https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_hinnat.html#polttonesteiden-keskihintoja

Tilastokeskus (2023b): "Sähkön keskimääräinen kuluttajahinta nousi uuteen ennätykseen vuoden 2022 viimeisellä neljänneksellä" [verkkajulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu 19.8.2023].
Saantitapa: <https://www.stat.fi/julkaisu/cl8lal5p5lsmd0cw1981ta2nc>

Tilastokeskus (2023c): "Vuoden 2022 inflaatio 7,1 prosenttia – hintojen nousu korkeinta 40 vuoteen" [verkkajulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu 20.8.2023].
Saantitapa: <https://www.stat.fi/uutinen/vuoden-2022-inflaatio-71-prosenttia-hintojen-nousu-korkeinta-40-vuoteen>

Tilastokeskus (2024): "Trendi" [verkkajulkaisu]. Käsitteet. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu 10.1.2024].
Saantitapa: <https://www.stat.fi/meta/kas/trendi.html>

Tomperi, Tuukka (2012): "Nuorten perhetausta ja politisoituminen Nuorisobarometrin valossa". Teoksessa Sami Myllyniemi (toim.): *Monipolvinen hyvinvointi. Nuorisobarometri 2012*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. s. 128–152.

Työterveyslaitos (TTL) (2023): "Työn imu" [verkkajulkaisu]. Helsinki: Työterveyslaitos [viitattu 1.8.2023].
Saantitapa: <https://www.ttl.fi/teemat/tyohyvinvointi-ja-tyokyky/tyon-imu>

Perusduunari muiden joukossa (2024) on Teollisuusliiton toinen jäsentutkimus. Tutkimuksessa toteutettiin jäsenkysely alkuvuonna 2023. Sähköiseen kyselyyn vastasi lähes 22 000 Teollisuusliiton jäsentä. Heidän moniäänisyytensä kuuluu läpi tutkimusraportin.

Jäsentutkimuksen kuudessa luvussa kerrotaan teollisuusliittolaisten työstä ja toimeentulosta, työelämän muutoksista ja tulevaisuuden näkymistä ja uhkista. Oman lisänsä tutkimukseen tuo vuoden 2023 eduskuntavaalit, joiden tulos selvisi keväämmällä. Rauha työmarkkinoilla alkoi järkkyyä.

Jäsentutkimuksesta selviää, mikä on muuttunut ja mikä taas pysynyt ennallaan perusduunarien työnteossa ja työelämässä. Tämä on mahdollista, kun verrataan kahden jäsentutkimuksen (2020 ja 2023) tuloksia keskenään.

ISBN 978-952-69692-2-0
(pehmeäkantinen)

ISBN 978-952-69692-3-7
(PDF)

Teollisuus liitto

ISBN 978-952-6969-22-0

9 789526 969220

ISBN 978-952-6969-23-7

9 789526 969237

